

ΕΛΘΟΝ

Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού
Εφορεία Αρχαιοτήτων Κοζάνης
Αρχαιολογικό Μουσείο Αιανής

ΠΑΡΟΝ

ΜΕΛΛΟΝ

ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΗΜΕΡΙΔΑΣ

ΑΙΑΝΗ, 30 ΜΑΡΤΙΟΥ 2018

ΜΕΛΛΟΝ

ΠΑΡΕΛΘΟΝ

ΤΟ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΙΑΝΗΣ

ΑΦΗΓΕΙΤΑΙ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ

με τη δυναμική του παρελθόντος στοχεύοντας το μέλλον

ΠΑΡΟΝ

ΜΕΛΛΟΝ

ΠΑΡΟΝ

ΠΑΡΕΛΘΟΝ

ΜΕΛΛΟΝ

Αιανή, 2020

ΠΑΡΕΛΘΟΝ

ΠΑΡΟΝ

Πρακτικά Ημερίδας

**Το Αρχαιολογικό Μουσείο Αιανής
αφηγείται την ιστορία του.
Με τη δυναμική του παρελθόντος στοχεύοντας το
μέλλον.**

Αιανή, 30 Μαρτίου 2018

Οργάνωση Ημερίδας: Εφορεία Αρχαιοτήτων Κοζάνης

Οργανωτική Επιτροπή:

Αρετή Χονδρογιάννη-Μετόκη, Δρ Αρχαιολόγος, Προϊσταμένη ΕΦΑ Κοζάνης

Παρασκευή Ευαγγέλογλου, Αρχαιολόγος ΕΦΑ Κοζάνης

Χαρά Στυλιανάκου, Αρχαιολόγος ΕΦΑ Κοζάνης

Ελισάβετ Γρηγοράκου, Αρχιτέκτων ΕΦΑ Κοζάνης

Κώστας Μύρος, Τεχνικός Η.Υ. ΕΦΑ Κοζάνης

Με τη συμμετοχή του συνόλου του προσωπικού της Εφορείας Αρχαιοτήτων Κοζάνης

Γενική επιμέλεια ψηφιακής έκδοσης - Απομαγνητοφώνηση μη γραπτών κειμένων - Διορθώσεις κειμένων:

Αρετή Χονδρογιάννη-Μετόκη

Χαρά Στυλιανάκου

Εξώφυλλο: Ελισάβετ Γρηγοράκου

ISBN 978-618-81407-5-2

Copyright: Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού,

Εφορεία Αρχαιοτήτων Κοζάνης /

Αρχαιολογικό Μουσείο Αιανής, 2020

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις του ελληνικού νόμου (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει μέχρι σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής άδειας του εκδότη και του συγγραφέα κατά οποιοδήποτε τρόπο ή μέσο αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή (ηλεκτρονική, μηχανική ή άλλη) και η εν γένει εκμετάλλευσή του συνόλου ή μέρους του έργου.

Πρακτικά Ημερίδας

**Το Αρχαιολογικό Μουσείο Αιανής
αφηγείται την ιστορία του.
Με τη δυναμική του παρελθόντος στοχεύοντας το
μέλλον.**

Αιανή, 30 Μαρτίου 2018

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το Αρχαιολογικό Μουσείο Αιανής αποτελεί την έδρα της Εφορείας Αρχαιοτήτων Κοζάνης και το επιστέγασμα του έργου της Αρχαιολογικής Υπηρεσίας, που επί τριανταπέντε και πλέον χρόνια συντελείται στην Αιανή και σε ολόκληρη την Π.Ε. Κοζάνης. Ταυτόχρονα, όλα αυτά τα χρόνια υλοποιείται στους χώρους του ένα σημαντικότατο επιστημονικό έργο με την συντήρηση, μελέτη και δημοσίευση των αρχαιοτήτων που φυλάσσονται στις αποθήκες του, από τις ανασκαφές που διενεργεί η Εφορεία σε όλο τον νομό. Συνιστά ένα ζωντανό κύτταρο της τοπικής και όχι μόνον κοινωνίας, καθώς μέσα από τις συνεχείς δράσεις του, με εκπαιδευτικά προγράμματα, εκδηλώσεις και συνέδρια, αλλά και τη συμμετοχή του στα πολιτιστικά δρώμενα του τόπου, προβάλλει την πολιτιστική κληρονομιά μας και στέκει θεματοφύλακός της.

Το Αρχαιολογικό Μουσείο Αιανής θεμελιώθηκε το 1992¹, από το Υπουργείο Πολιτισμού και την ΙΖ' Εφορεία Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων, στην οποία ανήκε τότε ο νομός Κοζάνης. Το έργο θεμελίωσε η Υπουργός Πολιτισμού Άννα Ψαρούδα-Μπενάκη. Την Εφορεία εκπροσώπησαν η Προϊσταμένη Μαρία Λιλιμπάκη-Ακαμάτη και η υπεύθυνη για το νομό Κοζάνης αρχαιολόγος και ανασκαφέας της Αιανής Γεωργία Καραμήτρου-Μεντεσίδη, ενώ την κοινότητα Αιανής ο Πρόεδρος Στέργιος Μαυροδήμος. Η κατασκευή του κτηρίου ολοκληρώθηκε το 1997. Την περίοδο 2004-2014 το Μουσείο αποτέλεσε την έδρα της Α' Εφορείας Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων, με αρμοδιότητα στους νομούς Κοζάνης και Γρεβενών, καθώς και τον κύριο χώρο αποθήκευσης, συντήρησης, τεκμηρίωσης και μελέτης των αρχαιοτήτων και των δύο νομών. Από τον Οκτώβριο του 2014, με τη σύσταση του νέου Οργανισμού του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού, αποτελεί την έδρα της ενιαίας πλέον Εφορείας Αρχαιοτήτων Κοζάνης, αρμόδιας για το σύνολο των προϊστορικών, κλασικών και βυζαντινών αρχαιοτήτων του νομού, και τον κύριο επίσης χώρο της Υπηρεσίας.

Πρόκειται για ένα κτηριακό συγκρότημα 4.500 τ.μ., το οποίο κτίστηκε σε δύο οικοπέδα που παραχώρησαν η κοινότητα Αιανής και η Εκκλησία (Εκκλησιαστικό

¹ Βλ. Γ. Καραμήτρου-Μεντεσίδη, «Αιανή. Η έκθεση στο Αρχαιολογικό Μουσείο», *Το Αρχαιολογικό Έργο στη Μακεδονία και στη Θράκη* 16, 2002, 601-623, όπου και οι σχετικές μέχρι το 2002 πληροφορίες για την οντότητα του Μουσείου. Επίσης, της ίδιας, «Αιανή και Σπηλιά 2005», *Το Αρχαιολογικό Έργο στη Μακεδονία και στη Θράκη* 19, 2005, 495-509.

Συμβούλιο Αιανής), η δεύτερη με ανταλλαγή άλλου οικοπέδου. Το κτήριο είναι διώροφο σε ένα τμήμα του, στεγάζοντας στον όροφο την Έκθεση και στο ισόγειο το διοικητικό κέντρο της Υπηρεσίας, αποθηκευτικούς και εργαστηριακούς χώρους, χώρους μελέτης και ξενώνες για τη φιλοξενία των μελετητών, καθώς και οργανωμένη αίθουσα πολλαπλών χρήσεων (συνεδρίων, περιοδικών εκθέσεων και άλλων εκδηλώσεων). Στον σύγχρονο εκθεσιακό του χώρο, εμβαδού 1.000 τ.μ. περίπου, εκτίθενται και προβάλλονται αρχαιότητες της Αιανής και της ευρύτερης περιοχής, που αποτυπώνουν και αναδεικνύουν το ρόλο και την σημασία της αρχαίας πόλης για την Άνω Μακεδονία της Αρχαιότητας, καθώς αποτελούσε την πρωτεύουσα της Ελιμιώτιδας, ενός από τα τέσσερα βασίλεια της, δίνοντας νέα διάσταση στην μακραίωνη ιστορία της Μακεδονίας.

Το Μουσείο άνοιξε για το κοινό ήδη από το 2002, που ολοκληρώθηκαν οι δύο πρώτες αίθουσες της έκθεσης. Η λειτουργία των χώρων του επεκτάθηκε σταδιακά, με την ολοκλήρωση το 2005 μιας ακόμα αίθουσας και μέχρι το 2009 των υπόλοιπων τριών αιθουσών της μόνιμης έκθεσης. Η παραλαβή του έργου έγινε το 2010. Το γεγονός αυτό, η σταδιακή δηλαδή ολοκλήρωση και λειτουργία του εκθεσιακού χώρου, υπαγορευόμενο και από το γεγονός ότι οι σχετικές χρηματοδοτήσεις δεν ήταν ποτέ δεδομένες, αλλά και άλλοι λόγοι, που αναφέρονται από τους ομιλητές της ημερίδας – δημιουργούς του Μουσείου, συνετέλεσαν ώστε αυτό να μην εγκαινιαστεί ποτέ, παρά την επιθυμία όλων και τις επανειλημμένες προσπάθειες που έγιναν γι' αυτό. Η εξέλιξη αυτή φαίνεται να προκαλεί ακόμα ενόχληση σε μερίδα πολιτών της τοπικής κοινωνίας, αποδίδοντας εν μέρει σ' αυτό τη σχετική αφάνεια στην οποία περιήλθε το Μουσείο, παρά τη σπουδαιότητα των εκθεμάτων του και την σημασία του για ολόκληρη τη Μακεδονία.

Η Εφορεία Αρχαιοτήτων Κοζάνης, λαμβάνοντας υπόψη όλα τα παραπάνω και κρίνοντας αντιδεδοντολογική έως απαγορευτική πια κάθε προσπάθεια διοργάνωσης εγκαινίων, συνειδητοποιώντας αντίθετα την ανάγκη να επικεντρωθεί στην επίλυση του εκκρεμούς ιδιοκτησιακού ζητήματος του Μουσείου και στην επόμενη μέρα του, στην οποία έχει ήδη εισέλθει, στο πλαίσιο ανάδειξης και προβολής του Αρχαιολογικού Μουσείου Αιανής, έκρινε σκόπιμη την διοργάνωση ημερίδας με τίτλο: *«Το Αρχαιολογικό Μουσείο Αιανής αφηγείται την ιστορία του. Με τη δυναμική του παρελθόντος στοχεύοντας το μέλλον.»*

Στόχος της εκδήλωσης ήταν να παρουσιαστεί και να γνωστοποιηθεί στο επιστημονικό και ευρύ κοινό η ιστορία του Μουσείου μέσα από τους ίδιους τους

εμπνευστές και δημιουργούς του: Δια ζώσης, από τους ίδιους τους ανθρώπους που κατέθεσαν και καταθέτουν χρόνια τώρα την ψυχή τους, φέροντας ταυτόχρονα και την ευθύνη ολοκλήρωσης των εργασιών, καθώς και της ανάδειξης και προβολής του.

Η ημερίδα οργανώθηκε γύρω από μία κεντρική ομιλία, που ζητήθηκε από την Εφορεία και έγινε αποδεκτή από την Δρ αρχαιολόγο Γεωργία Καραμήτρου-Μεντεσιδή, ανασκαφέα της Αιανής και πρωτεργάτρια του Μουσείου, επίτιμη σήμερα Προϊσταμένη του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού (πρώην Προϊσταμένη της Δ' ΕΠΚΑ, περίοδος 2004-2011²). Περιελάμβανε δύο βασικές ενότητες, το ιστορικό της ίδρυσης του Μουσείου, που προηγήθηκε της κεντρικής ομιλίας, και το σχεδιασμό του μέλλοντός του, που ακολούθησε. Και οι δύο ενότητες προσεγγίστηκαν με εισηγήσεις ή σύντομες παρεμβάσεις από φορείς και άτομα που ως αυτοδιοικητικοί, εκπρόσωποι της κεντρικής εξουσίας, εργαζόμενοι στην Αρχαιολογική Υπηρεσία ή απλοί πολίτες συνέβαλαν στην υλοποίηση αυτού του έργου - σημαντικού πολιτισμικού πυρήνα του τόπου και της ευρύτερης περιοχής, αλλά και από όσους συμμετέχουν σήμερα ή εμπλέκονται θεσμικά στην ολοκλήρωση των στόχων του, με όραμα για το μέλλον. Όλοι οι εμπλεκόμενοι, που προσκλήθηκαν καταρχάς προσωπικά από τη γράφουσα, αποδέχθηκαν με χαρά τη πρόταση και τους ευχαριστούμε θερμά γι' αυτό.

Η ημερίδα πραγματοποιήθηκε με επιτυχία και μέσα σε κλίμα συγκίνησης στην αίθουσα πολλαπλών χρήσεων του Αρχαιολογικού Μουσείου Αιανής, το απόγευμα της Παρασκευής 30 Μαρτίου 2018.

Την έναρξή της έκανε η γράφουσα, Προϊσταμένη της Εφορείας. Των ομιλιών προηγήθηκαν γραπτά μηνύματα και προσφωνήσεις επισήμων, και ακολούθως προβολή σύντομου video (10') με φωτογραφικό υλικό από την ίδρυση του Μουσείου και συνεντεύξεις παλιών εργαζομένων και αρχαιόφιλων της Αιανής. Για το προεδρείο των δύο ενοτήτων επιλέχθηκαν ένας αρχαιολόγος – εκπρόσωπος της ΕΦΑ Κοζάνης, ένας αρχαιολόγος – πρώην συνάδελφος από την ΙΖ' ΕΠΚΑ, επί της οποίας ιδρύθηκε το Μουσείο, και ένας εκπρόσωπος της τοπικής αυτοδιοίκησης ως εξής: από το Δήμο Κοζάνης, για την πρώτη ενότητα, στην οποία εντάχθηκε και η κεντρική ομιλία, και από τους παλιούς αυτοδιοικητικούς, με ουσιαστική συμμετοχή στη δημιουργία του Μουσείου, για τη δεύτερη.

Συγκεκριμένα, το Προεδρείο της πρώτης ενότητας αποτέλεσαν οι:

² Την περίοδο 2011-2014 Προϊσταμένη της Εφορείας διετέλεσε η Δρ αρχαιολόγος Χριστίνα Ζιώτα, νυν Προϊσταμένη της Εφορείας Αρχαιοτήτων Φλώρινας.

1. Ελένη Γεροφωκά, Δρ Αρχαιολόγος, Προϊσταμένη του Τμήματος Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων της ΕΦΑ Κοζάνης (τοποθετημένη στην Εφορεία ένα μήνα πριν την ημερίδα, από τις αρχές Μαρτίου 2018, με τον τελευταίο οργανισμό του ΥΠΠΟΑ).
2. Κατερίνα Τζαναβάρη, Δρ Αρχαιολόγος, ΙΖ' ΕΠΚΑ, αφυπηρετήσασα από το Αρχαιολογικό Μουσείο Θεσσαλονίκης.
3. Αντώνιος Χρ. Κύρινας, Πρόεδρος Δημοτικού Συμβουλίου Δήμου Κοζάνης.

Προεδρείο δεύτερης ενότητας:

1. Ελένη Γεροφωκά, Δρ Αρχαιολόγος, Προϊσταμένη του Τμήματος Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων της ΕΦΑ Κοζάνης.
2. Μαρία Λιλιμπάκη-Ακαμάτη, Δρ Αρχαιολόγος, Επίτιμη Προϊσταμένη του ΥΠΠΟΑ - ΙΖ' ΕΠΚΑ.
3. Ιωάννης Μητσιακός, πρώην Πρόεδρος Αιανής.

Στο πλαίσιο αυτό, το Αρχαιολογικό Μουσείο Αιανής αφηγήθηκε τη μακρόχρονη και ενδιαφέρουσα ιστορία του δια των ανθρώπων που το οραματίστηκαν, το δημιούργησαν και πάσχισαν για την ολοκλήρωσή του, αλλά και όσων φέρουν σήμερα την ευθύνη της λειτουργίας του, της ανάδειξης και προβολής του.

Παράλληλα, έκθεση φωτογραφίας, με τίτλο *«Ένα μουσείο μια ιστορία. 1983...»*, με πλούσιο φωτογραφικό υλικό ανθρωποκεντρικού περιεχομένου, από το αρχείο της Εφορείας αλλά και από το προσωπικό αρχείο πολλών Αιανιωτών, οργανωμένο θεματικά και χρονολογικά, στην αίθουσα διεξαγωγής της ημερίδας - αίθουσα πολλαπλών χρήσεων του Μουσείου, αλλά και δεκάλεπτο βίντεο με τίτλο *«Το Αρχαιολογικό Μουσείο Αιανής αφηγείται την ιστορία του»*, το οποίο δημιουργήθηκε για τις ανάγκες της εκδήλωσης, ταξίδεψαν τους συμμετέχοντες στην πολύχρονη διαδρομή του Μουσείου σε μια ιστορία τριανταπέντε και πλέον ετών.

Ευχαριστίες

Η Εφορεία Αρχαιοτήτων Κοζάνης και προσωπικά η γράφουσα, Προϊσταμένη της Εφορείας, απευθύνουν θερμές ευχαριστίες προς όλους όσους συμμετείχαν στην ημερίδα, καταθέτοντας με ανακοινώσεις ή σύντομες παρεμβάσεις τους στοιχεία από το ιστορικό της δημιουργίας του Μουσείου, αλλά και προτάσεις για το σχεδιασμό του μέλλοντός του (λαμβάνοντας υπόψη τη νέα οργάνωση των Εφορειών και το σύνολο των αρχαιολογικών και ιστορικών δεδομένων της Αιανής), την ανάδειξη και προβολή του.

Μεταξύ άλλων, αναδείχθηκαν θέματα που προβληματίζουν την τοπική κοινωνία, την Πολιτεία και την Αρχαιολογική Υπηρεσία, με κυρίαρχη την έλλειψη υποστηρικτικών έργων υποδομής, που θα προσείλκυαν και θα διευκόλυναν την πρόσβαση πολιτών και επισκεπτών - τουριστών στην Αιανή, όπως οι δρόμοι σύνδεσης με την Κοζάνη και την Εγνατία οδό και η αξιοποίηση της λίμνης Πολυφύτου, η απουσία των οποίων κυρίως φαίνεται πως κράτησε το Μουσείο απομονωμένο και αφανές, αλλά και η αισθητική αναβάθμιση της περιοχής γύρω από τον Αρχαιολογικό Χώρο, απαραίτητα συνοδευτικά έργα ενός μεγάλου μουσείου χωροθετημένου σε απόσταση από την πρωτεύουσα του νομού, η ανάγκη άμεσης ένταξης της περιοχής σε τοπικά και ευρύτερα τουριστικά δίκτυα, αλλά και τα εγκαίνια του Μουσείου που δεν έγιναν ποτέ.

Κοινή συνισταμένη των ομιλητών της ημερίδας αποτελούν τα παρακάτω:

Η κατασκευή του Αρχαιολογικού Μουσείου Αιανής αποτελεί επίτευγμα για την τοπική και όχι μόνο κοινωνία. Μέσα από τα εκπαιδευτικά προγράμματα και τις άλλες εκπαιδευτικές δράσεις του διαδραματίζει έναν καταλυτικό ρόλο στο «μπόλιασμα της παιδείας με τον πολιτισμό» και στη δημιουργία αρχαιολογικής και ιστορικής συνείδησης. Αποτελεί στολίδι για την ευρύτερη περιοχή και χρέος όλων να μετατραπεί αυτό σε τόπο τουριστικού προορισμού. Θα συμβάλλει σ' αυτό η προτεινόμενη καθ' ύψος επέκταση του Μουσείου, ώστε να εκτεθούν και τα βυζαντινά της Αιανής, αλλά και επιλεγμένα ευρήματα από τον υπόλοιπο νομό Κοζάνης, όπως και η άρση, με σειρά πρωτοβουλιών και έργων υποδομής, της όποιας απομόνωσής του.

Ευχαριστούμε όλους όσους συνετέλεσαν στην επιτυχή διοργάνωση και υλοποίηση της ημερίδας, μέσα από τη δουλειά τους, τις συνεντεύξεις και την παραχώρηση φωτογραφικού υλικού, καθώς και τα τοπικά ΜΜΕ και την ΕΡΤ Κοζάνης που κάλυψαν και πρόβαλλαν το θέμα.

Ιδιαίτερες ευχαριστίες απευθύνονται προς την Γεωργία Καραμήτρου-Μεντεσίδη, προς την οποία προσφέρθηκε από το μόνιμο προσωπικό της Εφορείας (την οποία η ίδια κατ' ουσία δημιούργησε) -συνοδοιπόρους στη μακρά και επιτυχημένη πορεία και τον αγώνα της, διά του Δαμιανού Πενογλίδη, του πρώτου εκ των εργαζομένων, ως συμβολικό δώρο, ένα αντίγραφο του ΤΑΠΑ που αναπαριστά τη «Νίκη της Αιανής». Πρόκειται για αξιόλογο μαρμάρينو έργο των κλασικών χρόνων (ακρωτήριο οικοδομήματος της αρχαίας πόλης), που εκτίθεται σε περίοπτη θέση, στην αίθουσα Β' του Μουσείου.

Εκτός από το υλικό του φωτογραφικού αρχείου της Εφορείας, για την έκθεση παραχώρησαν φωτογραφίες από το προσωπικό τους αρχείο η Γεωργία Καραμήτρου-Μεντεσίδη, η γράφουσα και οι παρακάτω εργαζόμενοι -συντελεστές του Μουσείου: Ζήσης Γκαλγκουράνας (αρχαιόφιλος), Αντώνης Χαρ. Κύρινας (εργαζόμενος ΕΦΑ Κοζάνης), Στέργιος Μαυροδήμος (πρώην Πρόεδρος Αιανής), Ιωάννης Μητσιάκος (πρώην Πρόεδρος Αιανής), Χάρης Πάσχος (εργαζόμενος ΕΦΑ Κοζάνης) και Γιώργος Τζέλλος (πρώην Δήμαρχος Αιανής). Την τελική επιλογή και οργάνωση του υλικού έκανε η γράφουσα, ενώ τα γραφιστικά, όπως και την αφίσα της εκδήλωσης, η Ελισάβετ Γρηγοράκου (Msc Αρχιτέκτων), εργαζόμενη στην ΕΦΑ Κοζάνης.

Για την υλοποίηση της έκθεσης εργάστηκε επίσης με πολύ κέφι το παρακάτω μόνιμο και έκτακτο προσωπικό της Εφορείας:

Αρχαιολόγοι (έκτακτο προσωπικό): Χριστίνα Άαμοντ, Κατερίνα Αναγνωστοπούλου, Δήμητρα Κοτσαχρήστου και Χαρά Στυλιανάκου.

Διοικητικό, εργατοτεχνικό προσωπικό και άλλες ειδικότητες, μόνιμοι και έκτακτοι αντίστοιχα: Α) Χρήστος Γκουγκουλιάνας, Παρασκευή Ευαγγέλου, Γεωργία Καβουρίδου, Γιάννης Καραμανώλας, Θωμάς Καρπενήσης, Αντώνης Κύρινας, Γιάννης Κύρινας, Γιώργος Λίτας, Δέσποινα Μαυροδήμου, Κώστας Μετόκης και Ιωάννα Στάμου. Β) Θωμαή Βακουφτσή, Σοφία Βλαχοπούλου, Βασίλης Κατσέλας, Ευγενία Κόκιου, Μαίρη Μαυροδήμου, Κώστας Μύρος, Πασχάλης Παπαδόπουλος, Κατερίνα Παπαθεοδώρου, Στέργιος Πελέκας, Γιώργος Πουλιόπουλος, Σταύρος Σάκογλου, Πασχάλης Στάμος και Ευαγγελία Τζάμου.

Συνέντευξη δέχθηκαν με χαρά να μας δώσουν οι παρακάτω εργαζόμενοι στις ανασκαφές και αρχαιόφιλοι, κάτοικοι όλοι Αιανής: Ζήσης Γκαλγκουράνας, Νίκος Γκούνας, Στάμος Γκούνας, Ιωάννης Δάλλης, Δημήτριος Μπούκος, Λάμπρος Νικολάου και Ευάγγελος Παρτάλας. Τη συνέντευξη έλαβαν οι εργαζόμενοι της Εφορείας Σοφία Βλαχοπούλου (τοπογράφος), Κώστας Μύρος (Τεχνικός Η.Υ.) και Δήμητρα Κοτσαχρήστου (αρχαιοβοτανολόγος). Επικουρικά, συμμετείχε η γράφουσα.

Την εκδήλωση τίμησαν με την παρουσία τους και απηύθυναν σύντομο χαιρετισμό ο Σεβασμιότατος Μητροπολίτης Σερβίων και Κοζάνης κ.κ. Παύλος και ο Βουλευτής Κοζάνης Θέμης Μουμουλίδης. Παρέστησαν επίσης, ο Πάρης Κουκουλόπουλος, πρώην Υπουργός και Βουλευτής νομού Κοζάνης, εκπρόσωποι της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, Συλλόγων και φορέων, Καθηγητές του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης και του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας, Προϊστάμενοι και αρχαιολόγοι όμορων Εφορειών Αρχαιοτήτων, καθώς και Επίτιμοι Προϊστάμενοι του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού ή/και πρώην συνάδελφοι στην ΙΖ' Εφορεία Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων.

Από τους ομιλητές που ήταν στο Πρόγραμμα της Ημερίδας (αποδεχόμενοι την πρόσκληση της Εφορείας), δεν κατέστη δυνατόν να παρευρεθεί στην εκδήλωση ο Στέλιος Παπαθεμελής, πρώην Υπουργός και επίτιμος δημότης Αιανής, ο οποίος απέστειλε γραπτό ένθερμο χαιρετισμό. Επίσης, ο Περιφερειάρχης Δυτικής Μακεδονίας Θεόδωρος Καρυπίδης, ο οποίος απέστειλε γραπτό χαιρετισμό για τα Πρακτικά της Ημερίδας, ενώ δεν συμμετείχαν καθ' οιονδήποτε τρόπο ο Αντιπεριφερειάρχης Π.Ε. Κοζάνης Παναγιώτης Πλακεντάς και ο Δήμαρχος Κοζάνης Λευτέρης Ιωαννίδης. Τέλος, γραπτό χαιρετισμό απέστειλε στην Ημερίδα ο υπεύθυνος μηχανικός κατασκευής του Μουσείου Χρίστος

Νικόπουλος. Σημειώνουμε, ότι έγινε προσπάθεια επικοινωνίας, χωρίς επιτυχία, ώστε να παρευρεθεί στην ημερίδα και ο Χρήστος Σαρτζετάκης, πρώην Πρόεδρος Δημοκρατίας.

Στα Πρακτικά της Ημερίδας, τα οποία δημοσιεύουμε ψηφιακά, συμπεριλαμβάνονται τα γραπτά κείμενα όλων των ομιλητών, οι οποίοι συμμετείχαν με συγκεκριμένο τίτλο ομιλίας, πλην της Γεωργίας Καραμήτρου-Μεντεσίδη, η οποία για λόγους που αφορούν κυρίως στην εν εξελίξει συνολική δημοσίευση του υλικού, την οποία εκπονεί, δεν απέστειλε σχετικό κείμενο. Κατά την ομιλία της, σε γενικές γραμμές (από απομαγνητοφώνηση της γράφουσας, προκειμένου ο αναγνώστης του τόμου να σχηματίσει μια όσο το δυνατόν ολοκληρωμένη εικόνα σχετικά με το ιστορικό της ίδρυσης του Αρχαιολογικού Μουσείου Αιανής), αναφέρθηκε στα παρακάτω:

Η κ. Καραμήτρου – Μεντεσίδη, άρχισε την ομιλία της με μια φωτογραφική αναδρομή στο αρχαιολογικό έργο που επιτελέστηκε στην Αιανή από την ίδια, σχολιάζοντας πως «οι ωραιότερες εικόνες είναι μέσα μας. Είναι το όνειρο που ζούσαμε και γινόταν πραγματικότητα.» Ακολούθως, έθιξε το θέμα των εγκαινίων του Αρχαιολογικού Μουσείου Αιανής, που δεν έγιναν ποτέ, αποδίδοντάς το «στην αδυναμία των Αρχών να ανταποκριθούν σε ένα τόσο σπουδαίο έργο, εν μέρει κι από το φόβο υποχρεώσεων για κάτι παραπάνω», αναγνωρίζοντας παράλληλα την αξία της συγκεκριμένης ημερίδας - γιορτής, παρότι αυτή δεν τα αντικαθιστά.

Ακολούθησε αναφορά στην προσωπική της διαδρομή στην Αρχαιολογική Υπηρεσία και στα γεγονότα από την τοποθέτησή της στην Κοζάνη και εξής, τονίζοντας τους βασικούς της στόχους που στρέφονταν γύρω από την ανάγκη της «παιδευτικής και κοινωνικής χρήσης του αρχαιολογικού πλούτου, και στη συνέχεια η λειτουργία Μουσείου ως παιδευτικού και δυναμικού κέντρου ενταγμένου στην τοπική κοινωνία».

Βασική ενότητα της ομιλίας αποτέλεσε η παρουσίαση των ανασκαφών και των ευρημάτων της Αιανής, πρωτεύουσας, σύμφωνα με το σύνολο των δεδομένων, του βασιλείου της Ελίμειας, ενός εκ των τεσσάρων βασικών της Άνω Μακεδονίας.

Επί του θέματος της ίδρυσης του Αρχαιολογικού Μουσείου Αιανής, αναφέρθηκε στο ιστορικό της υπόθεσης, αναγνωρίζοντας την καθοριστική συμβολή, μέσα από την οικονομική και διοικητική στήριξη όχι μόνο του Μουσείου αλλά και γενικά του αρχαιολογικού έργου της περιοχής, του Στέλιου Παπαθεμελή, ως Υπουργού Μακεδονίας – Θράκης, του Τζαννή Τζαννετάκη, ως Υπουργού Πολιτισμού, και του Πασχάλη Μητλιάγκα, ως Νομάρχη Κοζάνης. Στο ιδιοκτησιακό ζήτημα του Μουσείου, το οποίο ιδρύθηκε σε δύο οικοπέδα που

παραχώρησαν ο Δήμος και η Εκκλησία, η επίλυση του οποίου εκκρεμεί ακόμα, τόνισε ότι είναι θέμα μη ολοκλήρωσης της διαδικασίας των απαιτούμενων συμβολαιογραφικών πράξεων.

Η μετακόμιση στο νέο ημιτελές Μουσείο το 1995, έγινε βιαστικά, λόγω του μεγάλου σεισμού. Οι εργασίες ολοκλήρωσής του επιταχύνθηκαν, με τη σημερινή μορφή του κτηρίου να οφείλεται σε σειρά αγώνων. Από το 2004, η ίδρυση της Α' ΕΠΚΑ και τα μεγάλα σωστικά έργα που κλήθηκε να αναλάβει και να διεκπεραιώσει στους νομούς Κοζάνης και Γρεβενών κατέστησαν σαφές ότι το μουσείο δεν επαρκούσε για τον όγκο των ευρημάτων, με το πρόβλημα σταδιακά να γιγαντώνεται. Την ανάγκη επέκτασής του την είχε τονίσει η ίδια ήδη από το 1995-96. Για το λόγο αυτό ήδη από το 2011 φρόντισε να εκπονηθεί μελέτη επέκτασης του μουσείου, η οποία εστάλη στο Υπουργείο Πολιτισμού προς έγκριση, για να επιστραφεί με παρατηρήσεις. Τέλος, σημείωσε ότι το μουσείο υστερεί στο θέμα της ανάδειξης και προβολής του, κλείνοντας την ομιλία της ως εξής: «Η ευθύνη για τον τόπο με ώθησε να επιμείνω. Ο αγώνας άξιζε. Τον αγώνα τον καλόν ηγώνισμα».

Για τις προφορικές προσφωνήσεις ή σύντομες εισηγήσεις δημοσιεύεται το απομαγνητοφωνημένο κείμενο, κατόπιν ελέγχου και συναίνεσης όλων των ομιλητών, ενώ σεβόμενοι τη ροή του προφορικού λόγου και τη συναισθηματική βάση των γραφομένων, αποφύγαμε σοβαρές μορφολογικές παρεμβάσεις επί των κειμένων που δημοσιεύουμε, παραβλέποντας κάπως την ομοιομορφία. Για τις εικόνες (ή τις συνθέσεις τους) ευρημάτων ή ανασκαφικών τομέων των ανασκαφών της Αιανής ζητήθηκε από τους ομιλητές, για λόγους δεοντολογίας, να έχουν εξασφαλίσει τη γραπτή συναίνεση της ανασκαφέως, Γεωργίας Καραμήτρου-Μεντεσίδη, η οποία και έχει κατατεθεί στην Εφορεία. Σε σχέση με τη σειρά των κειμένων, αυτή ακολουθεί το Πρόγραμμα της Ημερίδας, ενώ η αναφερόμενη ιδιότητα των ομιλητών, η εργασιακή και η διοικητική τους θέση είναι αυτή την οποία κατείχαν κατά την ημερομηνία διεξαγωγής της Ημερίδας, στις 30 Μαρτίου 2018.

Τους ευχαριστούμε όλους θερμά για τη συνεργασία τους.

Αντί επιλόγου

Το Αρχαιολογικό Μουσείο Αιανής κρύβει πίσω του ανθρώπους, συναισθήματα, δουλειά, οράματα και αγώνες. Η ημερίδα που διοργανώσαμε, εκτιμούμε ότι αποτελεί για την Εφορεία της Κοζάνης ένα χρέος τιμής προς την Αιανή, η οποία αδιαμφισβήτητα έδωσε πολλά στην Αρχαιολογική Υπηρεσία και τον Πολιτισμό.

Η Εφορεία αφιέρωσε την ημερίδα στην Δημοτική Κοινότητα Αιανής – Ιστορικής έδρας του Δήμου Κοζάνης, που στηρίζει διαχρονικά την Αρχαιολογική Υπηρεσία, παρέχοντας μια φιλόξενη αγκαλιά, καθώς και σε όλους τους «Εργάτες του Πολιτισμού», ελπίζοντας πως αυτή θα αποτελέσει την απαρχή για ένα εξίσου λαμπρό μέλλον, όχι μόνο για την Αιανή αλλά για ολόκληρη την Π.Ε. Κοζάνης, περιοχή αρμοδιότητας της Εφορείας.

Θα κλείσουμε με μια μικρή ιστορία:

Η ιδέα διοργάνωσης της ημερίδας προέκυψε ένα χειμωνιάτικο πρωινό σαν όλα τα άλλα, στην Αρχαιολογική Συλλογή Κοζάνης, συζητώντας για θέματα υπηρεσιακά και μη, ανάμεσά τους και η εξεύρεση τρόπων προβολής του Αρχαιολογικού Μουσείου Αιανής. Στη ροή του λόγου, θυμηθήκαμε με τον Αντώνη Χαρ. Κύρινα γεγονότα της περιόδου κατασκευής του, αντιλαμβανόμενοι παράλληλα στο έκπληκτο βλέμμα της Βιβής Ευαγγέλογλου (αρχαιολόγου της Εφορείας, με απόσπαση, μοναδική μόνιμη εκείνο το εξάμηνο) πως αυτά και πολλά άλλα κινδυνεύουν να σβηστούν για πάντα αφού ελάχιστοι τα γνωρίζουν και, ίσως, από ευτυχία και μόνο τύχη δεν σβήστηκαν. Στη σκέψη πως μπορεί να μην τα μάθει ποτέ κανείς, κάτι για το οποίο θα φέραμε όλοι μας ευθύνη έναντι της ιστορικής μνήμης, συνειδητοποιήσαμε την ανάγκη άμεσης καταγραφής τους, αλλά και διαχωρισμού τους από το ζήτημα των εγκαινίων του Μουσείου, όπου ίσως θα ακούγονταν κάποια από αυτά. Αυτό, σε συνδυασμό με την επιθυμία όλων μας για αναγνώριση με κάποιο τρόπο της μορφής και του μεγάλου έργου που επιτέλεσε η Γεωργία Καραμήτρου-Μεντεσίδη, όχι μόνο για την Αιανή αλλά για ολόκληρο το νομό Κοζάνης, αρνούμενη πεισματικά κάθε πρόταση τιμητικής προς αυτήν εκδήλωσης, μας έδωσε την ιδέα της ημερίδας - ιδέα της Βιβής. Την αποδεχτήκαμε ως εμπνευσμένη και επιλέξαμε ως καταλληλότερη ημερομηνία την Παρασκευή πριν το Σάββατο του Λαζάρου, ένα σημαντικό τριήμερο για την Αιανή, σε συνδυασμό με το πανάρχαιο και ζωντανό λαϊκό δρώμενο των Λαζαρίνων. Έτσι, ένας ακόμα μαραθώνιος είχε μόλις αρχίσει. Ειδικά για τη γράφουσα, που αποτελούσε και τον βασικότερο συνδετικό κρίκο γεγονότων, καταστάσεων και ατόμων παρελθόντος και παρόντος, γνωρίζοντας το θέμα από την αρχή του, με την έναρξη των ανασκαφών της Αιανής, όπου συμμετείχε ως φοιτήτρια, μέχρι σήμερα που επωμίζεται την κύρια ευθύνη του Μουσείου, ως Προϊσταμένη της Εφορείας.

Για την υλοποίηση της ημερίδας δύο παράγοντες στάθηκαν καθοριστικοί: Η αποδοχή της ιδέας και της πρότασης για κεντρική ομιλία από την Γεωργία Καραμήτρου-Μεντεσίδη, και η ενθουσιώδης -ανάμεικτη με την πίκρα του ημιτελούς οράματος θα

έλεγα- αποδοχή της ιδέας και της συμμετοχής τους από τους πρώην αυτοδιοικητικούς της Αιανής. Η ημερίδα αυτή μας έδωσε όλους φτερά. Σαν να ξυπνήσαμε από κάποιο λήθαργο, σκάψαμε στη μνήμη μας για κάθε σημαντική ή ασήμαντη λεπτομέρεια, ανοίξαμε χαρτόκουτα με ατάκτως ερριμένες φωτογραφίες και μνήμες, χαρήκαμε, συγκινηθήκαμε, (ξανα) πληγωθήκαμε, ξεπεράσαμε ανταγωνιστικές συμπεριφορές και κόντρες, και (ξανα) ενωμένοι ξαναζήσαμε το όνειρο, προχωρώντας στην ημερίδα, αντιμέτωποι με ένα βαρύ παρελθόν, που χωρίς αμφιβολία έπρεπε να αποτελέσει εφαλτήριο για το μέλλον.

Για όλο αυτό που (ξανα) ζήσαμε, κατά τη διοργάνωση αλλά και τη διεξαγωγή της ημερίδας, απευθύνουμε (και προσωπικά η γράφουσα) προς όλους θερμές ευχαριστίες.

Η παρούσα ψηφιακή (καταρχάς) έκδοση των Πρακτικών της Ημερίδας θεωρούμε πως αποτελεί χρέος μας προς την Ιστορία του Αρχαιολογικού Μουσείου Αιανής, και την Ιστορία της ίδιας τελικά της Αιανής. Τα όσα ακούστηκαν στην Ημερίδα και δημοσιεύονται εδώ αποτυπώνουν μια ολόκληρη εποχή, αναδεικνύοντας με τον καλύτερο τρόπο τις δυνατότητες μιας μικρής επαρχιακής Πόλης και μιας μικρής επίσης Περιφερειακής Υπηρεσίας του Υπουργείου Πολιτισμού, όταν τη σχέση τους δομείται γύρω από ένα κοινό όραμα, ένα κοινό σκοπό, έναν υψηλό στόχο, ικανό να παραμερίσει όλα τα αρνητικά γνωρίσματα που, ως γνωστόν, ταλανίζουν από την Αρχαιότητα ακόμα το ελληνικό έθνος. Η Ημερίδα αυτή δεν οργανώθηκε και δεν πρέπει να λειτουργήσει απολογιστικά, με εσωστρεφή ή εξωστρεφή, ανάλογα με τη θέση του καθενός, χαρακτηριστικά. Αποτελεί μια καταγραφή γεγονότων ιστορικής αξίας, ένα βήμα πέρα από όσα τείνουν να στοιχειώσουν αυτό το σπουδαίο αναμφίβολα έργο, ένα βήμα για την προβολή και την επόμενη μέρα του, που μπορεί επίσης να είναι λαμπρή, όπως μαρτυρεί ο ενθουσιασμός όσων τελικά το «ανακαλύπτουν».

Ελπίζουμε, κάποια στιγμή να καταστεί εφικτή και η έντυπη έκδοση των Πρακτικών, ενώ θα προσπαθήσουμε να εκδώσουμε, καταρχάς ψηφιακά, και ένα Λεύκωμα με τις φωτογραφίες της Έκθεσης που συνόδευσε την Ημερίδα.

Αρετή Χονδρογιάννη – Μετόκη

Δρ Αρχαιολόγος, Προϊσταμένη ΕΦΑ Κοζάνης

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΣΦΩΝΗΣΕΙΣ - ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΙ

Γραπτό μήνυμα της Υπουργού Πολιτισμού και Αθλητισμού ΚΟΝΙΟΡΔΟΥ ΛΥΔΙΑΣ	3
Γραπτός χαιρετισμός της Γενικής Γραμματέως του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού ΑΝΔΡΕΑΔΑΚΗ-ΒΛΑΖΑΚΗ ΜΑΡΙΑΣ	5
Χαιρετισμός Σεβασμιότατου Μητροπολίτη Σερβίων και Κοζάνης κ.κ. ΠΑΥΛΟΥ.....	7
Χαιρετισμός του Βουλευτή Κοζάνης ΜΟΥΜΟΥΛΙΔΗ ΘΕΜΗ	9
Χαιρετισμός του πρώην Δημάρχου Κοζάνης ΠΑΓΟΥΝΗ ΙΩΑΝΝΗ	11
Γραπτός χαιρετισμός του υπεύθυνου μηχανικού κατασκευής του Μουσείου ΝΙΚΟΠΟΥΛΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ	13

ΜΕΡΟΣ Α΄

ΕΜΠΕΙΡΙΕΣ – ΜΑΡΤΥΡΙΕΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ

Α) ΟΜΙΛΙΕΣ

«Δουλεύοντας για το Μουσείο»

ΚΥΡΙΝΑΣ ΧΑΡ. ΑΝΤΩΝΙΟΣ, Σχεδιαστής Εφορείας Αρχαιοτήτων Κοζάνης – Εργαζόμενος Αρχαιολογικού Μουσείου Αιανής <i>Εμπειρίες – Μαρτυρίες</i>	17
ΚΑΡΠΙΝΗΣΗΣ ΘΩΜΑΣ, Φύλακας Εφορείας Αρχαιοτήτων Κοζάνης, στο Αρχαιολογικό Μουσείο Αιανής <i>Αιανή: Αιεί, παντοτινή!</i>	31

Β) ΟΜΙΛΙΕΣ – ΣΥΝΤΟΜΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ

«Χτίζοντας το Αρχαιολογικό Μουσείο Αιανής»

ΓΚΡΙΤΖΕΛΗΣ ΣΤΕΦΑΝΟΣ, Ιερέας Ι. Ν. Αγίου Γεωργίου Αιανής	39
ΜΗΤΣΙΑΚΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ, πρώην Πρόεδρος Αιανής	

<i>Παρεμβάσεις της τότε κοινότητας για τη δημιουργία του Μουσείου στην Αιανή</i>	41
ΜΑΥΡΟΔΗΜΟΣ ΣΤΕΡΓΙΟΣ, πρώην Πρόεδρος Αιανής	47
ΒΑΒΛΙΑΡΑΣ ΣΤΕΦΑΝΟΣ, πρώην Δήμαρχος Αιανής	51
ΒΑΒΛΙΑΡΑΣ ΣΤΕΡΓΙΟΣ, πρώην Δήμαρχος Αιανής	55
ΤΖΕΛΛΟΣ Ν. ΓΕΩΡΓΙΟΣ, πρώην Δήμαρχος Αιανής	
<i>Η συμβολή του Δήμου Αιανής την περίοδο 2007-2010 στην ανάδειξη του έργου του Αρχαιολογικού Μουσείου Αιανής</i>	57
ΜΗΤΛΙΑΓΚΑΣ ΠΑΣΧΑΛΗΣ, πρώην Νομάρχης Κοζάνης	71
ΠΑΠΑΘΕΜΕΛΗΣ ΣΤΕΛΙΟΣ, Υπουργός, Επίτιμος Δημότης Αιανής	73
ΛΙΛΙΜΠΑΚΗ-ΑΚΑΜΑΤΗ ΜΑΡΙΑ, Δρ. Αρχαιολόγος, Επίτιμη Προϊσταμένη του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού	75

ΜΕΡΟΣ Β΄

ΟΜΙΛΙΕΣ – ΣΥΝΤΟΜΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ

«Αρχαιολογικό Μουσείο Αιανής: Στοχεύοντας το μέλλον»

ΚΑΡΥΠΙΔΗΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ, Περιφερειάρχης Δυτικής Μακεδονίας	81
ΔΑΣΚΑΛΟΠΟΥΛΟΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ, Αντιπεριφερειάρχης Παιδείας - Πολιτισμού - Τουρισμού και Αθλητισμού Δυτικής Μακεδονίας	83
ΚΥΡΙΝΑΣ ΧΡ. ΑΝΤΩΝΙΟΣ, Πρόεδρος Δημοτικού Συμβουλίου Δήμου Κοζάνης	85
ΚΥΡΙΝΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ, Πρόεδρος Δ.Κ. Αιανής - Ιστορικής έδρας του Δήμου Κοζάνης	87
ΠΑΠΠΑΣ ΜΙΧΑΛΗΣ, Διευθυντής Γυμνασίου Αιανής	89
ΒΛΑΧΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ, Διευθυντής Δημοτικού Σχολείου Αιανής	91
ΜΗΤΣΙΑΚΟΣ Α. ΓΕΩΡΓΙΟΣ, Πρόεδρος Πολιτιστικού και Μορφωτικού Συλλόγου Αιανής «Η Πρόοδος»	95
ΧΟΝΔΡΟΓΙΑΝΝΗ-ΜΕΤΟΚΗ ΑΡΕΤΗ, Δρ. Αρχαιολόγος, Προϊσταμένη Εφορείας Αρχαιοτήτων Κοζάνης	
<i>Αρχαιολογικό Μουσείο Αιανής. Σχεδιάζοντας το μέλλον του.</i>	97
ΚΟΥΣΟΥΛΑ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ, Δρ. Αρχαιολόγος, Εφορεία Αρχαιοτήτων Πόλης Θεσσαλονίκης	
<i>Βυζαντινά της Αιανής.</i>	105

ΓΡΗΓΟΡΑΚΟΥ ΕΛΙΣΑΒΕΤ, Msc Αρχιτέκτων Μηχανικός

Προμελέτη επέκτασης Αρχαιολογικού Μουσείου Αιανής. 129

ΓΟΔΟΣΗ ΖΩΗ, Επίκουρη Καθηγήτρια Τμήματος Εικαστικών και Εφαρμοσμένων Τεχνών
του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας

*Με αφορμή το παρελθόν: Σύγχρονα έργα σε Ιστορικούς τόπους- Ανασκόπηση και
Προοπτικές μιας γόνιμης συνεργασίας. 133*

ΠΡΟΣΦΩΝΗΣΕΙΣ - ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΙ

ΜΗΝΥΜΑ (γραφτό) της Υπουργού Πολιτισμού και Αθλητισμού Κονιόρδου Λυδίας

Αξιότιμη κυρία Χονδρογιάννη-Μετόκη,

Εκ μέρους της Υπουργού Πολιτισμού και Αθλητισμού κας Λυδίας Κονιόρδου, σας ευχαριστούμε για την πρόσκληση. Δυστυχώς η Υπουργός δεν θα μπορέσει να έλθει, καθώς στις 30 και 31 Μαρτίου έχει υποχρέωση να παραστεί στο Αναπτυξιακό Συνέδριο Ανατολικής Αττικής.

Σας διαβιβάζω τις θερμές ευχές της για καλή επιτυχία στην Ημερίδα σας.

Παραμένω στην διάθεσή σας για όποια διευκρίνιση.

Με εκτίμηση

(από το Γραφείο της Υπουργού)

ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ (γραφτός) της Γενικής Γραμματέως του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού Ανδρεαδάκη-Βλαζάκη Μαρίας

Αξιότιμοι προσκεκλημένοι, κυρίες και κύριοι, αγαπητοί συνάδελφοι και φίλοι,

Με ειλικρινή χαρά δέχθηκα να απευθύνω ένα σύντομο χαιρετισμό στην αποψινή συνάντησή σας, για μια σειρά από λόγους που θα αναλύσω συνοπτικά παρακάτω. Υπηρεσιακά καθήκοντα, όμως, δεν επέτρεψαν την αυτοπρόσωπη συμμετοχή μου στην εκδήλωσή σας και ζητώ την κατανόησή σας γι' αυτό.

Δεν θα μπορούσα να ξεκινήσω τη σύντομη παρέμβασή μου χωρίς να αναφερθώ στο αντικείμενό της, στο αρχαιολογικό μουσείο της Αιανής, σ' αυτό το κόσμημα και καύχημα του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού, που επιτελεί ένα κρίσιμης σημασίας ρόλο στην Δυτική Μακεδονία και καλύπτει ζωτικές ανάγκες για τη διαχείριση του πολιτιστικού αποθέματος της ευρύτερης περιοχής. Η κατασκευή και η λειτουργία του συμβάλλει καθοριστικά στην ασφαλή προστασία, τη μελέτη, έρευνα, καταγραφή και βέβαια στην προβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς μιας εκτεταμένης γεωγραφικής έκτασης. Σε σύγχρονους αποθηκευτικούς χώρους τα αντικείμενα φυλάσσονται αποτελεσματικά, σε εξοπλισμένα εργαστήρια τα σπαράγματα του παρελθόντος μας συντηρούνται και ανατάσσονται και σε κατάλληλα διαμορφωμένες αίθουσες διευκολύνεται η αρχαιολογική τεκμηρίωση και δημοσίευσή τους.

Ωστόσο, θεωρώ πως η σημαντικότερη λειτουργία του, όπως κάθε μουσείου, είναι η προβολή των συλλογών που κατέχει στο κοινό. Και σε αυτό το σημείο το αρχαιολογικό μουσείο που μας φιλοξενεί διακρίνεται. Ο ανθρωποκεντρικός του χαρακτήρας, που θέτει ως άξονα κάθε απόπειρας παρουσίασης τον επισκέπτη, επιβεβαιώνεται από το φιλικό και απλό μουσειολογικό σκεπτικό σύμφωνα με το οποίο διαρθρώνονται οι ενότητες της έκθεσής του, από τις δόκιμες και ορθές μουσειογραφικές λύσεις, κυρίως όμως από την ευαισθησία και τη σπουδή των εργαζομένων σε αυτό να αναλαμβάνουν, να σχεδιάζουν και να υλοποιούν δράσεις και προγράμματα, ξεναγήσεις και δραστηριότητες που απευθύνονται τόσο στο ευρύ κοινό όσο και σε ειδικές ομάδες του. Επιπλέον, το σωστά μελετημένο εποπτικό και επεξηγηματικό υλικό ολοκληρώνει τη μουσειακή εμπειρία δίνοντας τη δυνατότητα ακόμα και στους απαιτητικούς ειδικούς επιστήμονες να αντλούν χρήσιμες πληροφορίες.

Σε αυτό το σημείο επιθυμώ να ομολογήσω κάτι αιρετικό για μια παρόμοια συνάντηση, κάτι που όσο παράδοξο κι αν φαίνεται με χαροποιεί, μιας και μαρτυρά

απερίφραστα μια επιτυχία των προθέσεων, των προσπαθειών και των εγχειρημάτων που αναλαμβάνει και πραγματοποιεί το Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού: την παρουσία και συμμετοχή στην ημερίδα εκπροσώπων της τοπικής κοινωνίας, των πρώην και νυν εκπροσώπων της τοπικής αυτοδιοίκησης και ομιλητών που αντιπροσωπεύουν συλλογικότητες και εκπαιδευτικούς φορείς.

Σίγουρα οι συνάδελφοι επιστήμονες που θα πάρουν το λόγο θα επικεντρώσουν σε επιμέρους ειδικότερες προεκτάσεις της ίδρυσης και χρήσης αυτού του μουσείου. Η ουσία όμως της σημερινής εκδήλωσης, και είμαι σίγουρη ότι θα συμφωνήσετε μαζί μου σε αυτό, βρίσκεται στις παρεμβάσεις των πρώην και του νυν δημάρχου και των υπόλοιπων αξιότιμων ομιλητών που θα παρουσιάσουν τις αντιλήψεις και τις αγωνίες της περιοχής που γειτνιάζει άμεσα με το μουσείο και τον αρχαιολογικό χώρο, που θα μιλήσουν εκ μέρους των ανδρών και των γυναικών, των παιδιών και των μαθητών που ζουν καθημερινά στη σκιά των μνημείων του μακρού παρελθόντος μας.

Στ' αλήθεια, κυρίες και κύριοι, φίλες και φίλοι, η συνισταμένη των προσπαθειών όλων όσων έχουμε ταχθεί να ασχολούμαστε με την πολιτιστική μας κληρονομιά είναι οι Έλληνες πολίτες και κατ' επέκταση, ολόκληρη η ανθρωπότητα. Ωστόσο, αυτοί που βιώνουν άμεσα τις όποιες θετικές ή αρνητικές συνέπειες από κάθε εργασία μας, από όλες τις πρωτοβουλίες και τις όποιες επιτυχίες μας είναι οι κοινότητες των ανθρώπων που βρίσκονται σε άμεση γειτνίαση με τους χώρους στους οποίους επεμβαίνουμε. Γιατί αυτοί, είναι οι μόνοι που μπορούν να εξασφαλίσουν και να επεκτείνουν την ισόρροπη και βιώσιμη ανάπτυξη, όχι απαραίτητα με κοντόφθαλμους και συχνά βραχύβιους οικονομικούς όρους.

Οι άνδρες και οι γυναίκες της Αιανής, οι νέοι και οι νέες της ευρύτερης περιοχής, οι τουρίστες και οι επισκέπτες, είναι αυτοί που αγκαλιάζοντας αξιοποιούν τα μνημεία. Οι σύλλογοι και τα σωματεία, οι πολίτες μπορούν να μετατρέψουν τους σωρούς από τις πέτρες σε πυρήνες πολιτισμού, σε πεδία καλλιέργειας και αναψυχής, σε πόλους ιστορικής μνήμης και σε χώρους ανάπτυξης της παιδείας αλλά και ουσιαστικής πνευματικής ανάτασης.

Κλείνοντας, θέλω να συγχαρώ και να ευχαριστήσω τους διοργανωτές και τους συμμετέχοντες, τόσο τους ανθρώπους του μουσείου και της ΕΦΑ Κοζάνης, όσο και τους εκπροσώπους των φορέων της τοπικής αυτοδιοίκησης που με την αφοσίωση και τον ενθουσιασμό τους προσφέρουν τόσο στον τόπο τους όσο και στη χώρα μας ένα μοναδικό και σπουδαίο λειτουργήμα.

ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ του Σεβασμιότατου Μητροπολίτη Σερβίων και Κοζάνης κ.κ. Παύλου

Πρώτον, θέλω να ευχαριστήσω και να συγχαρώ την κα Αρετή Χονδρογιάννη - Μετόκη, την διευθύντρια της Εφορείας μας, γι αυτήν την ωραία ευκαιρία και δεύτερον, να τονίσω ότι είναι πολύ σημαντικό αυτό που γράφετε εκεί: το αρχαιολογικό μουσείο της Αιανής αφηγείται την ιστορία του.

Και λέω αφηγείται, γιατί μας διδάσκει ότι εμείς οι Έλληνες ωραίος λαός είμαστε, αλλά πολλές φορές ξεχνούμε την ιστορία μας, θελημένα ή αθέλητα. Άρα λοιπόν τέτοιες ευκαιρίες μας επανατροχιάζουν στην ταυτότητά μας και στην αυτοσυνείδησή μας. Αυτή η ιστορία είναι ο πολιτισμός μας, είναι η αξία μας και τα ιδανικά μας, τα οποία πλημμύρισαν και κατέκτησαν όλο τον κόσμο τόσο της εποχής που εκφράζουν και αντιπροσωπεύουν όσο και, μέσα από την επισκεψιμότητα, άλλους λαούς που ήταν άγνωστοι στα παλιά χρόνια.

Δεν αποτελεί εθνικισμό ή σοβινισμό να χαιρόμαστε, να προβάλλουμε και, γιατί όχι, να υπερασπιζόμαστε και να εναντιωνόμαστε, όταν προσπαθούν να τα βεβηλώσουν και να μην τα αναγνωρίζουν.

Σας συγχαίρω και πάλι, σας ευχαριστώ. Εύχομαι αφενός καλή επιτυχία και να έχει διάσταση δημοσιογραφική η εκδήλωσή σας, και καθώς κοντεύουμε στις άγιες ημέρες, να ευχηθώ Καλό Πάσχα και καλή δύναμη.

ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ του Μουμουλίδη Θέμη, Βουλευτή Π.Ε. Κοζάνης

Καλησπέρα. Κατ' αρχάς οφείλουμε να συγχαρούμε τους διοργανωτές αυτής της πολύ σημαντικής συζήτησης για την ιστορική διαδρομή του μουσείου της Αιανής. Το μουσείο της Αιανής είναι ένα από τα σημαντικότερα θαύματα της σύγχρονης Δυτικής Μακεδονίας και της περιοχής εδώ, της Κοζάνης.

Οφείλω κι εγώ με τη σειρά μου να συγχαρώ, τους πρώην προέδρους, τους πρώην δημάρχους και τους νυν, για την στήριξη στην εκπόνηση αυτού του έργου, κυρίως όμως οφείλουμε να συγχαρούμε και να ευχηθούμε καλή δύναμη και να δηλώσουμε ευγνώμονες σε εκείνους που έτσι κι αλλιώς είναι πολλοί σε αυτή τη Χώρα και αφιερώνουν τη ζωή τους σε αυτή τη διαδικασία σκαπάνης, σε μία διαδικασία έρευνας στα έγκατα της γης, στους αρχαιολόγους, στους συνεργάτες τους και στους εργάτες με τους οποίους συνυπάρχουν. Είναι ένας κόσμος ολόκληρος, τον οποίο αξίζει να παρακολουθήσετε. Εγώ είχα την τύχη από επαγγελματική διαστροφή να δω πως συνυπάρχει ο κόσμος αυτός σε ντοκιμαντέρ σε όλο τον κόσμο.

Εν πάση περιπτώσει όμως για να μη μακρηγορώ και για να είμαι πρακτικός, στην Γεωργία Καραμήτρου οφείλει αδιαμφισβήτητα η περιοχή τα μέγιστα. Ενδεχομένως, να μην της τα έχει αποδώσει όπως της αξίζουν μέχρι σήμερα. Θέλω να εκφράσω με βεβαιότητα ότι θα γίνει αυτό.

Θέλω να σταθώ σε τρία σημεία επιγραμματικά και να πάω παραπέρα. Η σημερινή εκδήλωση αγαπητή Αρετή, μου δίνει τη δυνατότητα να κάνω φανερά τη σκέψη μου. Κατ' αρχάς 35 χρόνια αργότερα μπορούμε να θεωρήσουμε πως ένας κύκλος για το μουσείο της Αιανής κλείνει. Μπορούμε να θεωρήσουμε πως το μουσείο μπορεί να περάσει στην επόμενη μέρα. Η επόμενη μέρα όμως έχει μερικές εμφανείς αδυναμίες. Η πρώτη αδυναμία είναι πως ενώ μιλάμε όλοι για ανάπτυξη, οι κυβερνήσεις, η τωρινή, οι προηγούμενες, φαντάζομαι και οι επόμενες, θα μιλάμε για ανάπτυξη σε αυτή τη Χώρα. Φανταστείτε πως μπορεί να αναπτυχθεί μια περιοχή, ένα μουσείο που δεν συνδέεται σε 5-10 λεπτά με μια κεντρική οδό, άρα λοιπόν ένα μέγιστο έργο για να μην υποκρινόμαστε, είναι αυτό.

Η περιοχή έχει να κερδίσει πάρα πολλά από το μουσείο, γιατί το μουσείο δεν είναι μόνο ένας χώρος που φιλοξενεί την Ιστορία και το παρελθόν μιας περιοχής ή μιας Χώρας. Τα μουσεία κυρίως δημιουργεί την μελλοντική εκδοχή μιας κοινωνίας. Άρα λοιπόν το μουσείο έχει μέλλον και όχι μόνο παρελθόν. Το δεύτερο που θέλω να πω είναι πως θα αποτελέσει πολύ σημαντικό αναπτυξιακό εργαλείο για την περιοχή. Η οριοθέτηση της

πρότασης της Γεωργίας Καραμήτρου, εγώ την γνώριζα γιατί είχαμε την τύχη να συναντηθούμε στο παρελθόν και να συζητήσουμε, είναι μια αυτονόητη πρόταση. Η Π.Ε. Κοζάνης ή αν θέλετε το Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας ή όπως το επιθυμούσαμε να ονομαστεί, είναι μια περιοχή η οποία διαθέτει όλα τα πλεονεκτήματα για να φιλοξενήσει σε υψηλό επιστημονικό επίπεδο, σε θεωρητικό αλλά κυρίως σε πρακτική εφαρμογή, το Ιστορικό – Αρχαιολογικό τμήμα που λέει η Γεωργία Καραμήτρου.

Τέλος θα ήθελα να σου πω Γεωργία και να σε ενημερώσω, επειδή γίνεται μια πολύ μεγάλη συζήτηση τον τελευταίο καιρό για το Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας, γιατί είναι το τελευταίο που δεν έχει ολοκληρώσει τη συζήτηση για την επόμενη μέρα στην Ελλάδα, πιάζουμε ώστε να δημιουργηθεί αυτό το τμήμα. Η απάντηση από το Υπουργείο είναι πως χρειάζεται πολύ μεγάλο αριθμό προσωπικού, αλλά θέλω να πιστεύω ότι πολύ σύντομα το τμήμα αυτό θα το κερδίσει η περιοχή. Θεωρώ ότι μαζί με τον αναπτυξιακό ρόλο που μπορεί να παίζει το Πανεπιστήμιο, αυτό θα συμβάλλει στο διαφορετικό πρόσωπο της περιοχής.

Η Αιανή μου φαίνεται λίγο απομονωμένη. Με δύο χειρονομίες, η πρώτη είναι η άμεση σύνδεσή της, επιτρέψτε μου την έκφραση, το λέω με σεβασμό, με τον έξω κόσμο, με τον κόσμο της ταχύτητας και του φωτός, και η δεύτερη με το Πανεπιστήμιο. Και αυτό και το μουσείο θα αναβαθμιστούν θεματικά, θα κερδίσουν πάρα πολλά. Το τρίτο που πρέπει να δούμε είναι πως η Αιανή γειτνιάζει με τη λίμνη Πολυφύτου και κατά τη γνώμη μου η λίμνη Πολυφύτου αποτελεί μια μεγάλη πρόκληση για την περιοχή, ενδεχομένως για την επόμενη χρονιά ή για τα επόμενα πέντε χρόνια, αλλά σίγουρα όλοι οφείλουμε να βλέπουμε την περιοχή μας αυτή, 30 χρόνια αργότερα.

Κλείνοντας αυτή την τοποθέτησή μου, πιστεύω πως η σημαντικότερη δυναμική στις περιοχές, και δυστυχώς στην περιοχή μας, στη Δυτική Μακεδονία, απουσιάζουν τέτοιες χειρονομίες, νομίζω πως πρέπει να δημιουργήσουμε χειρονομίες εξωστρέφειας. Αυτό δεν το κάνουμε, είμαστε λίγο σε μία διαδικασία εσωστρέφειας, άρα λοιπόν εύχομαι να δημιουργηθούν αυτές οι χειρονομίες και μία παρόμοια χειρονομία κατά τη γνώμη μου, όσο κι αν έχει περάσει ο χρόνος αγαπητή Γεωργία, νομίζω πως τα εγκαίνια αυτού του μουσείου πρέπει να γίνουν με τρόπο λαμπρό, επίσημο και να σηματοδοτήσουν την ολοκλήρωση ενός πολύ σημαντικού και δύσκολου κύκλου για όλους σας, και σας ευχαριστούμε γι αυτό, αλλά να σηματοδοτήσουν κυρίως το ξεκίνημα μιας νέας περιόδου για την περιοχή μας που το έχει ανάγκη.

Σας ευχαριστούμε πολύ.

ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ του Παγούνη Ιωάννη, πρώην Δημάρχου Κοζάνης

Σεβασμιότητα, συμπολίτες μου.

Θυμάμαι πριν 30 χρόνια που υπογράφηκε αυτή η μεγάλη απόφαση που πήραμε για να στηρίζουμε από καρδιάς όλα όσα έπρεπε να γίνονται, να γίνουν. Από τη μεριά μου θα είμαι πολύ σύντομος, ένα πράγμα έχω παράπονο, αυτό που δεν πετύχαμε και αυτοί που διοίκησαν και αυτοί που διοικούνε ακόμη και σήμερα, να κάνουν ένα και μόνο πράγμα, μια λεωφόρο, ένα δρόμο, όπου θα μπορούν να επισκέπτονται εκατοντάδες, δεκάδες άνθρωποι το μουσείο. Αυτό σας το λέω με πόνο καρδιάς και αν ήμουν νεότερος το πρώτο έργο που θα έκανα, θα ήταν δρόμος!

Γεια σας.

ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ (γραφτός) του υπεύθυνου μηχανικού κατασκευής του Μουσείου Χρίστου Νικόπουλου

Ευχαριστώ για την Πρόσκληση στην Ημερίδα, αλλά ανειλημμένες υποχρεώσεις δεν μου επιτρέπουν να παραστώ. Στέλνω ένα Συνοπτικό Ενημερωτικό Σημείωμα. Τους χαιρετισμούς μου σε όλους, ιδιαίτερα στην κα Γεωργία και ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ.

Φιλικά

ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΙΑΝΗΣ: Συνοπτικό Ενημερωτικό Σημείωμα για την Κατασκευή / για Ημερίδα 30.3.2018

ΑΝΑΔΟΧΟΣ: Εταιρεία Β. ΠΑΓΩΝΗΣ ΑΤΕ (Εδρα Θεσ/νίκη)

ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ: Κ/ξία Μηχανικών από Καστοριά (Νικόπουλος Χρ., Κούστας Απ., Μ. Μοσχίδης)

Υπεύθυνος κατασκευής - μέλος Κ/ξίας: ΝΙΚΟΠΟΥΛΟΣ ΧΡΙΣΤΟΣ, Πολ. Μηχ., Καστοριά

Κατασκευαστική Περίοδος: Θεμελίωση 1992 - Λοιπές Εργασίες Κξίας μέχρι 1996

***Λοιπές Εργασίες Κλιματισμού κ.λ.π. ΗΛΜ Εγκ/σεων(από άλλους ΕΔΕ το 2002)*

ΕΠΙΒΛΕΨΗ: Υπουργείο Πολιτισμού - Δ/ση Εκτ. Έργων Μουσείων (Επιβλέποντες: Φαναριώτης Σπύρος, Πολ. Μηχ., Σωτηρόπουλος Σωτήρης, Αρχ. Μηχ., Χαρμαλιάς Νίκος, Υ/Μ Μηχ/γος, Προϊστάμενος: Χανδακάς Βασίλης, Πολ. Μηχ.)

Συνοπτικά Στοιχεία:

Στη φάση της κατασκευής:

-Υπήρξε στενή συνεργασία με τον Δήμο Αιανής και το κλιμάκιο της Εφορείας Αρχαιοτήτων (κα Γεωργία Καραμήτρου) και έτσι έγιναν βελτιώσεις στο Κτιριολογικό Πρόγραμμα του Έργου, με εξασφάλιση πρόσθετων χώρων (κλείσιμο αιθρίου στο ισόγειο, κατάργηση μεγάλου τμήματος υπερυψωμένων επιχώσεων για δημιουργία χώρων ξενώνων, γραφείων κ.λ.π.).

-Οι σεισμοί του 1995 που προξένησαν εκτεταμένες ζημιές στην περιοχή, βρήκαν το έργο στη φάση Επιχρίσματα – Χρωματισμοί - Δάπεδα. Προξενήθηκαν μόνο περιορισμένης έκτασης μικροζημιές επιχρισμάτων, σε θέσεις επαφής οπτοπλινθοδομών με στοιχεία σκυροδέματος, που αποκαταστάθηκαν εντός της εργολαβίας.

-Φωτογραφικό Αρχείο: Υπάρχει φωτογραφικό υλικό από διάφορες φάσεις κατασκευής, αλλά δεν είναι ψηφιοποιημένο.

Επίλογος - Χαιρετισμός υπ. Κατασκευής ΧΡ.ΝΙΚΟΠΟΥΛΟΥ

Λόγοι ανειλημμένων υποχρεώσεων δεν μου επέτρεψαν να παραστώ στην Ημερίδα, διατηρώντας όμως τις καλύτερες των εντυπώσεων από το κλίμα συνεργασίας που υπήρξε σε όλη την κατασκευαστική περίοδο με τον Δήμο Αιανής και το τοπικό κλιμάκιο Εφορείας Αρχαιοτήτων, στέλνω τους χαιρετισμούς μου από την Καστοριά, σε όλους τους τότε τοπικούς συντελεστές του έργου (*Δήμαρχοι κ.κ Μαυροδήμος, Βαβλιάρας, Σύμβουλοι Αντώνης Κύρινας, Αρχαιολόγος κ. Γ. Καραμήτρου κ.ά.*) με την ευχή για Καλή Επιτυχία στην Ημερίδα και διαρκή και εύρυθμη λειτουργία του Μουσείου Αιανής, πολλαπλά χρήσιμη για την περιοχή μας.

ΝΙΚΟΠΟΥΛΟΣ ΧΡΙΣΤΟΣ, Πολιτικός Μηχανικός – Καστοριά.

ΜΕΡΟΣ Α΄

ΕΜΠΕΙΡΙΕΣ – ΜΑΡΤΥΡΙΕΣ

ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ

Α) ΟΜΙΛΙΕΣ

«Δουλεύοντας για το Μουσείο»

Κύρινας Χαρ. Αντώνιος

Σχεδιαστής Εφορείας Αρχαιοτήτων Κοζάνης – Εργαζόμενος Αρχαιολογικού Μουσείου Αιανής

Εμπειρίες – Μαρτυρίες

Καλησπέρα σας,
Αιδεσιμολογιότατε,
Αγαπητέ κ. Υπουργέ,
Αγαπητή κυρία Καραμήτρου,
Αγαπητοί καλεσμένοι και φιλοξενούμενοι,
Κυρίες και κύριοι,

Ανοίγω σήμερα την αυλαία της ημερίδας με θέμα **«Το Αρχαιολογικό Μουσείο Αιανής αφηγείται την ιστορία του – Με τη δυναμική του παρελθόντος στοχεύοντας το μέλλον»**.

Όταν πρωτάκουσα ότι θα γίνει η ημερίδα, μου άρεσε ως ιδέα και χάρηκα πολύ. Αχ!!! τι ωραία θα μαζευτούμε πάλι όλοι μαζί για να καταγράψουμε την ίδρυση και την πορεία του Αρχαιολογικού Μουσείου Αιανής.

Άρχισα να επαναφέρω γεγονότα και μνήμες και βλέποντας φωτογραφίες συγκινήθηκα και άρχισα να κλαίω.

Μου πρότειναν να μιλήσω, και τους ευχαριστώ για αυτό, να πω ό,τι ξέρω. **Φοβήθηκα**, γιατί δεν τα καταφέρνω στο λέγειν. Θα μπερδευτώ, θα συγκινηθώ, θα κομπιάσω και πάλι θα κλαίω, και μάλιστα αυτή την φορά μπροστά σε κόσμο.

Τελικά πήρα την απόφαση **να σας τα διαβάσω**.

Ήρθα εδώ σήμερα για να μάθω ποιος, ποια, ποιοι, είχαν την ιδέα της ίδρυσης του Μουσείου. Ποιός έριξε τον σπόρο; Για να τον μνημονεύω εγώ και οι μελλοντικοί Αιανιώτες.

Δεν θα σας πω για ημερομηνίες, χρονολογίες, ΦΕΚ και αποφάσεις διευθυντών, αυτά θα μας τα πουν πολύ καλά οι δύο πρόεδροι και η κύρια ομιλήτρια.

Ο Παπαδιαμάντης έγραψε στο έργο του «Οι έμποροι των εθνών»:

«Η αλήθεια είναι πάντοτε παράλογος, και διά τούτο δεν την λένε ποτέ οι φρόνιμοι και ηλικιωμένοι άνθρωποι, αλλά την ομολογούν οι μεθυσμένοι, οι τρελλοί, οι άρρωστοι και τα μικρά παιδιά.»

Ο κόσμος μας έλεγε τρελούς «ποια, αυτά; δεν θα φκιάσ'ν τίποτα, γιατί είναι μ'κρά και σαλά».

Ο Δάσκαλος Σιαμπανόπουλος: εκπαίδευσε, μύησε τους Αιανιώτες στο να παραδίδουν όσα αρχαία αντικείμενα εύρισκαν στη μικρή συλλογή που δημιούργησε.

Η Γεωργίτσα μας - μια κοπελιά από το πουθενά - ξεκινάει την ανασκαφή και εμφανίζονται οι πρώτοι θησαυροί, το υλικό μεγαλώνει και τίθεται θέμα στέγασης.

Η κοινωνία της Αιανής: ζυμώνεται και απαιτεί Μουσείο στην Αιανή. Για να διαφυλάξει τον πλούτο και τους θησαυρούς της, οι πρόεδροι της κοινότητας το αγκαλιάζουν και το υλοποιούν.

Πιστεύω ότι ήταν πολύ σημαντική η 1^η επίσκεψη του τότε Υπουργού Βορείου Ελλάδος κ. Παπαθεμελή, καλοκαίρι του 1987.

Κατά την ξενάγηση που του έγινε, θυμάμαι ακόμα την αγωνία του, πώς να δημιουργήσουμε ένα κτήριο για τη στέγαση των θησαυρών. Δεν υπήρχε κωδικός για τη χρηματοδότηση ανέγερσης Αρχαιολογικού Μουσείου.

Η σκέψη του ήταν, πώς να το ονομάσουμε; Κτήριο πληροφόρησης; Πολιτιστικό κέντρο; Πνευματική εστία; Και όπως λέει και πάλι ο Παπαθεμελής **«το θέμα είναι να γεννηθεί το παιδί, καλά - κακά θα μεγαλώσει».**

Εξίσου σημαντική και η φράση του προέδρου της Δημοκρατίας Χρήστου Σαρτζετάκη, που μετά την ξενάγηση λέει: **«και τώρα τι κάνουμε Στέλιο; δεί δή χρημάτων, καὶ ἄνευ τούτων οὐδὲν ἔστι γενέσθαι των δεόντων».** Και ο Στέλιος βρήκε τα χρήματα, γιατί αγάπησε την Αιανή και τον πολιτισμό της, και η Αιανή τον τίμησε ως επίτιμο δημότη τον Αύγουστο του 1992.

Εγώ θα προσπαθήσω να μεταφέρω το κλίμα που επικρατούσε εκείνη την περίοδο στην Αιανή, που μας άνδρωσε και μας καθόρισε, και πώς το βίωνα εγώ προσωπικά.

Ήμουν ο μικρότερος εκείνη την περίοδο, 25 χρονών, με μεγαλύτερη την Γεωργίτσα μας (έτσι την λέγαμε τότε - λεπτή, μικρόσωμη, χαριτωμένη), στα 36 της θα' ταν. Οι πρόεδροι και οι σύμβουλοι της κοινότητας όλοι τους τριαντάρηδες.

Η πρώτη μου επαφή για την ίδρυση του Μουσείου ήταν το καλοκαίρι του 1989.

Όταν πληροφορηθήκαμε ότι θα έρθει από το ΥΠΠΟΑ η αρχιτέκτων Μαριάννα Αγγελάκη από την ΔΜΜ να κάνει αυτοψία για την καταλληλότητα του οικοπέδου, όπου επρόκειτο να ανεγερθεί το Μουσείο, πήγαμε παντού, πίσω από την Παναγία, στον Αϊ-Γιάννη, στη Μεγάλη Ράχη, στον Αϊ – Δημήτρη, στο σχολικό ή δάσκαλ’ συκιά, (δηλ. στον χώρο που τελικά κτίστηκε το Μουσείο).

Η δική μου εμπλοκή – αποστολή ήταν να **αποσπάσουμε τη θετική συγκατάθεση** από την επισκέπτρια. Το γνωρίζαμε καλά αυτό το κομμάτι: της φιλοξενίας, της ξενάγησης, του χιούμορ, και με κατάληξη πάντα στην ταβέρνα. Έφυγε τόσο ικανοποιημένη από τη φιλοξενία, που στην πρώτη μου κάθοδο στην Αθήνα στην ΔΜΜ όλοι με ρωτούσαν:

-Τι την κάνατε τη Μαρίνα εκεί πάνω και ενθουσιάστηκε τόσο; Αυτή πετάει από χαρά, συνέχεια μιλάει για την Αιανή.

-Τίποτα το ιδιαίτερο, εμείς πάντα έτσι είμαστε, με αρχαία, μύθους και ψητά.

Η δεύτερη και ουσιαστική αποστολή ήταν την Άνοιξη του 1990.

Ολημερίς βοηθούσα στο δίπλωμα των σχεδίων. Έπρεπε να παραλάβω τις κούτες με τα σχέδια και τα τεύχη της μελέτης, που υλοποίησε η ΑΝΚΟ, για να προλάβω να φύγω με το βραδινό λεωφορείο, ώστε τα χαράματα να φτάσω στην Αθήνα και να τα πάω στην οδό Καρύτση 12, όπου στεγαζόταν η ΔΜΜ και η ΔΕΕΜ.

Το βάρος τεράστιο, ένιωθα να **κουβαλάω πάνω μου όλο το Μουσείο**.

Φοβόμουν, γιατί όλοι με ρωτούσαν: «εσύ ποιος είσαι; ποιος σε στέλνει;». Εάν τους έλεγα ότι είμαι εργάτης στην Αρχαιολογική Υπηρεσία, θα μου έλεγαν αύριο «έλα με την μαμά σου», και τους έλεγα ψέματα ότι είμαι κοινοτικός σύμβουλος. Έμεινα τρεις ημέρες και κάθε πρωί ήμουν στην ΔΕΕΜ. Ευτυχώς υπήρχε η δυνατότητα να φιλοξενούμαι στο σπίτι των Κονταίων, και της ξαδέρφης μου Ιωάννας Γαλάνη από 3-4 μέρες κάθε φορά που κατέβαινα στα Υπουργεία και στις Υπηρεσίες, που δεν ήταν και ολίγες φορές. Που χρήματα, για εκτός έδρας ή αποζημιώσεις; Και παραστάσεις (πληρωνόμασταν μια φορά στο εξάμηνο και όταν τα παίρναμε ήταν ήδη... **κερασμένα**).

Στο τμήμα των αρχιτεκτόνων η μόνη γνωστή ήταν η Μαριάννα Αγγελάκη. Μετά γνώρισα τον Γαβριήλ Λαχανίδα, και την Προϊσταμένη της ΔΜΜ κα Έρση Φιλιπποπούλου.

Πίστευα ότι θα πάρω κάποιο έγγραφο, ότι, εντάξει, τελείωσε ο έλεγχος και θα ανέβαινα χαρούμενος και απαλλαγμένος από το βάρος. Αντί αυτού επιστράφηκαν όλες οι κούτες με παρατηρήσεις· για τα όμβρια, τις αποθήκες (διπλασιασμός σε σχέση με την έκταση του εκθεσιακού χώρου), τα εργαστήρια και τα παράθυρα σε ύψος άνω των 4

μέτρων για λόγους ασφαλείας κ.ο.κ. Αυτές και πολλές άλλες ήταν οι παρατηρήσεις **από το ΚΑΣ τον Νοέμβριο του 1990.**

Τον Γενάρη του 1991 παραδίδω τα Η/Μ σχέδια και τα τεύχη με τον Π/Υ και τα στατικά με την ειδική συγγραφή και την τεχνική μελέτη.

Εκεί γνωρίζω τον προϊστάμενο του Η/Μ τμήματος Γιώργο Δουλαδέλη (συναινετικός, μεθοδικός και αποτελεσματικός). Αργότερα έγινε αναπληρωτής προϊστάμενος της ΔΜΜ, λόγω λοχείας της κας Φιλιπποπούλου, η οποία ήταν επιφυλακτική έως και αρνητική για την ανέγερση του Μουσείου. Αρνητικός για την κατασκευή Μουσείου σε **ένα χωριό**, ήταν και ο Διευθυντής αρχαιοτήτων Ιωάννης Τζεδάκις. Ευτυχώς που πήρε άδεια για μετεκπαίδευση στο εξωτερικό.

Στις 18 Ιουνίου του 1991 ξανακατεβαίνω για την επανεξέταση της πλήρους και οριστικής μελέτης. Εκεί άκουσα από τον Δουλαδέλη να λέει: «ας τον **λυπηθούμε** και να τελειώσουμε με τις μικρολεπτομέρειες και τις μικροπαρατηρήσεις για να πάμε στην Αιανή να μας κεράσουν».

ΚΑΙ ΣΤΙΣ 25-6-1991 ΕΓΚΡΙΝΕΤΑΙ Η ΟΡΙΣΤΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ.

Στις 17-7-1990 εγκρίνεται η ανέγερση του Μουσείου με απόφαση του ΚΑΣ, στην Αθήνα στην οδό Αριστείδη 14. Σε μια μικρή αίθουσα συνεδριάζει το ΚΑΣ, στέκομαι όρθιος κοντά στον Γ.Γ. Παναγιώτη Φωτέα. Με νεύμα με καλεί και με ρωτάει: «Υπάρχουν τα χρήματα για την κατασκευή»;

Βεβαίως, 7 εκατομμύρια από τον κ. Τζαννετάκη και εξασφαλισμένη η χρηματοδότηση με 150 εκατομμύρια από το Α΄ Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης της Περιφέρειας, και μια γενναία χρηματοδότηση από την Μακεδονίας - Θράκης (εγώ εννοούσα την Τράπεζα και όχι το Υπουργείο).

Σηκώνεται όρθιος και λέει: «το οικονομικό έκλεισε, τα χρήματα υπάρχουν, καθώς και η **βούληση** από την τοπική κοινωνία. Είναι εδώ μαζί μας ο πρόεδρος και ο κοινοτικός σύμβουλος της Αιανής, να αποφασίσουμε **θετικά για την ανέγερση - κατασκευή του μουσείου**». ΟΠΕΡ και ΕΓΕΝΕΤΟ.

Συγκινημένοι, ευτυχισμένοι, χαρούμενοι τηλεφωνήσαμε με τον Στέργιο στο χωριό, που ήταν όλοι μαζεμένοι και περίμεναν με αγωνία την απόφαση.

Ένωθα ότι ΤΩΡΑ ΞΕΚΙΝΟΥΣΕ Ο ΑΓΩΝΑΣ ΜΟΥ.

Δεν γίνονται αυτά τα πράγματα... Είναι από τα απίστευτα και όμως αληθινά.

Σε 5 χρόνια ανασκαφής (1983-1988) τίθεται ζήτημα στέγασης, σε 3 χρόνια (1989-1991) τελειώνει η μελέτη και σε 3 χρόνια (ελέω των καλών εργολάβων) (1992-1994) κατασκευάζεται το κολοσσιαίο έργο (4.500 τ.μ. κτήριο και 20 στρέμματα περιβάλλον χώρος).

Την ίδια στιγμή, η Πέλλα, η Βεργίνα, το Δίον, η Λάρισα δεν είχαν, όχι Μουσείο, ούτε μελέτη.

Ο Γιάννης ο Μητσιάκος, προς τιμήν του, από την πρώτη στιγμή άρπαξε την ευκαιρία και την έβαλε 1η προτεραιότητα στα αυτοδιοικητικά δρώμενα. Τη σκυτάλη παρέλαβε ο μεθοδικός, επιτελικός και αποτελεσματικός Στέργιος Μαυροδήμος.

Το μέλημά μας, η πρώτη έγνοια μας ήταν η ανάπτυξη της Αιανής. Μπορούμε να την φανταστούμε σήμερα, που η κοινωνία μας κλονίζεται συθέμελα, χωρίς το Μουσείο της;

Δύσκολη εποχή και τότε, ελέω Κοσκωτά. Πολιτική αστάθεια, συνεχόμενες εναλλαγές κυβερνήσεων. ΠΑΣΟΚ, Μητσοτάκης, υπηρεσιακή κυβέρνηση Ζολώτα, συγκυβέρνηση Ν.Δ. με τον Ενιαίο τότε Συνασπισμό.

Αναγκαζόμασταν συνέχεια να ενημερώνουμε τον εκάστοτε Υπουργό και διευθυντή, να λέμε τα ίδια και τα ίδια.

Αλλά προς τιμή τους, όλοι συνέχιζαν την απόφαση των προκατόχων τους.

Στην Αιανή μας **γεννήθηκε ένα θαύμα.**

Ποιά ήταν αυτή η εσωτερική δύναμη που είχαμε; Από ποιόν αντλούσαμε αυτή τη δύναμη; Ποιος μας έβγαλε αυτή τη δυναμική; Τι συμβαίνει επιτέλους;

Νομίζω ότι ήταν η ΠΙΣΤΗ και η ΑΓΑΠΗ.

Η ΑΓΑΠΗ για την ΑΙΑΝΗ ΜΑΣ, τον τόπο μας, την ιστορία της, τη διάρκειά της, τον μύθο της, τη συνέχισή της, τους ανθρώπους της!

Την ΠΙΣΤΗ στο ότι θα τα καταφέρουμε, μας την ενέπνευσε η μάνα μας η μεγαλόψυχη, η Γεωργίτσα μας, που ήταν ο ΕΜΠΝΕΥΣΤΗΣ και ο ΜΟΧΛΟΣ αυτού του ΟΡΑΜΑΤΟΣ.

Συχνά της έλεγα: «εσύ είσαι σαν τον Αι- Νικάνορα, μόνο που δε φκιάντ'ς θαύματα!!! Άφησες πατρίδα, γονείς, οικογένεια, παιδί και ήρθες να μαζέψεις εμάς τους αγράμματους - απαίδευτους και να μας κάνεις κοινωνούς στο έργο σου.

Όχι μόνο διέσωσες τις αρχαιότητες και έστησες αυτό το μουσείο, **αλλά γέμισες την καρδιά και την ψυχή μας**, διαμόρφωσες τη συνείδησή μας.

Μας έμαθες να ξεχωρίζουμε την τερακότα από την κότα αλλά και την αγνύθα από την αρνίθα, καθώς και ξένες λέξεις, όπως MINOLTA, West Slope (δυτικής κλιτύος) In situ (επί τόπου). κ.ο.κ.

Τελικά το θαύμα έγινε!!

Θέλω να πιστεύω ότι αυτό το θαύμα έγινε από όλους μας. **Η ιστορία της Αιανής, όπως και κάθε τόπου, είναι οι άνθρωποί της.**

Ο Άγγελος, ο μπαρμπα-Αλέκος, ο Γιώργος, ο Γρηγόρης, ο Θόδωρος, ο Κυριάκος, ο Λεωνίδας, ο Νίκος, ο Μάκης, ο Τάκης, ο Χάρης, οι γυναίκες, και προπαντός οι **μάνες μας.**

Και ΟΛΟΙ οι άλλοι ΜΑΖΙ, σαν μια γροθιά.

Τη διαφορά την έκανε αυτό το **ΟΛΟΙ ΜΑΖΙ.**

Κανένας **μόνος του** δεν μπορεί να τα κάνει αυτά.

Συμβάλλοντας σε αυτήν την προσπάθεια βίωσα την αγωνία και τον αγώνα.

Ακόμα και σήμερα:

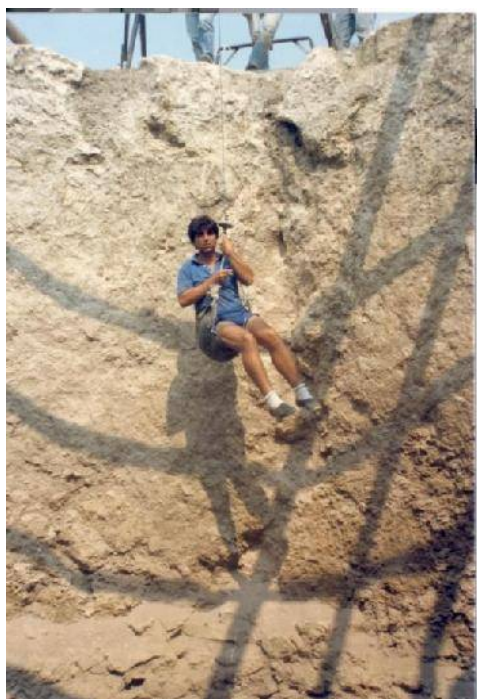
- **Εκπλήσσομαι:** το πώς σηκώσαμε - κουβαλήσαμε πάνω μας τέτοιο βάρος;
- **Είμαι ευγνώμων:** για όλα όσα έζησα και όλους όσους γνώρισα σε αυτήν την προσπάθεια.

- **Καμαρώνω:** γιατί εργάστηκα με πάθος για αυτό το ΟΡΑΜΑ.

- **Συγκινούμαι:** γιατί το αγάπησα πολύ.

- **Χαίρομαι:** γιατί βλέπω τους νέους να έρχονται και να εργάζονται.

Ολημερίς η σκέψη μας, η βιωτή μας, η ψυχή μας ήταν γύρω από τα γενόμενα στην αρχαιολογία. Το πρωί στη δουλειά, στις ανασκαφές, στα συνεργεία, το μεσημέρι στα σπίτια μας, το απόγευμα στις καφετέριες, το βράδυ στις ταβέρνες και το γλυκοχάραμα στα όνειρά μας λέγαμε:

«Σήμερα βρήκαμε μια τερακότα στο σπίτι με τις σκάλες».

«Σήμερα βρήκαμε χρυσές πόρπες στον λακκοειδή τάφο».

«Σήμερα βρήκαμε την στλεγγίδα στα Τσ'κάρια»

«Σήμερα βρήκαμε το αλαβάστρινο αλάβαστρο στ' Καραμήκα το μαντρί».

«Σήμερα βρήκαμε το λιοντάρι στον Περίβολο Ζ'».

«Σήμερα βρήκαμε τα οστέινα στον τάφο Ι'».

«Σήμερα βρήκαμε τη δεξαμενή».

«ΣΗΜΕΡΑ, ΔΕΝ ΒΡΗΚΑΜΕ ΤΙΠΟΤΑ, γιατί κάναμε ηλεκτρομαγνητική διασκόπηση».

«Σήμερα βρήκαμε την ασπίδα στον αποθέτη του Β΄ τάφου».

«Σήμερα βρήκαμε τον κλίβανο».

«Σήμερα βρήκαμε τα ειδώλια».

«Σήμερα βρήκαμε τα αμαυρόχρωμα σε 4 μέτρα βάθος».

«**Σήμερα** βρήκαμε την κόρη της Αιανής, (δηλ. **τη γκόμενα**, δεν υπάρχει άλλη σαν αυτή).

Και έτσι πίναμε το κρασί μας στην υγεία της Γεωργίτσας μας».

Όλα γίνονταν **ΣΗΜΕΡΑ**, δηλ. πάντα, συνέχεια, αδιάλειπτα, ακόμα και **ΣΗΜΕΡΑ** δηλ. τώρα, αν θα πάμε, θα βρούμε το σπίτι του ΔΕΡΔΑ, το ΘΕΑΤΡΟ, το ΣΤΑΔΙΟ.

Και έτσι ΜΑΘΑΜΕ ΝΑ ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΥΜΕ ΚΑΙ ΝΑ ΖΟΥΜΕ.

Αισθάνομαι πολύ τυχερός, γιατί γνώρισα ωραίους ανθρώπους της εποχής μας, πρώτα ξεναγώντας τους και μετά τραπεζώνοντάς τους.

• Όπως το ζεύγος Γιάννη και Έφης Σακελλαράκη. Με τίμησε με την πρόσκλησή του για ανταπόδοση της ξενάγησης και της φιλοξενίας στην Κρήτη! Στις Αρχάνες και στο Δικταίον Άντρον. Τα επισκέφτηκα το 1995. Θα μου μείνει αξέχαστη η φράση του: «εμείς έχουμε δύο μικρά αμαυρόχρωμα αγγεία και εσείς 70 **πρωτόλεια**».

• Δεν θα ξεχάσω τον αιώνια έφηβο καθηγητή της φιλοσοφικής Δ. Μ. Μαρωνίτη που στα 81 του με... ξέκανε σαν να' ταν 18άρης. Αχόρταγος, μετά από 5 ώρες ξενάγησης..., ευτυχώς βασίλεψε ο ήλιος και δεν μπορούσαμε να συνεχίσουμε...

• Όπως τον επιχειρηματία Βαράγκη. Ονόμασε μια σειρά από χειροποίητα έπιπλα και ένα ανάκλιντρο «ΑΙΑΝΗ».

• Και βέβαια τον αδελφό πρόεδρο της Χ.Δ. Νικ. Ψαρουδάκη (άνευ σχολίου, γιατί αυτός είναι δικός μας). Μου είπε και το έγραψε στο βιβλίο επισκεπτών: «μέσα από την Ιστορία του τόπου σας, γράφετε και εσείς την δική σας ιστορία».

Λυπάμαι που είμαι στο τέλος του εργασιακού μου βίου, αλλά με το παράδειγμά μας δίνουμε τη σκυτάλη στη νέα γενιά των τριαντάρηδων, γιατί τόσο ήμασταν και εμείς.

Η αγωνία μου ήταν και είναι πολύ μεγάλη:

Θα υπάρξει συνέχεια;

Θα γίνει η επέκταση κατά όροφο στο Αρχαιολογικό Μουσείο;

Θα γίνουν τα στέγαστρα;

Θα γίνει η ανάδειξη;

Θα συνεχιστούν οι ανασκαφές;

Θα γίνει εργαστήριο εκμαγείων;

Θα γίνει κτήριο, αναψυκτήριο στον αύλειο χώρο του Μουσείου;

Θα γίνει το θέατρο του Προδρόμου;

Θα γίνει λαογραφική και βυζαντινή συλλογή, (επειδή την είχαμε);

Θα γίνει αναστήλωση των Βυζαντινών και μεταβυζαντινών εκκλησιών (10 τον αριθμό);

Θα γίνουν αρχαιολογικά μαθήματα στα σχολεία μας;

Βέβαια, έγιναν πολλά όλα αυτά τα χρόνια.

Θα' θελα να σας πω δύο λόγια για τα οφέλη στην Αιανή από την ίδρυση του Μουσείου:

1^ο: η ανακήρυξη της Αιανής για ιστορικούς λόγους σε Δήμο, από την επιτροπή τοπωνυμίων του Υπουργείου Εσωτερικών είναι συνυφασμένη με το Αρχαιολογικό της Μουσείο.

Συνεργάστηκα με μεθοδικά και αποτελεσματικά με αρκετούς, και ειδικότερα με την Ευρυδίκη Κεφαλίδου, για την ανακήρυξη του χωριού μας σε Δήμο, το πήραμε πάνω μας και το **ΚΑΤΑΦΕΡΑΜΕ**.

2^ο: η δημιουργία κτηρίου εκμαγείων στο κέντρο του χωριού από το πρόγραμμα LEADER. Από τις 12 προτάσεις σε πανελλήνιο επίπεδο η πρότασή μας ήταν 3^η καινοτόμα και ρηξικέλευθη.

- Ασφαλτος 2 χιλιομέτρων μέχρι τους αρχαιολογικούς χώρους που εξυπηρετεί τους γεωργούς και τους κτηνοτρόφους.
- Υπόγεια ηλεκτροδότηση και υδροδότηση των αρχαιολογικών χώρων.
- Δρόμος για τουριστικά λεωφορεία στην κορυφή της Μεγάλης Ράχης, όπου μέχρι τότε ανέβαιναν μόνο κατσίκια.

Αυτό και αν δεν είναι θαύμα! Για να ανοιχθεί ο δρόμος, έπρεπε να πάμε με την Αρετή τρεις μέρες να μαζεύουμε καπνά στον Γιώργο τον Μητσιάκο. Ήταν ο ιδιοκτήτης του χωραφιού και ο χειριστής της τορνατόζας. Είχε πάρει άδεια να μαζέψει τα καπνά του και δεν μπορούσε να τα αφήσει και να έρθει, ΔΩΡΕΑΝ όπως πάντα, να ανοίξει τον δρόμο.

- Έργα ανάπλασης στην πλατεία,
- Τραπεζομπάγκοι με κιόσκια και παγκάκια (δωρεά από το Δασαρχείο στη Μ.Ρ. και στο Πλατανόδασος, στη Γιαννούκα τη βρύση).
- Τουριστική αστυνομία.
- Εργαστήριο συντήρησης βυζαντινών αρχαιοτήτων στο παλιό τυροκομείο.

Τώρα, η σκυτάλη, που παραδόθηκε στη σημερινή διευθύνουσα αρχή μετά την αποφράδα ημέρα της 27^{ης} Οκτωβρίου του 2011, βρίσκεται σε καλά χέρια.

Είναι σπλάχνο της μάνας μας Γεωργίας και πολίτισσα της Αιανής, γιατί ήταν από την 1^η μέρα στις ανασκαφές, γιατί μαθήτευσε και ανδρώθηκε δίπλα της.

Είναι η Αρετούλα (έτσι την φώναζε η Γεωργίτσα μας). Φοιτήτρια ακόμα καταγράφει, ερευνά, μελετά, και συμπορεύεται δίπλα και μαζί με τη Γεωργία.

Ήταν νεαρή κοπελίτσα, με χαμόγελο, καλοσύνη, και φιλότιμο, διάθεση για δημιουργία, και φιλοδοξίες. Τόσο εργατική και αποτελεσματική, που τη διώξαμε την

Πέμπτη το μεσημέρι από τη δουλειά, γιατί παντρευόταν το Σάββατο του Ιούνη του 1987, κόντεψε να ντυθεί νύφη στη Μεγάλη Ράχη.

Οι εργάτες την λέγαμε: «ε, μα!! Αρετή από δω θα σε ντύσουμε το νυφικό»;

Είναι πολλά αυτά που θα ήθελα να πω και πολλά, αυτά που δεν ειπώθηκαν.

Η Αιανή ευλογήθηκε από την ιστορία και έγινε φάρος που φωτίζει σε κάθε γωνιά της πατρίδας μας και όχι μόνο.

Νομίζω όμως- και το λέω με λύπη- ότι η κοινωνία μας δεν έχει αφομοιώσει εξ ολοκλήρου αυτά τα μηνύματα, και σε αυτό φταίμε μόνο εμείς.

Το μήνυμα που θέλω να στείλω προς όλους είναι: κυνήγα την Ουτοπία, γιατί δεν στήνεται τόπος αλλιώς.

Μπορούμε και πρέπει να πάμε μπροστά.

ΤΕΛΙΚΑ, ΤΑ ΜΙΚΡΑ ΚΑΙ ΤΑ ΣΑΛΑ ΦΚΙΑΝ' ΘΑΥΜΑΤΑ

ΕΥΧΑΡΙΣΤΩ. ΚΑΛΟ ΛΑΖΑΡ' ΚΑΙ ΚΑΛΗ ΑΝΑΣΤΑΣΗ

Θέλω να παραθέσω τη λίστα των ονομάτων, 38 τον αριθμό, παράγοντες, από Προέδρους της Δημοκρατίας, Πρωθυπουργούς και Υπουργούς μέχρι και υπηρεσιακούς αξιωματούχους – παράγοντες.

Α/Α	ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ	ΙΔΙΟΤΗΤΑ
1	ΠΑΠΑΘΕΜΕΛΗΣ ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ	ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ – ΘΡΑΚΗΣ
2	ΑΓΓΕΛΑΚΗ ΜΑΡΙΑΝΝΑ	ΑΡΧΙΤΕΚΤΩΝ ΔΜΜ
3	ΑΚΑΜΑΤΗ ΜΑΡΙΑ	ΠΡΟΪΣΤΑΜΕΝΗ ΙΖ' ΕΠΚΑ
4	ΑΝΕΖΙΝΗΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ	ΠΡΟΕΔΡΟΣ Δ.Σ. ΤΡΑΠΕΖΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ – ΘΡΑΚΗΣ 1989-1992
5	ΒΑΒΛΙΑΡΑΣ ΣΤΕΦΑΝΟΣ	ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΑΙΑΝΗΣ
6	ΒΡΥΖΙΔΟΥ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ	ΠΟΛΙΤΙΚΟΣ ΜΗΧΑΝΙΚΟΣ ΑΝΚΟ
7	ΔΟΥΛΑΔΕΛΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΠΡΟΪΣΤΑΜΕΝΟΣ ΔΜΜ Η/Μ
8	ΖΕΡΒΟΥΔΑΚΗ ΗΩ	ΔΙΕΥΘΥΝΤΡΙΑ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ
9	ΖΙΑΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΒΥΖΑΝΤΙΝΩΝ
10	Κ/Α ΝΙΚΟΠΟΥΛΟΣ ΧΡΗΣΤΟΣ, ΚΟΥΣΤΑΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ, ΜΟΣΧΙΔΗΣ ΜΟΣΧΟΣ	ΕΡΓΟΛΑΒΟΙ ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΤΕΣ
11	ΚΑΡΑΜΗΤΡΟΥ ΓΕΩΡΓΙΑ	ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΟΣ (και ΟΧΙ ΜΟΝΟ ΚΑΘΟΛΙΚΗ)
12	ΚΑΡΑΝΤΩΝΗΣ ΗΛΙΑΣ	ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ - ΘΡΑΚΗΣ 1982-1988
13	ΚΑΤΣΑΡΟΣ ΛΟΥΚΑΣ	ΝΟΜΑΡΧΗΣ ΚΟΖΑΝΗΣ
14	ΚΕΡΑΜΙΔΑΣ ΑΝΔΡΕΑΣ	ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΥ ΥΠΠΟΤ
15	ΚΕΦΑΛΙΔΟΥ ΕΥΡΥΔΙΚΗ	ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΟΣ
16	ΚΟΚΚΟΤΑ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ	ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΑΠΑ
17	ΚΟΡΟΥΜΑΛΗΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ	ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΟΣ ΤΖΑΝΝΕΤΑΚΗ
18	ΚΟΥΒΕΛΑΣ ΣΩΤΗΡΙΟΣ	ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΥΠΠΟ
19	ΛΙΒΙΕΡΑΤΟΣ	Δ/ΤΗΣ ΕΟΚΙΚΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ
20	ΜΑΡΓΑΡΙΤΩΦ ΤΑΣΟΣ	ΜΕΛΟΣ ΤΟΥ ΚΑΣ
21	ΜΑΤΙΚΑΣ ΣΤΕΡΓΙΟΣ	ΝΟΜΑΡΧΗΣ ΚΟΖΑΝΗΣ

22	ΜΑΥΡΟΔΗΜΟΣ ΣΤΕΡΓΙΟΣ	ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΑΙΑΝΗΣ
23	ΜΗΤΣΙΑΚΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΑΙΑΝΗΣ
24	ΜΠΕΝΑΚΗ-ΨΑΡΟΥΔΑ – ANNA	ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΥΠΠΟ
25	ΜΥΛΩΝΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΥΠΠΟ
26	ΠΑΤΕΡ ΓΚΡΙΤΖΕΛΗΣ ΣΤΕΦΑΝΟΣ	ΙΕΡΕΑΣ ΑΙΑΝΗΣ
27	ΠΑΓΟΥΝΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	ΔΗΜΑΡΧΟΣ ΚΟΖΑΝΗΣ
28	ΠΑΓΩΝΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ	ΕΡΓΟΛΑΒΟΣ ΜΕΙΟΔΟΤΗΣ
29	ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΜΙΧΑΗΛ	ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΓΕΩΡΓΙΑΣ
30	ΠΑΤΣΙΟΥΡΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑ ΦΡΕΙΔΕΡΙΚΗ/ ΜΥΛΕΡ/ ΒΟΪΒΟΝΤΑΣ	ΑΡΧΙΤΕΚΤΩΝΕΣ ΑΝΚΟ
31	ΣΑΡΤΖΕΤΑΚΗΣ ΧΡΗΣΤΟΣ	ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ
32	ΣΗΜΑΙΟΦΟΡΙΔΗΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ	ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΠΑΡΑ ΤΩ ΠΡΟΘΥΠΟΥΡΓΩ
33	ΣΙΓΑΝΙΔΟΥ ΜΑΡΙΑ	ΠΡΟΪΣΤΑΜΕΝΗ ΙΖ΄ ΕΠΚΑ, 10-8-1973 / 6-1991
34	ΣΚΡΕΚΑΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ	ΠΕΡΙΦΕΡΙΑΡΧΗΣ ΚΟΖΑΝΗΣ
35	ΣΤΑΜΑΤΟΓΙΑΝΟΠΟΥΛΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΑΝΚΟ
36	ΤΖΑΝΝΕΤΑΚΗΣ ΤΖΑΝΝΗΣ	ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΥΠΠΟ
37	ΤΡΙΚΟΥΚΗΣ ΜΑΚΗΣ	ΓΕΝΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ ΥΠΠΟΤ
38	ΦΙΛΙΠΠΟΠΟΥΛΟΥ ΕΡΣΗ	ΠΡΟΪΣΤΑΜΕΝΗ ΔΜΜ
39	ΦΩΤΕΑΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ	ΓΕΝΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ ΥΠΠΟΤ 1989-1992

Καρπενήσης Θωμάς

Φύλακας Εφορείας Αρχαιοτήτων Κοζάνης, στο Αρχαιολογικό Μουσείο Αιανής

Αιανή: Αεί, παντοτινή!

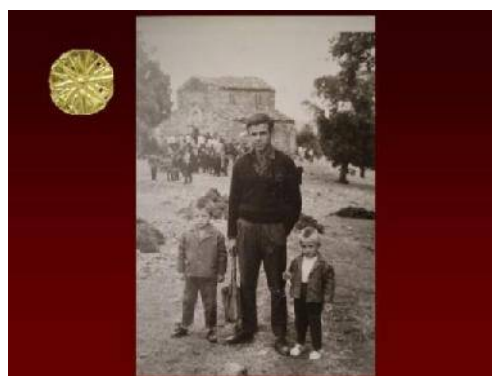
ΜΕΡΟΣ Α΄

Κυρίες και κύριοι, Καλησπέρα σας.
Είναι μεγάλη τιμή για μένα να μιλάω,
σε ένα τόσο αξιόλογο ακροατήριο.
Πιστεύω ότι αποτελεί μεγαλείο ψυχής
να μπορεί κάποιος να αναγνωρίζει
το ανώτερο...

Ονομάζομαι Καρπενήσης Θωμάς του
Αχιλλέα και είμαι κάτοικος Αιανής.

Είμαι υπάλληλος του ΥΠ.ΠΟ. και εργάζομαι ως εργατοφύλακας στο Αρχαιολογικό
Μουσείο της Αιανής.

Από μικρό παιδί γνώρισα την Αιανή ως παραμύθι, ως θρύλο μέσα από τις παλιές
πέτρες στην γειτονιά μου.

Υπήρχαν βακούφια, όπως τα λέγαμε παλιά στο χωριό, στην πραγματικότητα λαμπρά βυζαντινά μνημεία. Το μετόχι του Αγ. Αθανασίου, στην πλατεία του χωριού η Παναγία, η μικρή συλλογή στο δημοτικό σχολείο, οι Λαζαρίνες ως ζωντανό έθιμο, το βιβλίο του Δάσκαλου Σιαμπανόπουλου με τον τίτλο « Αιανή»... Όλα αυτά ήταν τα πρώτα μου ερεθίσματα.

Ως εργάτης, από τα πρώτα χρόνια των ανασκαφών, ερχόμουν καθημερινά σε επαφή με το παρελθόν, δηλαδή με **την ίδια μας την ιστορία**. Το να ανακαλύπτεις σπίτια, εργαστήρια, μεγάλα δημόσια κτήρια, τάφους, αγάλματα, επιγραφές καθώς και τόσα άλλα αντικείμενα, αποδείξεις ενός λαμπρού πολιτισμού ήταν για μένα πραγματικά ΣΥΓΚΛΟΝΙΣΤΙΚΟ. Ερχόμασταν σε επαφή με προσωπικά αντικείμενα άλλων ανθρώπων από το παρελθόν και βρισκόμασταν στους χώρους που έζησαν εργάστηκαν, τάφηκαν πριν από χιλιάδες χρόνια.

ΜΑΘΑΙΝΟΝΤΑΣ ΑΝΑΣΚΑΦΗ

Τόσο μεγάλος ήταν ο ενθουσιασμός μας που υπήρχε ανταγωνισμός για το ποιος θα βρει το καλύτερο εύρημα.

Πάνω στον ενθουσιασμό μας αυτόν, σηκώναμε τα αντικείμενα ψηλά φωνάζοντας «Γεωργία, κοίτα τι βρήκα » σαν μικρά παιδιά! Και η ίδια μας φώναζε σε αυστηρό τόνο: «Αφήστε το κάτω αμέσως, πρέπει να φωτογραφηθεί και να σχεδιαστεί».

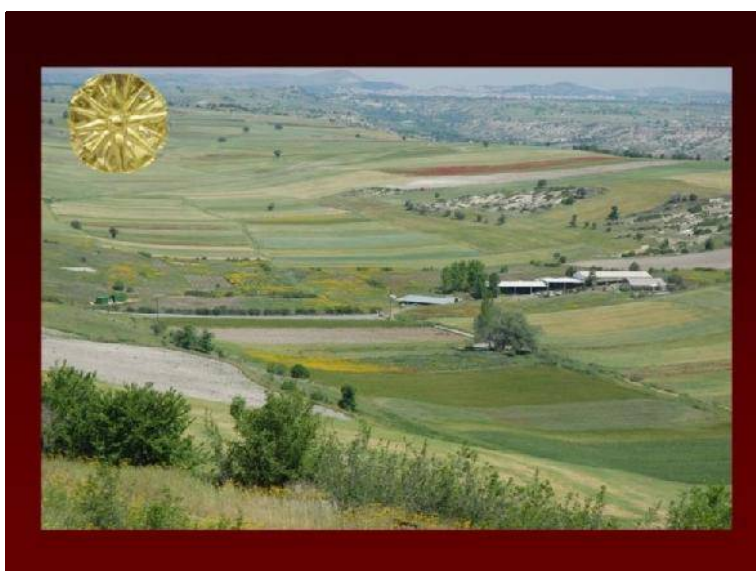

ΑΡΓΟΤΕΡΑ ΓΙΝΑΜΕ ΕΙΔΙΚΕΥΜΕΝΟΙ

Όλα όσα έρχονταν στην επιφάνεια ήταν σαν αυτά που βλέπαμε πηγαίνοντας ως μαθητές εκδρομές σε άλλους χώρους. ΤΑ ΙΔΙΑ ΒΡΙΣΚΑΜΕ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΑΙΑΝΗ!!!! Ευρήματα ακόμα που είχαν αναφορά στην Ιλιάδα και την Οδύσσεια!!! Αυτά που μαθαίναμε ως αρχαία ιστορία ήταν μπροστά μας και αυτό μας έδινε ταυτότητα!!

Καθημερινά η συζήτηση ήταν πως θα μπορέσουν να σωθούν και να προβληθούν όλα αυτά τα μοναδικά ευρήματα.

Για την περίοδο του χειμώνα, έπρεπε να προστατέψουμε τα ευρήματα και τις ανασκαφές με ό,τι πρόσφορο υλικό υπήρχε, δημιουργώντας πρόχειρα στέγαστρα και κατασκευές.

ΗΡΘΑΝ ΟΙ ΠΡΩΤΟΙ ΕΠΙΣΚΕΠΤΕΣ

Έτσι δημιουργήθηκε η ανάγκη να γίνουν δρόμοι, διάδρομοι και μονοπάτια στον αδιαμόρφωτο μέχρι τότε χώρο.

Όλα σιγά-σιγά πήραν τον δρόμο τους.

Πίσω από όλο αυτό υπήρξε πολλή μεθοδική και έντονη εργασία από μια ομάδα - **πυρήνα**, μπορώ να πω, και όχι μόνο από την Αιανή, που πήραν την υπόθεση προσωπικά. Με ό,τι γνώσεις είχε ο καθένας, δουλεύοντας καθημερινά και ακούραστα, όχι ΜΟΝΟ ως υπάλληλοι, χρησιμοποιώντας και αξιοποιώντας όλες τις δυνατότητες που υπήρχαν και αψηφώντας πολλές φορές αυτό που λέμε, ANEILHMMENES YΠOXPEΩΣEΙΣ.

Πάνω σε αυτό συντάχτηκε και συνέβαλε η τοπική κοινωνία: Θεσμοί, Κοινότητα, Νομαρχία, Περιφέρεια, Υπουργεία και άλλοι επώνυμοι και ανώνυμοι πολίτες.

Ο σεισμός του 1995 μας ταρακούνησε συθέμελα. Έπρεπε πολύ σύντομα να ασφαλιστούν τα αρχαία. Το κτήριο ήταν ακόμη γιαπί, και... **«ο κλήρος πέφτει στους γενναίους»**. Ξεκίνησε ένας μεγάλος αγώνας για να φτάσει το κτήριο σε αυτή τη μορφή... Αν αναλογιστούμε το πόσο σύντομα έγινε, μπορούμε να πούμε ότι ήταν ένας **άθλος**.

Οι μεγάλες σωστικές ανασκαφές εκτός του ότι πρόσφεραν εργασία σε πολλές χιλιάδες ανθρώπων, έχουν κατακλύσει το χώρο του μουσείου με ευρήματα. Οπότε αποτελεί **«χρέος μας να βρεθεί λύση»**.

Εγώ απλά την συγκεκριμένη στιγμή βρέθηκα σε αυτόν εδώ το χώρο και με μεγάλη μου τιμή και ευχαρίστηση εργάζομαι για αυτόν το σκοπό.

Με την ολοκλήρωση της Έκθεσης ως φύλακας φουσκώνουν τα στήθη μου από ικανοποίηση, όταν διαβάζοντας τις εντυπώσεις στο βιβλίο επισκεπτών του χώρου και του Μουσείου από μικρούς και μεγάλους, ανώνυμους και επωνύμους, Έλληνες και ξένους, να συγχαίρουν με θέρμη τους εμπνευστές και δημιουργούς αυτού του μουσείου.

Σαν απλός πολίτης της Αιανής και υπάλληλος του Μουσείου θέλω από καρδιάς να
πω ΓΕΩΡΓΙΑ.....ευχαριστώ.

ΕΜΠΕΙΡΙΕΣ – ΜΑΡΤΥΡΙΕΣ

ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ

Β) ΟΜΙΛΙΕΣ – ΣΥΝΤΟΜΕΣ

ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ

«Χτίζοντας το

Αρχαιολογικό Μουσείο Αιανής»

Γκριτζέλης Στέφανος

Ιερέας Αιανής, Εκκλησιαστική Επιτροπή Ι.Ν. Αγ. Γεωργίου Αιανής

Σεβασμιότατε, όλοι όσοι ήρθατε σήμερα να τιμήσετε τη βραδιά και την Αιανή μας, το μουσείο μας, αφού ακούσαμε και τον Αντώνη και τον κ. Μάκη, εγώ θα διαβάσω μια πρόταση από ένα βιβλίο της κας Γεωργίας Καραμήτρου: «η άθληση στην αρχαία Ελλάδα αποτελούσε έκφραση της καθημερινής ζωής και συνδέονταν στενά με τη θρησκεία». Λέει τόσο ωραία πράγματα παρακάτω η κα Γεωργία και λέω αν δεν υπήρχε η πίστη στο θείο έλεγαν οι αρχαίοι, στο θεό λέμε σήμερα, δεν θα υπήρχαν, ούτε τα μουσεία ούτε φυσικά και τα ευρήματα γιατί πάνω εκεί στηρίζεται όλο αυτό το πράγμα που σήμερα μιλούμε όλοι μας.

Η πίστη μας άνοιξε κι εμάς τα φτερά με τον Γιάννη τον Μητσιάκο, δύο άνθρωποι ιδεολογικά αντίθετοι, αλλά όμως, για το καλό της Αιανής, ήμασταν μετά τη μεταπολίτευση στο πρώτο Νομαρχιακό Συμβούλιο, όπου μας κάλεσαν. Τους έκανε όλους εντύπωση βλέποντας το καλυμαύχι. Μόλις το είδε ο Κρήτος, ο πρώτος Νομάρχης, είπε: «Τι συμβαίνει, ποιος το φοράει το καλυμαύχι;» - «Ο παππάς της Αιανής το φοράει», είπαν οι άνθρωποι εκεί. Έγινε στα Σέρβια το πρώτο Νομαρχιακό Συμβούλιο και λέει: «αφού ήρθε ο παππάς εδώ, κάτι ιδιαίτερο έχει να μας πει και τον λόγο θα τον δώσω πρώτα στον παππά της Αιανής». Αφού μου έδωσε το λόγο, λέω: «ήρθαμε εδώ να υποστηρίξουμε το θέμα της Αιανής.» Είχε προηγηθεί μια επίσκεψή μας με τον Γιάννη Μητσιάκο στον κ. Παπαθεμελή, Υπουργό Μακεδονίας Θράκης όπως και στον Ζία αργότερα και σε άλλους πολλούς που έπαιζαν ρόλο στην ηγεσία της Χώρας μας και είπαμε αυτό που δεν είπε κανείς, πως το μουσείο χτίστηκε μέσα σε χωράφι της Εκκλησίας. Δεν το είπε κανείς, ούτε καν ο Αντώνης ο Κύρινας.

Το 1986 είχα επισκεφτεί φοιτητής της Θεολογικής Σχολής το μουσείο στην Αττάλεια της Μ. Ασίας, κοντά εκεί είναι και όλα τα μύρα της Λυκίας που ήταν και ο Μεγάλος ναός του Αγ. Νικολάου. Όλα τα αντικείμενα από τον Αγ. Νικόλαο της Επισκοπής είναι μαζεμένα σε μια πτέρυγα, που το είχαμε σαν πρώτη παράκληση στον κ. Παπαθεμελή και με τον Γιάννη τον Μητσιάκο, μια πτέρυγα να γίνει με τα Βυζαντινά και όλα τα εκκλησιαστικά πράγματα της περιοχής.

Δεν είναι παράπονο, ήταν μια παράλειψη που έγινε και ευτυχώς με την Αρετή Χονδρογιάννη το είπαμε από την αρχή, χωρίς να θέλω να κάνω κριτική στην κα Καραμήτρου. Είπαμε με την Αρετή μια που τώρα ήρθαν και οι Βυζαντινοί στο μουσείο, η

διοίκηση δηλαδή στην Εφορεία, θα γίνει με την επέκταση μια πτέρυγα με τα Βυζαντινά, τα μεταβυζαντινά και όλα αυτά που υπάρχουν ήδη στο χρόνο και στο μουσείο.

Απ' την πρώτη στιγμή, παρ' όλο που είχε επικρατήσει μια ιδέα, δεν ήταν σωστή. Είπαν στην αρχή πως ο παππάς ήταν αντίθετος, ακούστηκε στο δημοτικό συμβούλιο της Αιανής. Ακούστηκε πως ο παππάς είναι αντίθετος με τη δημιουργία του αρχαιολογικού μουσείου της Αιανής και δεν παραχωρεί η εκκλησία το χωράφι. Ποτέ δεν είχε γίνει, κι όταν έτσι προς τιμήν του για την εκκλησία μας στον Χαρίση τον Στάμο, είπε ο άνθρωπος να τον φέρουμε εδώ, να δούμε αν δέχεται ή δεν δέχεται τέλος πάντων η Προϊσταμένη μας αρχή, ο Επίσκοπος τότε, ο μακαριστός Διονύσιος, όταν του εξέφρασα την άποψη να παραχωρήσουμε το χώρο για να γίνει το μουσείο, είπε: «φύγε από δω και κάνε ό,τι νομίζεις, γιατί εσύ είσαι Αιανιώτης». Και πραγματικά μου έδωσε τη δυνατότητα και να υπογράψω ακόμα, παρ' όλο που εκείνος ήταν υπεύθυνος για τη συνέχεια του έργου. Το ίδιο έκανε και ο προηγούμενος Δεσπότης, ο Αρχιεπίσκοπος της Κοζάνης, αλλά όταν μίλησε με τον Σεβασμιότατο που είναι παρών για το θέμα της ιδιοκτησίας, γιατί ακόμη και σήμερα να ξέρετε το οικόπεδο είναι περιουσία της Εκκλησίας της Αιανής και τον ΕΝΦΙΑ είναι να τον πληρώσει η ενορία της Αιανής, είπε και ο Σεβασμιότατος: «όσο το δυνατόν γρηγορότερα να λυθεί το θέμα για να μουν τα πράγματα στη θέση τους». Ακούσαμε όλη την ιστορία αυτήν που έχουν λόγο τα παιδιά και ο Μάκης Καρπενήσης και ο Αντώνης Κύρινας θα ακούσουμε και τους άλλους ομιλητές, αλλά εκκλησιαστικά τουλάχιστον λέω πως ο Θεός ευλόγησε ξανά την Αιανή και έγινε αυτό το μουσείο για να γίνεται αυτός ο λόγος για το Θείο, για τον Θεό μας.

Σας εύχομαι καλό Πάσχα και Καλή Ανάσταση!

Μητσιάκος Ιωάννης

Πρόεδρος Κοινότητας Αιανής 1987-1990,

Αντιπρόεδρος του Συλλόγου «Φίλοι Μουσείου και Αρχαιοτήτων Αιανής»

Παρεμβάσεις της τότε Κοινότητας για την δημιουργία Αρχαιολογικού Μουσείου στην Αιανή.

Είναι δύσκολο μετά από το πέρασμα τόσων χρόνων να θυμηθείς την απόλυτη χρονική ιεράρχηση των γεγονότων. Των γεγονότων που έπαιξαν καθοριστικό ρόλο στη δημιουργία αυτού του τεράστιου έργου. Το θεωρώ τεράστιο, διότι η χώρα μας είναι πλούσια σε ιστορία και άρα σε αρχαιολογικούς τόπους και ευρήματα. Το να πετύχεις και να αναδείξεις αυτά που «μάνα γη» έκρυβε στα σπλάχνα της τόσα χρόνια όταν παντού υπάρχουν ανάλογα, άλλα μικρότερης και άλλα μεγαλύτερης αρχαιολογικής αξίας, είναι επίτευγμα.

Μπροστά στο τεράστιο αυτό έργο της αρχαιολογικής υπηρεσίας, με τις όποιες στρεβλώσεις στην λειτουργία της και τις όποιες αντιξοότητες ανταμώνει ο αρχαιολόγος - ερευνητής και κατ' επέκταση ο υπεύθυνος του συγκεκριμένου έργου, η δική μας συμβολή ίσως φαντάζει κάτι το απειροελάχιστο. Όμως ο θυμόσοφος λαός λέει ότι «Η αρχή είναι το ήμισυ του παντός». Και εμείς ξεκινήσαμε.

Νεαρό σε ηλικία, τότε, το Κοινοτικό Συμβούλιο, ο μικρότερος 29 χρονών και ο μεγαλύτερος 42 χρονών. Εγώ ήμουν 31 χρονών. Με ελάχιστη εμπειρία είχαμε να αντιμετωπίσουμε αρκετά εμπόδια. Είχαμε όμως όρεξη για δουλειά για την πραγματοποίηση μεγάλων ονείρων. Νεαρή τότε και η υπεύθυνη των ανασκαφών κα Καραμήτρου (Νέα είναι και τώρα και το αποδεικνύει το ακούραστο της δουλειάς της).

Σαν άπειρο λοιπόν σχήμα ξεκινήσαμε με μικρό στόχο. Στο πρόγραμμά μας μιλούσαμε αρχικά για αναβάθμιση της αρχαιολογικής συλλογής την οποία ίδρυσε με την συμβολή του Δάσκαλού μας κ. Κώστα Σιαμπανόπουλου, με τα νέα ευρήματα μία νέα μεγαλύτερη αίθουσα.

Η άριστη συνεργασία με την αρχαιολογική υπηρεσία και η γνώση του αντικειμένου γρήγορα μας οδήγησε στην σκέψη για δημιουργία ενός μεγάλου Αρχαιολογικού Μουσείου, σε αντίθεση με φωνές ακόμα και κοντινών συνεργατών «τρέξε για να φέρεις λεφτά για να κάνουμε κανένα δρόμο και ξέχνα τα μουσεία».

Την άριστη συνεργασία την οφείλουμε «στο πρόσωπο» της κας Καραμήτρου που για κάθε ζήτημα το οποίο είχε σχέση με την τότε Κοινότητα, ζητούσε την άποψη μας, αν και για πολλά θέματα αρμοδιότητα είχε αποκλειστικά η αρχαιολογική υπηρεσία.

Θυμάμαι χαρακτηριστικά αρχαιολόγους από άλλες περιοχές, όταν μας επισκέπτονταν, πόσο ζεστά αλλά και με ένα αίσθημα ζήλειας να μιλάνε για τη σχέση Κοινότητας και κατ' επέκταση Τοπικής Κοινωνίας με την Υπηρεσία.

Σε αυτό το κλίμα συντέλεσε - για πρώτη φορά το δηλώνω δημόσια - και η συμβουλή του Δασκάλου μας Σιαμπανόπουλου που χαρακτηριστικά μου είπε: «Γιάννη, είστε πολύ τυχεροί. Έχετε θησαυρό στην Αιανή. Και το Θησαυρό αυτό ανέλαβε να τον αναδείξει μια ακούραστη κοπέλα. Βοηθήστε την.» Και νομίζω ότι το πράξαμε υπέρ του δέοντος. Τα δεκάδες πρακτικά των συνεδριάσεων του Κοινοτικού Συμβουλίου που τα έχουμε παραθέσει έξω, δείχνουν του λόγου το αληθές.

Συναντήσαμε και εμείς πολλές δυσκολίες. Όλες είχαν να κάνουν με αντικειμενικά προβλήματα (ανεργία - Δέσμευση χωραφιών, κ.τ.λ.). Όμως παλεύαμε χωρίς αντιπαλότητες αλλά συνεργαζόμενοι με την Υπηρεσία, να βοηθήσουμε στην επίλυση τους.

Θα σας πω δύο παραδείγματα για να γίνει κατανοητό. Για να δουλέψουν όσο γίνεται περισσότεροι έπρεπε να βρεθούν χρήματα. Σε συνεργασία με την κα Καραμήτρου βρίσκαμε πόρους από όλα τα ταμεία από όλα τα υπουργεία. Και με βάση αυτή τη συνεργασία οι εργαζόμενοι στην ανασκαφή τη δεύτερη χρονιά της θητείας μας σχεδόν διπλασιάστηκαν. Δεύτερο παράδειγμα: Υπήρχαν, δυστυχώς, και αντιδραστικές φωνές. Ακούγονταν συχνά από διάφορους ότι μας παίρνουν τα χωράφια, χάνουμε την σοδειά και διάφορα τέτοια. Σε λαϊκή συνέλευση στην πλατεία της Αιανής παρουσιάσαμε τότε ολόκληρη οικονομική μελέτη με το τι χάνουμε από τα 70-80 στρέμματα χωραφιών που μένουν ακαλλιέργητα (αν και έπαιρναν ενοίκιο) σε σύγκριση με το τί έσοδα είχαμε σαν τοπική κοινωνία από τα μεροκάματα που έπαιρναν οι εργαζόμενοι. Τα αποτελέσματα ήταν ασύγκριτα σε αναλογία 1-10. Και για εμάς πέρα από την οικονομική πλευρά ήταν κι η πλευρά της αξίας αυτού του τεράστιου θησαυρού που ερχόταν στην επιφάνεια.

Συγκρουόμασταν αρκετά με τις αναχρονιστικές αντιλήψεις ότι οι «πέτρες δεν θα μας δώσουν να φάμε». Πράγμα που διαψεύστηκε γιατί και φαγητό μας δώσανε αλλά συνέβαλλαν στα μέγιστα να βοηθηθεί η τοπική κοινωνία σε πολύ μεγαλύτερο βαθμό. Φανταστείτε την Αιανή χωρίς την Αρχαιολογική Υπηρεσία, το ανασκαφικό της έργο και μάλιστα χωρίς Μουσείο. Άσχετα αν άλλες αντιλήψεις και πολιτικές σήμερα δυστυχώς οδηγούν την περιοχή σιγά - σιγά σε μαρασμό.

Όλα αυτά είχαμε κατά νου και θεωρήσαμε ότι δρόμος στήριξης και συνεργασίας με την αρχαιολογική υπηρεσία ήταν μονόδρομος.

Ξεκινήσαμε την συζήτηση για την δημιουργία του Μουσείου. Οι πρώτες δυσκολίες ήρθαν από την προϊστάμενη αρχή της αρχαιολογικής υπηρεσίας. Η τότε υπεύθυνη της Εφορίας αείμνηστη κα Σιγανίδου μας απέκλισε την όποια σκέψη για ένα Μεγάλο Μουσείο.

Μουσεία, κατά το Υπουργείο και την Εφορεία αν τα ευρήματα το επέβαλαν, γίνονταν μόνο σε Πρωτεύουσες νομών και εμείς ήμασταν ένα χωριό.

Έπρεπε να ανατρέψουμε αυτή τη θέση. Έπρεπε τα επιχειρήματά μας να γίνουν τόσο πειστικά ώστε να αλλάξουν άποψη οι ιθύνοντες. Και ξεκίνησε ένας μαραθώνιος.

- Αναφορές στα Μ.Μ.Ε. για την αναγκαιότητα.
- Επαφές με φορείς και προσωπικότητες.
- Διεκδικήσεις με επιστολές ότι θα αλλάξουμε στάση και ότι θα εμποδίσουμε να φύγουν τα ευρήματα από τον τόπο μας με όποιο πρόσφορο τρόπο.

Τότε οι κα Σιγανίδου είπε ότι: «Δεν μπορεί ένας προεδράκος να σταματήσει το έργο της αρχαιολογικής υπηρεσίας και τις ανασκαφές».

Ήρθαμε σε επαφή με τον τότε υπουργό Μακεδονίας και Θράκης κ. Παπαθεμελή, ο οποίος το καλοκαίρι του 1988 είχε στο πρόγραμμα του να επισκεφτεί Γρεβενά και Δεκάτη. Καταφέραμε πριν την επιστροφή του στην Θεσσαλονίκη να αλλάξει τον προγραμματισμό του συντομεύοντας την επίσκεψή του σ' αυτές τις περιοχές και να επισκεφτεί την Αιανή.

Ο τρόπος με τον οποίο ενεργήσαμε ώστε να αλλάξει πρόγραμμα ο κ. Παπαθεμελής (παλιό αυτοκίνητο, λάστιχο στη Δράμα) είναι για να γράψει κανείς βιβλίο. Όλες αυτές τις στιγμές τις ζήσαμε με τον αντιπρόεδρο Χάρη Πάσχο. Ο κ. Παπαθεμελής δεσμεύτηκε να συμβάλει και αυτός ώστε να ιδρυθεί και να κατασκευαστεί Μουσείο στην Αιανή και συνέβαλε στο μέγιστο. Για την τεράστια αυτή συμβολή η Κοινότητα Αιανής – υπό την προεδρία του Στέργιου Μαυροδήμου - τον ανακήρυξε ως Επίτιμο Δημότη Αιανής. Επίσης καταφέραμε να επισκεφτεί την Αιανή ο τότε Πρόεδρος της Δημοκρατίας κ. Χρήστος Σαρτζετάκης το καλοκαίρι του 1989 και να δεσμευτεί να προωθήσει στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του, το αίτημα για την ίδρυση και κατασκευή του Μουσείου.

Συγκυριακά Δήμαρχος Κοζάνης ήταν τότε ο κ. Παγούνης. Ταυτόχρονα ήταν και πρόεδρος στην ΑΝ.ΚΟ., τον επισκεφτήκαμε και του αναπτύξαμε αυτή την αναγκαιότητα. Δεσμεύτηκε και προς τιμήν του το έπραξε, κάνοντας δύο πολύ συγκεκριμένες ενέργειες

(όλα αυτά το 1989):

1^ο: Έστειλε επιστολή στο Υπουργείο ότι δεν υπάρχει οικόπεδο στην πόλη της Κοζάνης διαθέσιμο για Μουσείο, και

2^ο: Ως πρόεδρος της ΑΝ.ΚΟ. υπέγραψε Προγραμματική Σύμβαση με την τότε Κοινότητα και την Νομαρχία Κοζάνης (Νομάρχης τότε ήταν ο κ. Κρίτος) για εκπόνηση μελέτης για την δημιουργία Μουσείου στην Αιανή. Αυτό πραγματοποιήθηκε σε ειδική εκδήλωση και στην οποία δώσαμε πανηγυρικό χαρακτήρα (Υπάρχει σχετική απόφαση του Κοινοτικού Συμβουλίου).

Ακριβώς αυτή την στιγμή αρχίζει ένας νέος Μαραθώνιος. Έπρεπε να ολοκληρωθεί ο φάκελος για την Ίδρυση και Κατασκευή του Μουσείου. Έπρεπε να γίνει η μελέτη, να παρθεί η απόφαση από το Κ.Α.Σ. Τα εμπόδια δεν είχαν ξεπεραστεί όλα. Έπρεπε να βρεθεί οικόπεδο και να είναι και κατάλληλο. Έγιναν αρκετές προσπάθειες από την υπηρεσία ώστε το υπουργείο να στείλει αρμόδιο υπάλληλο που να κάνει αυτοψία για το οικόπεδο και να εισηγηθεί θετικά ή αρνητικά.

Αναφέρομαι σε αυτό αναλυτικά γιατί δεν ήταν όλα ρόδινα για εμάς. Αφού η συγκεκριμένη αρχιτέκτονας επισκέφτηκε την Αιανή και αρκετούς δημόσιους χώρους που υποδείξαμε για Μουσείο. (Ιωάννη Πρόδρομο - Ράχη Πέντεση - Προφήτης Ηλίας - Πλατεία όπως είναι το πάρκο). Η άποψή της ήταν αρνητική για αυτούς τους χώρους. Η απογοήτευση ήταν έκδηλη στα πρόσωπά μας. Τότε ευτυχώς υπήρξαν κάποιοι συμπατριώτες μας (και εδώ θα ήθελα να κάνω μια παρένθεση) που η στάση τους όλα τα χρόνια ήταν καθοριστική για το κλίμα καλής συνεργασίας, υπηρεσία με κατοίκους χωρίς ιδιοτέλεια και ένας αφανής ήρωας είναι και ο Λ. Μητσιάκος.

Δεν θεώρησα ότι τελείωσε η υπόθεση και κατάφεραν με την συμπεριφορά τους τα μεσάνυχτα της Παρασκευής προς το Σάββατο (Παρασκευή μας επισκέφτηκε η συγκεκριμένη υπάλληλος του Κ.Α.Σ.) να εκμαιεύσει την δήλωση ότι είχε εντολή ακόμα και αν κάποιο οικόπεδο έχει μέρος των προϋποθέσεων για Μουσείο να κάνει αρνητική εισήγηση και ότι η ίδια την άλλη μέρα θα μας υποδείκνυε οικόπεδο όπου με τίποτα δεν μπορούσε να θεωρηθεί ακατάλληλο (μεγάλο πάνω από 20 στρέμματα, προσβάσιμο κοντά στον αρχαιολογικό χώρο και εύκολο για φύλαξη). Την άλλη ημέρα μας υπέδειξε το συγκεκριμένο χώρο όπου βρίσκεται πλέον το Μουσείο (15 στρέμματα της Εκκλησίας, 15 στρέμματα Σχολείου). Με απόφαση της Εκκλησιαστικής Επιτροπής και της Σχολικής Επιτροπής παραχωρήθηκαν με αρκετές εκκρεμότητες, που δεν ξέρω αν λύθηκαν ακόμη, στο Υπουργείο Πολιτισμού και ξεκίνησε η διαδικασία μελέτης.

Με την πρώτη μελέτη τελειωμένη από την ΑΝ.ΚΟ., και με τα τοπογραφικά των οικοπέδων και όλα τα άλλα στοιχεία προωθήσαμε την πρότασή μας (πάντα σε συνεργασία με την Αρμόδια Υπηρεσία) στο Κ.Α.Σ.

Στις 17-7-1990 το Κ.Α.Σ. αποφάσισε ομόφωνα την ίδρυση και Κατασκευή Μουσείου στην Αιανή. Την πρόταση τότε την παρουσίασα εγώ σαν πρόεδρος της κοινότητας και μαζί μου ήταν ο Αντώνης Κύρινας του Χαρισίου.

Πολλά στην σημερινή τοποθέτηση μου τα λέμε για πρώτη φορά δημόσια. Ο τότε Γενικός Γραμματέας του Υπουργείου Πολιτισμού ήταν ο συντοπίτης μας Μάκης Τρικούκης και ο οποίος μας είπε: «Πάτε τώρα στο χωριό σας για να σας τιμωρήσουν γιατί κανένα καλό δεν έμεινε ατιμώρητο. Ομόφωνα εγκρίνουμε την Ίδρυση Μουσείου στην Αιανή».

Και εμείς συνεχίσαμε την προσπάθεια και με άλλες μορφές παρέμβασης. Αποφάσισε το 1990 το Κοινοτικό Συμβούλιο τη δημιουργία του Συλλόγου «Φίλοι Μουσείου και Αρχαιοτήτων Αιανής», που τόσο καθοριστική ήταν η συμβολή του στην κατασκευή του Μουσείου αλλά και την προβολή των αρχαιοτήτων. Η δράση του συνεχίζεται και σήμερα.

Ακριβώς όλα τα παραπάνω μας οδήγησαν στην ανάγκη να διεκδικήσουμε έξω από συνενώσεις «Καποδίστριας» και «Καλλικράτης» να γίνουμε Δήμος το 1992. Και τότε τα καταφέραμε.

Μετά από 28 χρόνια σήμερα νιώθω υπερήφανος γιατί συνέβαλα και εγώ ώστε να έχουμε αυτό το στολίδι στην Αιανή. Να είναι η Αιανή εκεί που είναι. Επίτευγμα; Ας το κρίνουν οι ιστορικοί του μέλλοντος. Θεωρώ ότι έκανα το καθήκον μου για τον τόπο μου και τώρα συνεχίζω με όποιες δυνάμεις έχω την προσφορά μου μέσα από το Σύλλογο Φίλοι Μουσείου και Αρχαιοτήτων.

Θεωρώ ότι είναι όμως καθήκον να συνεχίσω τον αγώνα ώστε αυτή η υποδομή να μην μείνει απλά και αυτό ένα μουσειακό είδος. Θεωρώ ότι πρέπει να είναι πόλος ανάπτυξης πολιτιστικής δράσης, πόλος έλξης ενδιαφερόντων πέρα από την ιστορικότητα των ευρημάτων και ενδιαφερόντων για την βελτίωση της ζωής του σήμερα. Ο αγώνας μας πρέπει να αποκτήσει και άλλες πλευρές. Να είναι αγώνας ώστε την ομορφιά και την αξία των κτερισμάτων να την αγκαλιάζει και ο αγώνας για την ομορφιά και την αξία της ζωής του σήμερα. Να είναι οι άνθρωποι που ασχολούνται με την αρχαιολογική υπηρεσία, Αρχαιολόγοι - φύλακες, εργαζόμενοι στην ανασκαφή, εργαζόμενοι γενικά με όρεξη στην δουλειά τους. Και για να είναι τέτοιοι πρέπει να έχουν μόνιμα δουλειά με καλό μισθό με

καλές εργασιακές σχέσεις και όχι με την αγωνία του Αύριο. Και για αυτό θα συνεχίσω να αγωνίζομαι όπως και το κάνω μέχρι σήμερα.

Θεωρώ ότι είναι καθήκον μας όλη αυτή την κληρονομιά να την μεταλαμπαδεύσουμε στη νέα γενιά. Δεν πρέπει να αρκούμαστε στο ότι το Μουσείο έγινε. Η ιστορία εξελίσσεται και για τη καλύτερη γνώση αυτής θέλει να γνωρίζουμε την παλιά. Χρειάζεται και με τη δική μας συμβολή να βρούμε πόρους και να φέρουμε πιο κοντά τη νέα γενιά με όλα αυτά τα ευρήματα. Τον πρώτο καιρό είχαμε παιδικά εργαστήρια και τα παιδιά μας με πολύ ενθουσιασμό έρχονταν σε επαφή με την κληρονομιά μας. Μπορούμε να τα ξαναλειτουργήσουμε! Να τους δημιουργήσουμε διαφορετικά συναισθήματα από αυτά της νέας τεχνολογίας, του internet και των social media.

Μαυροδήμος Στέργιος

πρώην Πρόεδρος Αιανής

Αγαπητοί καλεσμένοι, αγαπητοί Δημότες της Αιανής, αγαπητοί φίλοι, αγαπητοί εργαζόμενοι του μουσείου, σας καλωσορίζω κι εγώ στην ημερίδα. Θα σταθώ σε λίγα σημεία, για να μη χάσουμε την ουσία. Την εποχή που γίνονταν οι ανασκαφές, εγώ όταν πρωτοξεκίνησαν ήμουν σε κάποια ηλικία γύρω στα 24 – 25. Απολύθηκα μετά το στρατό και στα 26 ήμουν στην Αιανή. Είχα μια ενεργή δραστηριότητα εκείνη την περίοδο, με τον πολιτιστικό σύλλογο. Στη συνέχεια, το 1986, εκλέχτηκα κοινοτικός σύμβουλος στο συνδυασμό του κ. Μητσιακού. Από κει και πέρα άρχισα σιγά – σιγά να έχω περισσότερη ανάμειξη στα πράγματα.

Αναφέρθηκαν οι κινήσεις που έγιναν, δεν θα σταθώ σε αυτό, θα σταθώ κυρίως στο διάστημα που χειρίστηκα κάποια θέματα που είχαν σχέση με το μουσείο ως πρόεδρος της κοινότητας. Το 1990 εκλέχτηκα πρόεδρος και ανέλαβα τον Ιανουάριο του 1991. Ο αγώνας ήταν πολύ μεγάλος και πριν, για να πάρουμε την έγκριση για την κατασκευή μουσείου, και χωρίς φυσικά να έχουν εγκριθεί μελέτες. Δυστυχώς το καλοκαίρι του 1990 ήταν δύσκολο για την Αναπτυξιακή Κοζάνης μέχρι και τα μέσα του 1991. Υπήρχε θέμα εάν θα καταφέρει να επιβιώσει ή όχι. Γιατί το λέω αυτό, γιατί ζήσαμε καταστάσεις που ήταν φοβερά δύσκολες και είχαν σχέση με το μουσείο. Όταν ξεκίνησε η μελέτη, έγινε μια μελέτη με προγραμματική σύμβαση 1.450.000 δραχμές. Η μελέτη όταν ολοκληρώθηκε στοίχισε 8.950.000 δραχμές. Τα 7.000.000 για να βρεθούν και να ξεμπλοκάρει το θέμα ήταν ένας μεγάλος αγώνας.

Ο αγώνας αυτός έγινε κάτω από δύσκολες και αντίξοες συνθήκες με χίλια δυο προβλήματα, αλλά επειδή ήταν ένας από τους βασικούς μου στόχους και δικός μου αλλά και των συνεργατών μου στο κοινοτικό συμβούλιο, και οφείλω να τους αναφέρω τώρα για την ιστορία. Ήμουν πρόεδρος εγώ και δημοτικοί σύμβουλοι, με την σειρά εκλογής τους θα τους αναφέρω: Τζέλλος Γιώργος, Πάσχος Λάζαρος, Κύρινας Αντώνης του Χαρισίου, Βάσος Χαρίσιος, ο Στέφανος ο Βαβλιάρης απ' τον δεύτερο συνδυασμό, κι επίσης ο αποθανών πλέον Κωνσταντίνος Γούλας απ' τον τρίτο συνδυασμό. Επταμελές το δημοτικό συμβούλιο. Ξεκίνησα έναν αγώνα πολύ δύσκολο, ο Αντώνης το ξέρει γιατί όπου πηγαίναμε, ναι μεν εγώ είχα τον πρώτο λόγο γιατί ήμουν ο πρόεδρος, αλλά ερχόταν και ο Αντώνης και κάναμε μια δουλειά μεγάλη, θα το αναφέρω κι εδώ: το ότι ξεμπλοκάρισε το θέμα του αρχαιολογικού μουσείου Αιανής την περίοδο 1991, οφείλεται σε μια διορατική

κίνηση που έγινε με την κα Καραμήτρου και την σύμφωνη γνώμη τη δική μου και του Αντώνη. Έπεσε όλο το βάρος να πάμε να βρούμε τον αείμνηστο Τζαννή Τζαννετάκη τον οποίο στη συνέχεια τον ανακηρύξαμε και επίτιμο δημότη Αιανής, το 1992.

Σε μια έκθεση Βυζαντινών εικόνων που γινόταν στο Λευκό Πύργο. Στα τέλη του Γενάρη του 1991, λίγες μέρες μετά την επέμβαση του μπαμπά Μπους στον Περσικό κόλπο. Ο Αντώνης, αν εγώ την ώρα που ήρθε στο Λευκό Πύργο έκανα πως δεν τον γνωρίζω, θα οδηγούνταν κατευθείαν στην Ασφάλεια, γιατί είχε μια σακούλα με κάτι πράγματα, τα άφησε σε ένα σημείο και τον θεώρησαν τρομοκράτη. Τέτοια γεγονότα ζήσαμε. Τέλος πάντων γνωριστήκαμε με τον αείμνηστο πλέον Τζαννή Τζαννετάκη και αναπτύχθηκε μια ισότιμη σχέση και το λέω. Με δύο ανθρώπους θυμάμαι κάποια πράγματα, με τον κ. Παπαθεμελή από δεύτερο χέρι, αλλά με τον κ. Τζαννετάκη από πρώτο χέρι. Ήταν τόσο καθαρή και τόσο καθοριστική η στάση του, που μου είχε δώσει το δικαίωμα και τη δυνατότητα να τον παίρνω τηλέφωνο ακόμη και στο σπίτι, αλλά πάντα με μοναδικό θέμα το μουσείο και τίποτα άλλο.

Αυτός ήταν ο πρώτος στόχος. Αυτόν το στόχο εν ολίγοις τον πετύχαμε με την επίσκεψή μας στην Αθήνα, και αφού κλείσαμε όλα τα οργανωτικά ζητήματα και πως θα γίνει σωστά. Τρίτη μέρα του Πάσχα, το 1991, με ειδοποίησαν ότι την Πέμπτη 11/04 έρχεται ο πρόεδρος. Πήγαν να μας βάλουν κάποιες τρικλοποδιές κάποιои, να τα πούμε κι αυτά, με τρόπο τα ξεμπλοκάραμε όλα, δεν δημιουργήσαμε καμιά κατάσταση, μιλούσαμε απευθείας με τον ίδιο, ο ίδιος ανακοινώνει, πάμε στην Αιανή. Στην Αιανή όμως είχαμε ετοιμάσει και μια μεγαλειώδη υποδοχή, ήταν όλο το χωριό, οι φωτογραφίες έξω μιλούν ακριβώς πως ήταν, όσοι τις ζήσαμε από κοντά, τις ξέρουμε και είχαμε ένα κεντρικό σύνθημα που έλεγε: Εθνική ανάγκη η κατασκευή του Αρχαιολογικού Μουσείου. Αυτό δέσποζε στην πλατεία πέρα ως πέρα.

Αυτό λοιπόν ήταν η αιτία για να μπορέσουμε να προχωρήσουμε παραπέρα. Προχωρήσαμε, ότι ζητήσαμε εκείνη την περίοδο, 7.500.000 δραχμές που ζητήσαμε για τη μελέτη του μουσείου τα πήραμε μέσα σε ένα μήνα. Τον Μάιο του 1991 υπογράφηκε η προγραμματική σύμβαση με την ΑΝ.ΚΟ. για να γίνει η ολοκλήρωση της μελέτης του αρχαιολογικού μουσείου. Τον Ιούνιο πέρασε η έγκριση της μελέτης από το Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο, η έγκριση της μελέτης αυτού του κτηρίου το οποίο βλέπετε. Στη συνέχεια, έγιναν τα τεύχη δημοπράτησης στα τέλη του 1991 και τον Φεβρουάριο του 1992 βγήκε η διακήρυξη της δημοπρασίας του έργου. Έγινε ο διαγωνισμός αρχές Απριλίου,

βγήκε ο ανάδοχος, ο οποίος ανάδοχος είχε πτυχίο από τη Θεσσαλονίκη και οι κατασκευαστές ήταν Καστοριανοί, κι έτσι έγινε το έργο αυτό.

Δεν θα γινόταν τίποτα αν δεν υπήρχε η παρέμβαση του αείμνηστου Τζαννή Τζαννετάκη και αν δεν υπήρχε και η τρέλα η δικιά μας, οι οποίοι είχαμε αναλάβει ένα και μοναδικό χρέος: ένα, το αρχαιολογικό μουσείο Αιανής, και το δεύτερο θέμα ήταν η Αιανή, Δήμος για ιστορικούς λόγους. Και το ένα το πετύχαμε, και το άλλο. Η τελετή θεμελίωσης του Μουσείου έγινε στις 15/07/1992 από την τότε υπουργό πολιτισμού Άννα Ψαρούδα-Μπενάκη. Από κει και πέρα ένα σωρό χρηματοδοτήσεις υπάρχουν, και από τη ΔΕΗ, από τον κ. Παπαϊωάννου, είχαμε εξασφαλίσει το 1991 1.000.000 και διατέθηκε για την προβολή και τη διαφήμιση κάποιων εντύπων που χρειαζόταν από το Υπουργείο Πολιτισμού. Είχαμε έτσι μια καλή συνεργασία. Τον τότε πρόεδρο της τράπεζας Μακεδονίας-Θράκης κ. Αντώνιο Ανεζίνη, μετά από επίσκεψή μου στην έδρα του στη Θεσσαλονίκη, τον προσκάλεσα και επισκέφτηκε την Αιανή και εντυπωσιάστηκε από τα ευρήματα. Έτσι εξασφαλίστηκε η χρηματοδότηση 5.000.000 δραχμών για τις ανασκαφές. Επίσης, δεσμεύτηκε να αποφασίσει το Δ.Σ. της τράπεζας για 50.000.000 δραχμές, ώστε να χρησιμοποιηθούν μόνο για την ολοκλήρωση του Μουσείου, πράγμα όμως που δεν πρόλαβε να γίνει λόγω της εξαγοράς της τράπεζας από την τράπεζα Πειραιώς.

Θυμάμαι όμως ένα πράγμα, κάτι που μου έχει μείνει: την βραδιά των εκλογών που εκλέχτηκα πρόεδρος και χωρίς να το καταλάβω, από κάπου είχε ακουστεί το σύνθημα, αν είναι παρών αυτός δεν τον βλέπω, φώναξε το σύνθημα «με τον Μαυροδήμο θα κάνουμε τον Δήμο». Κανένας δεν το πίστευε και δεν το λέω για λόγους ικανοποίησης γιατί εγώ εκείνη τη στιγμή ρίσκαρα τη δική μου προεδρία, επειδή όμως ο στόχος μου δεν ήταν να γίνω επαγγελματίας πρόεδρος, αλλά να συμβάλω στα κοινά της Αιανής, για τα οποία αγωνίστηκα μέχρι το 2010 και μετά τον Καλλικράτη που διαφώνησα ριζικότητα με την αντιδημοκρατικότητά του, με την έλλειψη δημοκρατίας και συμμετοχής της κοινωνίας, είπα «δεν θα ασχοληθώ ξανά αν δεν αλλάξει ο Καλλικράτης», είπα «θα είμαι ένας απλός πολίτης, αλλά πάντα ενεργός».

Επειδή αν πιάσουμε το μικρόφωνο και θυμηθούμε, μπορούμε να λέμε πάρα πολλά πράγματα, η μνήμη μου είναι πολύ καθαρή, θέλω δυο πράγματα μόνο να προτείνω. Στο ένα με κάλυψε πλήρως ο Γιάννης ο Παγούνης, αν υπάρχουν εκπρόσωποι της Περιφέρειας ας το ακούσουν και ο πρόεδρος του δημοτικού συμβουλίου και ο αντιδήμαρχος, πρέπει οπωσδήποτε να ολοκληρωθεί η μελέτη σύνδεσης της Αιανής με τον κάθετο άξονα της Εγνατίας. Είναι ένα αίτημα διαχρονικό, έχουμε μιλήσει επανειλημμένα, πολλές φορές και

σε προσωπικό επίπεδο και με τις υπηρεσίες αλλά και άλλοι αυτοδιοικητικοί το είχαν ζητήσει. Ένα δεύτερο, θα κάνω μια πρόταση, έγινε το μουσείο, δουλεύει, εγκαίνια λειτουργίας όμως δεν έχουν γίνει ακόμη. Καταλαβαίνω τις δυσκολίες που υπάρχουν, θέλω όμως για λόγους και προβολής και της περιοχής μας, να αξιοποιηθεί ο χώρος αυτός, να γίνουν τα εγκαίνια και θα πρότεινα να μην γίνουν από τον οποιονδήποτε, αλλά από τον ίδιο τον Πρωθυπουργό της Χώρας ή από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας και να το αποσυνδέσουμε επιτέλους από τις εκλογές γιατί κάνουμε ένα κακό, νομίζουμε ότι αν κάνουμε κάτι προεκλογικά, αυτός που θα έρθει θα το εκμεταλλευτεί.

Μυαλό έχουμε όλοι μας, μπορούμε να σκεφτούμε, αν πραγματικά συνέβαλλε ο καθένας ή όχι και με την κρίση που έχουμε, όταν θα έρθουν οι εκλογές ο καθένας ας αποφασίσει τι θέλει να κάνει. Νομίζω πως δεν πρέπει να τεθεί ξανά ζήτημα ότι θα έχουμε ξανά εκλογές και τα πράγματα μπορεί ν' αλλάξουν, αν υπάρχει τέτοιο κώλυμα, το προτείνω και στο Δήμο, να αναλάβει αυτή την πρωτοβουλία, ας καλέσουν τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, έτσι κι αλλιώς εκ των πραγμάτων μέχρι τον Μάρτιο του 2020 δεν μπορεί ν' αλλάξει. Πρέπει να γίνει προβολή του μουσείου προς τα έξω. Το έχουμε ανάγκη, όπως τότε που κάποιοι άνθρωποι έκαναν κινήσεις και έρχονταν άτομα που το αναδείκνυαν προς τα έξω πρέπει να γίνει και τώρα. Έχει μείνει λίγο πίσω αυτό το θέμα, μας έχουν πάρει τα πολλά προβλήματα λίγο από κάτω. Νομίζω πως εν ολίγοις στη θητεία μου αυτά περίπου γίνανε. Για κάποια θέματα εγώ ήμουν ένας τύπος κι αυτός θα παραμείνω, δεν είμαι πολύ της προβολής και των μεγάλων λόγων αλλά των μεγάλων έργων. Μέσα σε αυτά τα πλαίσια είχα προωθήσει τη διαδικασία της κατασκευής του Leader 1, όταν ξεκίνησε το Leader 1 να κάνουμε ένα κτήριο για την κατασκευή εκμαγείων και ειδών λαϊκής τέχνης. Δυστυχώς δεν μπορέσαμε να πάρουμε τότε την άδεια από το Ταμείο Αρχαιολογικών Πόρων κι έτσι στάθηκε εμπόδιο. Αυτά επιδιώξαμε και καταφέραμε για το μουσείο Αιανής στο διάστημα των δύο χρόνων που διαχειριστήκαμε τα κοινά. Πραγματοποιήθηκε κάτι που έμοιαζε ακατόρθωτο. Καλή συνέχεια οι επόμενοι.

Σας ευχαριστώ πολύ.

Βαβλιάρης Στέφανος

πρώην Δήμαρχος Αιανής

Χαιρετίζω τη σημερινή Ημερίδα, ευχαριστώ την κυρία Προϊσταμένη για την πρόσκληση, την πρώην Προϊσταμένη και επίτιμη Δημότισσα Αιανής την κα Καραμήτρου. Αγαπητοί προσκεκλημένοι, πάρα πολλά ζητήματα θίχτηκαν, απ' όλα αυτά που έζησα κι εγώ ως Δήμαρχος την περίοδο εκείνη, θέλω να θίξω λίγα για να μην καταχραστώ και το χρόνο σας.

Πρώτα - πρώτα θα πρέπει να σημειώσω και να εξάρω τη στάση ζωής και τα λόγια τριών μεγάλων ανδρών, φίλων της Αιανής και μιας κυρίας με Κ κεφαλαίο. Τον Νικόλας Χάμοντ, ενός από τους αληθινούς φίλους του μουσείου Αιανής που τον γνώρισα, Άγγλος, ιστορικός, φιλέλληνας που μίλησε για την αρχαία Αιανή, την επισκέφτηκε, την στήριξε και την θαύμασε όσο κανείς άλλος. Τον Πρόξενο της Βουλγαρίας στη Θεσσαλονίκη, τον κύριο Βλαντιμίρ Πισάντσεφ, που όταν επισκέφτηκε την Αιανή πρόπερσι και το μουσείο, στην αντιφώνησή του μετά το χαιρετισμό της κυρίας Προϊσταμένης είπε τα αξέχαστα λόγια «όσο ένδοξο και λαμπρό είναι το παρελθόν της Αιανής άλλο τόσο λαμπρό και πλούσιο να είναι το μέλλον της».

Την κυρία Γεωργία, την κυρία με Κ κεφαλαίο, την κυρία Γεωργία Καραμήτρου που κατά τη γνώμη μου το επίθετο άοκνος και ο χαρακτηρισμός επίμονος εργάτης της πάνε απόλυτα για τη στάση ζωής της, τόσο για το ίδιο το μουσείο όσο και για την ίδια, τη νεότερη και αρχαία Αιανή.

Θα ήταν παράλειψη φυσικά να μην αναφερθώ και στον αείμνηστο δάσκαλο Κώστα Σιαμπανόπουλο, τον προπομπό και προάγγελο όλων των αρχαιολογικών ερευνών στην Αιανή, την ψυχή της ίδιας της Αιανής, που έδωσε τα πάντα για το μεγαλείο της. Θα θελα επίσης να θίξω ένα μεγάλο θέμα που αγγίζει τη λέξη μουσείο, τη λέξη μουσείο και το ρόλο αυτού στην εκπαίδευση και ως εκπαιδευτικός θα πρέπει λοιπόν να πω πως σύμφωνα με το διεθνές συμβούλιο μουσείου, το μουσείο δεν είναι τίποτα άλλο παρά ένα μη κερδοσκοπικό μόνιμο ίδρυμα στην υπηρεσία της κοινωνίας και της εξέλιξής της και ανοιχτό στο κοινό και αυτός είναι ο πραγματικός στόχος που μέσα απ' την ημερίδα θα πρέπει να καταλήξουμε. Το μουσείο αποκτά, συντηρεί, ερευνά, συνδυάζει και εκθέτει με σκοπό τη μελέτη, την εκπαίδευση και ψυχαγωγία, τις υλικές μαρτυρίες του ίδιου του ανθρώπου και του περιβάλλοντός του και όλα αυτά αναφέρονται στο τρίτο άρθρο του καταστατικού του ICOM.

Ποια είναι η σημασία του μουσείου στην εκπαίδευση; Τεράστια. Την αναφέρουν οι μεγάλοι εκπαιδευτικοί, η Μοντεσσόρι, ο Ντιούι, ο Πιαζέ, δεν χρειάζεται να παραμείνω γιατί δεν είμαστε στο σχολείο, θα πρέπει όμως να αναφερθώ στο σκοπό των εκπαιδευτικών προγραμμάτων, γιατί τα έζησα από κοντά ως διευθυντής του σχολείου και ως δήμαρχος την περίοδο εκείνη που με έμπνευση της ίδιας της κα Καραμήτρου, γιατί στο μουσείο μας εφαρμόστηκαν και εφαρμόζονται μέχρι και σήμερα πιστεύω τέτοια προγράμματα, ύστερα από την καθοδήγηση και την έμπνευση όπως προείπα της κα Καραμήτρου. Μάλιστα δε σε συνεργασία με το δημοτικό σχολείο, που το 1996 που εντάχθηκε τότε από το Υπουργείο Παιδείας στο καινοτόμο και πρωτοποριακό πρόγραμμα του Υπουργείου «Μελίνα: Εκπαίδευση και Πολιτισμός», η Αιανή είχε την τύχη να είναι μεταξύ των 100 πρώτων σχολείων, αλλά επειδή όμως οι Υπουργοί Παιδείας αλλάζουν κάθε χρόνο και σε σύντομο χρονικό διάστημα, κάποια τέτοια μεγαλόπνοα προγράμματα σβήνουν, χάνονται. Έτσι και το «Μελίνα: Εκπαίδευση και Πολιτισμός». Τότε λοιπόν οι μαθητές με τη συνεργασία της κα Καραμήτρου, του σχολικού συμβούλου και της αρχαιολόγου της κας Ευρυδίκης Κεφαλίδου, οι μαθητές του δημοτικού σχολείου, παρακολουθούσαν μαθήματα αρχαιολογικής παιδείας, ο προπομπός όλων των εκπαιδευτικών προγραμμάτων τα οποία συντελούνται και επιτελούνται ακόμα επί των ημερών της λειτουργίας του μουσείου.

Ολοκληρώνω την εισήγησή μου γιατί δεν θέλω να σας κουράσω, με τρεις συγκεκριμένες προτάσεις, γιατί θέλω να πιστεύω πως η δυναμική του παρελθόντος για να στοχεύει στο μέλλον απαιτεί ένα κοινό μέτωπο όλων μας και όλων των φορέων, ειδικότερα κατά την κρίση μου και ως εκπαιδευτικός συνταξιούχος, θα πρέπει λοιπόν να θεσπιστεί και να καθιερωθεί νέος θυρεός εμβλήματος στον Δήμο Κοζάνης, στον Δήμο μας δηλαδή, με τους δυο Λέοντες και το ανθέμιο. Επίσης το αρχαιολογικό μουσείο σε συνεργασία με τις εκπαιδευτικές βαθμίδες θα πρέπει να αναλάβουν και με το Δήμο Κοζάνης την εξής προτεραιότητα: επισκέψεις όλων των βαθμίδων στο μουσείο και στους αρχαιολογικούς χώρους, τα Βυζαντινά μνημεία και παρακολούθηση των εκπαιδευτικών προγραμμάτων.

Επίσης θα πρέπει να ληφθεί μια σειρά πρωτοβουλιών διαφήμισης του Αρχαιολογικού μουσείου Αιανής και των αρχαιολογικών χώρων αυτού, και των Βυζαντινών μνημείων σε όλα τα έντυπα και τους τουριστικούς χάρτες της Χώρας.

Τέλος θα πρέπει να αναβαθμιστεί ο δρόμος Απολλοδώρου, σε δύο φάσεις, ναι μεν ο καλοκαιρινός δρόμος Απολλοδώρου προς τιμήν των παιδιών, φοιτητών του

Πανεπιστημίου των USA που έρχονται και επισκέπτονται κάθε χρόνο την Αιανή και αυτό είναι μεγάλη τιμή, και πάλι έμπνευση και προσωπική βούλα έχει βάλει η κα Καραμήτρου σ' αυτό, αλλά θα πρέπει όμως να επεκταθεί αυτός ο δρόμος και ο κ. Μουμουλίδης που εκπροσωπεί τη Βουλή, θα πρέπει να κινήσουμε Δημοτική κοινότητα Αιανής, ΟΑΠΝ Δήμου Κοζάνης, μουσείο Αιανής, γραφείο φυσικής Αγωγής, διευθύνσεις εκπαίδευσης, Πανεπιστήμια για τη διεξαγωγή του μεγάλου, Φθινοπωρινού δρόμου Απολλόδωρου όπου θα συμμετέχουν όλοι οι μαθητές, από τα δημοτικά, τα γυμνάσια μέχρι τα λύκεια και τα Πανεπιστήμια.

Οι προλαλήσαντες Πρόεδροι και ευχαριστώ το Στέργιο το Μαυροδήμο, γιατί πως γίνεται πάντα, είμαι πίσω από τον Στέργιο. Ήταν Πρόεδρος έγινα Δήμαρχος, θέλω να πω πως συμφωνώ με τις προτάσεις τόσο του κ. Γιάννη Παγούνη και του Στέργιου του Μαυροδήμου, ότι αυτά τα πράγματα θα πρέπει να υλοποιηθούν. Ο Κώστας ο Χαραλαμπίδης επί Νομαρχίας κ. Μητλιάγκα ήταν Αντινομάρχης, τότε συζητούσαμε τα μεγάλα σχέδια που είναι γνωστά και στην κα Καραμήτρου, ο δρόμος από την Αγία Παρασκευή μέχρι τους αρχαιολογικούς χώρους αλλά και από κάτω από την Κουπουτσίνα μέχρι επάνω πάλι να μετατραπούν σε δρόμοι, όπου μπαίνοντας ο επισκέπτης να αισθάνεται πως μπαίνει σ' ένα μεγάλο αρχαιολογικό χώρο. Τι είναι όμως εκείνο που θέλω να τονίσω κλείνοντας τη μικρή μου τοποθέτηση.

Όπως όλα τα πράγματα σκαλώνουν πού και πού, επί της θητείας μου, τα οικονομικά ή μάλλον η χρηματοδότηση ανέγερσης του μουσείου κάποτε είχε σκαλώσει και τότε λοιπόν αναγκάστηκα και πήρα προσωπικά ο ίδιος τηλέφωνο στον τότε Υπουργό οικονομίας τον Γιώργο Ρωμαίο, ο οποίος ξεμπλόκαρε το αντίστοιχο κονδύλι που απαιτούνταν για να ολοκληρωθεί το μουσείο. Αυτό που είπε ο Αντώνης ο Κύρινας, πως κάθε επισκέπτης από την Αθήνα ήταν πάντοτε καλοδεχούμενος, είτε ήταν υπάλληλος Επιβλέπων, είτε ήταν μηχανικός, αρχιτέκτονας είτε ήταν διευθυντής είτε ήταν Γενικός Γραμματέας και όπως θα είδατε και από τις φωτογραφίες όλα αυτά τα χρόνια πέρασαν σχεδόν όλοι οι Υπουργοί Πολιτισμού. Εύχομαι λοιπόν το μουσείο μας, σύμφωνα με τα λόγια που ανέφερα προηγουμένως, να έχει ένα λαμπρό μέλλον και μαζί με το μέλλον αυτό, να έχει και η ίδια η Αιανή, θέλει όμως τη βοήθεια όλων μας.

Ευχαριστώ πολύ.

Βαβλιάρης Στέργιος

πρώην Δήμαρχος Αιανής

Φίλες και Φίλοι, αγαπητοί προσκεκλημένοι. Θα ήθελα πρώτα απ' όλα να ευχαριστήσω για την πρόσκληση την κυρία Αρετή Χονδρογιάννη και βεβαίως να τη συγχαρώ για την πρωτοβουλία όσον αφορά τη διεξαγωγή αυτής της Ημερίδας με το εξόχως ενδιαφέρον θέμα «Το αρχαιολογικό μουσείο Αιανής αφηγείται την ιστορία του. Με τη δυναμική του παρελθόντος, στοχεύοντας το μέλλον.»

Ως πρώην πρόεδρος της τότε Ιστορικής κοινότητας Αιανής και μετέπειτα ως Δήμαρχος του τότε Καποδιστριακού Δήμου οφείλω να καταθέσω τα δικά μου βιώματα και προσπάθειες που οδήγησαν στο σημερινό αποτέλεσμα. Χρηματοδοτήθηκαν οι πρώτες ανασκαφές το 1983 και με προσπάθειες της τότε κοινοτικής αρχής και με γενναία χρηματοδότηση από το Υπουργείο Βορείου Ελλάδος και βέβαια με την καθοριστική συμβολή του τότε Γενικού Γραμματέα Μερκούρη Κυρατσού. Μπήκαν έτσι οι βάσεις και με την φλόγα και με την επιστημονική γνώση της τότε Επικεφαλής κας Γεωργίας Καραμήτρου-Μεντεσίδη άρχισε σιγά - σιγά να γίνεται κτήμα των Αιανιωτών, αλλά και ανθρώπων έξω από τα στενά γεωγραφικά μας όρια, ότι κάτι πολύ σημαντικό βρίσκεται στα σπλάχνα της περιοχής μας.

Είχαν μπει τα πρώτα θεμέλια στις σκέψεις και στη συνείδηση αρκετών ανθρώπων. Ακολούθησε το 1992 η θεμελίωση του μουσείου. Η κατασκευή και η θεμελίωση και η ολοκλήρωση του μουσείου σήμερα, στις θαυμάσιες εγκαταστάσεις στις οποίες φιλοξενούμαστε. Είναι σημαντικό πως στο μουσείο συντελείται ένα σπουδαίο επιστημονικό έργο, ζωντανό κύτταρο μέσα από τις συνεχείς πολυεπίπεδες δράσεις του από τα μικρά παιδιά ως τα οργανωμένα γκρουπ των επισκεπτών.

Θα ήθελα να συγχαρώ κλείνοντας όλους όσους συνέβαλλαν, επιστημονικό και άλλο προσωπικό καθώς και όλες τις αρχές που με τον έναν ή με τον άλλο τρόπο όλα αυτά τα χρόνια συνέβαλλαν έτσι ώστε να υπάρχει αυτό το αποτέλεσμα. Ευχόμενος τα καλύτερα στη σημερινή ημερίδα θέλω να κλείσω με μια ευχή, η Αιανή και το αρχαιολογικό της μουσείο απέραντη στο χώρο και στο χρόνο.

Σας ευχαριστώ πολύ

Τζέλλος Ν. Γεώργιος

πρώην Δήμαρχος Αιανής

Η συμβολή του Δήμου Αιανής την περίοδο 2007-2010 στη στήριξη και ανάδειξη του έργου του Αρχαιολογικού Μουσείου Αιανής

Αγαπητή κυρία Αρετή Χονδρογιάννη-Μετόκη, Προϊσταμένη της Εφορείας
Αρχαιοτήτων Κοζάνης

Ευχαριστώ για την πρόσκληση να παραστάω και να χαιρετήσω ως πρώην Δήμαρχος
του Δήμου Αιανής στη σημερινή εκδήλωση της ημερίδας με θέμα το «**Αρχαιολογικό
Μουσείο αφηγείται την ιστορία του. Με τη δυναμική του παρελθόντος στοχεύοντας
το μέλλον**»

Χαιρετίζω όλους τους παρευρισκόμενους και εύχομαι καλή επιτυχία στην ημερίδα.

Κυρίες και κύριοι,

Μιλώντας για την ιστορία του Αρχαιολογικού Μουσείου της Αιανής είναι το ίδιο
σαν να μιλάμε για την ίδια την ιστορία του Δήμου Αιανής.

Το ένα είναι δημιουργήμα του άλλου.

Έχει ήδη ειπωθεί αρκούντως πειστικά πως εξ αιτίας κυρίως των θετικών –
εύστοχων παρεμβάσεων των αιρετών εκπροσώπων του Κ.Σ. της κοινότητας Αιανής της
περιόδου 1988-1991, με προέδρους το Γιάννη Μητσιάκο και Στέργιο Μαυροδήμο, που ο
ομιλών υπήρξε αιρετός συνεργάτης τους, δρομολογήθηκαν οι εξελίξεις για την δημιουργία
του Αρχαιολογικού Μουσείου της Αιανής και είναι επίσης γνωστό πως λόγοι
ιστορικότητας και άμεσα συνδεδεμένοι με την έναρξη κατασκευής αυτού επέβαλαν με
Προεδρικό Διάταγμα της Ελληνικής Πολιτείας το 1992 την ίδρυση του Δήμου Αιανής,
ταυτόχρονα με άλλους επτά ιστορικούς τόπους της Πατρίδας μας.

Αν και στο Αρχαιολογικό Μουσείο Αιανής εκτίθεται ο αρχαιολογικός πλούτος μιας
περιοχής ευρύτερης των ορίων του πρώην Δήμου Αιανής, ωστόσο ο πυρήνας είναι η
Αιανή και η πλειοψηφία των ευρημάτων προέρχεται από αυτή.

Για μια περίοδο δεκαοκτώ ετών ως το 2010, Αρχαιολογικό Μουσείο και Δήμος
Αιανής αρχικός και μετέπειτα Καποδιστριακός συνυπήρχαν σε κοινή πορεία,
συνλειτουργούσαν θαυμάσια και ο ένας θεσμός στήριζε το έργο του άλλου, επ' ωφελεία

των στόχων και των δυο και της γενικότερης ανάπτυξης της ευρύτερης περιοχής μας και της ζωής των κατοίκων της. Ωστόσο, από το 2011 και μετά η σχέση αυτή τερματίστηκε βίαια εξ αιτίας του Καλλικράτη και οι αρνητικές επιπτώσεις σε βάρος και των δυο είναι εμφανέστατες.

Κυρίες και κύριοι,

Είναι πανθομολογούμενο πως η Αιανή κουβαλάει μια μεγάλη ιστορική κληρονομιά, που την καθιστά ξεχωριστή και με ιδιαίτερη ταυτότητα.

Αξίζει όμως να πούμε κάτι περισσότερο για όλα αυτά.

Η Αιανή, τα τελευταία τριάντα πέντε χρόνια, όπως βεβαιώνουν αρχαιολόγοι και άλλοι ειδικοί, βρίσκεται **στο επίκεντρο** του παγκόσμιου επιστημονικού ενδιαφέροντος, λόγω των σημαντικών ευρημάτων που ήρθαν στο φως από τις συστηματικές ανασκαφές που είχαν στόχο να ανακαλύψουν ένα από τα σημαντικότερα βασίλεια της Άνω Μακεδονίας των αρχαίων, το βασίλειο της Ελίμειας.

Αναφέρεται στα κείμενα των αρχαίων ως «πόλις Μακεδονίας» και πρωτεύουσα του βασιλείου της Ελιμιώτιδας. Κατά την άποψη μου, ο όρος Άνω Μακεδονία με τίποτα δεν μπορεί να χαρακτηρίζει τους βόρειους Σλάβους γείτονες μας.

Η Άνω Μακεδονία άρχισε να γίνεται γνωστή στον επιστημονικό κόσμο και στο ευρύ κοινό μετά τις ανασκαφές και την έρευνα, που άρχισαν από το 1983 στην Αιανή, επί προεδρίας του Στέργιου Βαβλιάρα, μετά φυσικά τον ερχομό της κυρίας **Καραμήτρου Γεωργίας**, αρχαιολόγου καταγόμενης από την Παναγίτσα της Λοκρίδας του ν. Φθιώτιδας, διευθύντριας μέχρι το 2012 της Λ' Εφορείας Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων, με ευθύνη για τους νομούς Κοζάνης και Γρεβενών και προϊσταμένη του Αρχαιολογικού Μουσείου Αιανής. Αν και συνταξιούχος εδώ και πέντε χρόνια συνεχίζει και προσφέρει.

Η κοινωνία της Αιανής - Κοινοτικές, Δημοτικές Αρχές και πολίτες - αγκάλιασαν και στήριξαν το έργο της Λ' Εφορείας.

Οι συντονισμένες προσπάθειες και αγώνας των κοινοτικών αρχών και της Διευθύντριας της Λ' Εφορείας, που χαρακτηρίζονταν από σύμπνοια και ενότητα, δρομολόγησαν εξελίξεις που έφεραν γρήγορα θετικά αποτελέσματα.

Το Αρχαιολογικό Μουσείο, μπορώ να πω σχετικά νωρίς, σε σχέση με τον χρόνο που ετέθη ο στόχος, θεμελιώθηκε το 1992 επί προεδρίας Στέργιου Μαυροδήμου, με την παρουσία εκ μέρους της τότε κυβέρνησης της Υπουργού Πολιτισμού κας Άννας Ψαρούδα-Μπενάκη, αφού την αμέσως προηγούμενη χρονιά, 1991, είχε επισκεφθεί την Αιανή ο τότε

Υπουργός Πολιτισμού αείμνηστος Τζαννής Τζαννετάκης και εν μέσω μιας λαμπρής υποδοχής στην πλατεία του χωριού είχε ανακοινώσει την έγκριση της κατασκευής του.

Για όλη αυτή την ευτυχή κατάληξη εκτός από τους επώνυμους πρωταγωνιστές έτρεξαν και μάλιστα πάρα πολύ και ορισμένοι άλλοι, όπως ο Αντώνης ο Κύρινας.

Ανεγέρθηκε στη συνέχεια επί Δημαρχίας του Στέφανου Βαβλιάρα και ολοκληρώθηκε με τις λοιπές εγκαταστάσεις και τον εξοπλισμό του το 2002 επί Δημαρχίας Στέργιου Βαβλιάρα.

Αποτελεί σήμερα ένα σύγχρονο ερευνητικό ίδρυμα πανελλήνιας σημασίας και εμβέλειας και παράλληλα υλοποιούνται σ' αυτό με επιτυχία εκπαιδευτικά προγράμματα. Για τον τόπο μας είναι **ένας θησαυρός**, δεν υστερεί σε τίποτα σε σχέση με άλλα μουσεία, ωστόσο πρέπει να αξιοποιηθεί μέσω καλύτερης και συντονισμένης προβολής του από τους έχοντες την εξουσία κάθε επιπέδου. Σύμφωνα με τις υπηρεσιακές εισηγήσεις πρέπει να επεκταθεί, καθώς έχει συγκεντρώσει μεγάλο όγκο ευρημάτων από τους δυο νομούς Κοζάνης και Γρεβενών και δεν μπορεί να τα δεχθεί όλα.

Για την κα **Καραμήτρου Γεωργία** με την ευκαιρία της σημερινής εκδήλωσης, *επειδή δεν ξέρω αν μου δοθεί η ευκαιρία άλλη φορά ενώπιον ακροατηρίου*, θέλω να πω για μια ακόμα φορά αυτό που δεκάδες φορές έχω ξαναπεί. **Αφιέρωσε τη ζωή της για την ανάδειξη της ιστορίας της αρχαίας Αιανής και της περιοχής της Ελίμειας.** Με την παρουσία της, το πολύπλευρο έργο της, που ήταν κατάθεση ψυχής, συνέβαλε καθοριστικά στην πραγματοποίηση του θαυμάσιου έργου που μας φιλοξενεί σήμερα και προσέδωσε μεγάλη υπεραξία στην Αιανή. **Διοίκησε** αποτελεσματικά με παραγωγή πλούσιου έργου και στους δυο νομούς, διαχειρίστηκε μεγάλα εθνικά έργα (ορυχεία ΔΕΗ - Εγνατία - Ιλαρίωνα) και με σθένος & διεκδικητικότητα υλοποιούσε έναν προς ένα τους στόχους που έβαζε.

Αλλά έθεσε και στόχους που μας πήγαιναν ακόμα μακρύτερα. Αιάνειο Πανεπιστήμιο, τεκμηριωμένη πρόταση για ίδρυση τμήματος ιστορίας αρχαιολογίας στο Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας, υποψηφιότητα για το Ευρωπαϊκό βραβείο του Μουσείου της χρονιάς και άλλα.

Δεν ήταν ένας απλός δημόσιος υπάλληλος που κοίταζε το ωρολόι πότε να σχολάσει. Το κοίταζε που περνούσε η ώρα και έλεγε δεν προλαβαίνω. Όλη αυτή την περίοδο ήταν σαν σε εθνική αποστολή. Και τι δεν έκανε για τον τόπο μας για αυτό την ανακηρύξαμε επίτιμο δημότης Αιανής. Πρόβαλε την Αιανή στο πανελλήνιο και την

κατέστησε γνωστή και στο εξωτερικό με τη διεθνή παρουσία της. Εκτιμώ την προσφορά της ως τεράστια. Άξια επιστήμονας, διδάκτωρ Αρχαιολόγος, με πλούσιο συγγραφικό έργο. Στο σημείο αυτό θέλω να πω πως το βιβλίο της « **ΑΙΑΝΗ Αρχαιολογικοί χώροι και Μουσείο**» έκδοσης 2008, που αποτελεί τον αρχαιολογικό οδηγό, δεν πρέπει να λείπει από κανένα σπίτι Αιανιώτη και φίλου των αρχαιοτήτων αν θέλουμε να μάθουμε την ιστορία της αρχαίας Ελίμειας αλλά και να κατανοήσουμε καλύτερα τα εκθέματα του Μουσείου. Αποτελούσε και αποτελεί για την πατρίδα μας Εθνικό Κεφάλαιο.

Και όμως!

Τον Ιανουάριο του 2007, πρώτο μήνα της δημαρχιακής μου θητείας, αιφνιδιάστηκα από ένα αναπάντεχο γεγονός. Με επισκέφθηκε ένας σώφρων κυβερνητικός βουλευτής με διασυνδέσεις στη Ρηγίλλης και μου είπε πως του υποβλήθηκαν προτάσεις και του ασκούνται πιέσεις από συγκεκριμένους «τύπους» της ευρύτερης περιοχής για την αντικατάσταση της. Ευτυχώς μ' άκουσε, εμπιστεύτηκε την άποψη μου για αυτή, απέρριψε τις προτάσεις και δεν μπήκαμε σε περιπέτειες.

Συνεργαστήκαμε άψογα και αποτελεσματικά με αλληλοσεβασμό στους ρόλους μας και κατά τη διάρκεια της θητείας μου ως Δημάρχου ήθελα πάντα να της είμαι χρήσιμος στο έργο της.

Ήταν όμως και τυχερή καθώς μέχρι τέλους τη στήριξαν οι εξίσου άξιοι συνεργάτες της.

Δεν θα ξεχάσω φυσικά - και την ευχαριστώ - για τη σημαντική της βοήθεια σε όλη τη διάρκεια του αγώνα που κάναμε ως κοινωνία για την παραμονή του Δήμου Αιανής και ιδίως τον Μάιο του 2010, που μας συνόδευσε στο γραφείο του κ. Ραγκούση προβάλλοντας τα επιχειρήματά μας για την ιστορικότητα της περιοχής και την ανάγκη και για εθνικούς λόγους να παραμείνει ο ιστορικός Δήμος Αιανής.

Ωστόσο με την ευκαιρία του χαιρετισμού αυτού θεωρώ χρέος μου και επιτρέψτε μου για αυτό, να αναφέρω από σεβασμό προς την ιστορία και μόνο, τα ονόματα και άλλων τριών ακόμα συντελεστών του μνημείου αυτού και της ανάδειξης του αρχαιολογικού χώρου της Αιανής.

Του αείμνηστου **Κωνσταντίνου Σιαμπανόπουλου**, Δασκάλου ως το 1962 στην Αιανή, άμισθου επιμελητή αρχαιοτήτων την περίοδο 1950-1960, επίτιμου Δημότη Αιανής, που με το πολύπλευρο έργο του και ιδίως το συγγραφικό, πέραν των άλλων προώθησε την ιδέα της επίσπευσης της συστηματικής ανασκαφικής έρευνας και διαμόρφωσε την

ιστορική συνείδηση των κατοίκων διδάσκοντας την αγάπη για τις αρχαιότητες, «τα καλύτερα αρχεία της ιστορίας».

Του κ. **Στέλιου Παπαθεμελή**, που την ίδια περίοδο 1987-1989 ως Υπουργός μας βοήθησε συνδράμοντας ηθικά και υλικά, για αυτό και τον ανακηρύξαμε το 1991 ως επίτιμο Δημότη Αιανής.

Και τέλος του κ. **Πασχάλη Μητλιάγκα**, που ως Νομάρχης από το 1995 και μετά επιχορήγησε την κατασκευή του με εκατοντάδες εκατομμύρια δραχμές.

Σ' όλους αυτούς οφείλουμε ένα μεγάλο ευχαριστώ, τιμή και αναγνώριση.

Κυρίες και κύριοι,

Επέλεξα να εισηγηθώ στα πλαίσια του περιορισμένου χρόνου έναν σύντομο χαιρετισμό με θέμα «*Η συμβολή του Δήμου Αιανής την περίοδο 2007-2010 στη στήριξη και ανάδειξη του έργου του Αρχαιολογικού Μουσείου Αιανής*». Θεωρώ πως αυτή ήταν αρκετά μεγάλη, ουσιαστική και συνεχής.

Δεν θα μιλήσω εμπειρικά και από μνήμης, αλλά με στοιχεία.

Στις αρχές Ιανουαρίου του 2007, σε συνάντηση μας στο Δημαρχείο με την κ. Καραμήτρου Γεωργία παρουσία συνεργατών μας, συνάντηση η οποία επαναλήφθηκε και συνεχίστηκε σε λίγες ημέρες εδώ στο αρχαιολογικό μουσείο, καθορίσαμε το πλαίσιο συνεργασίας των δυο φορέων και καταγράψαμε τα προβλήματα που υπήρχαν τότε. Στόχος από τη μεριά μας αυτός που διακηρύξαμε προεκλογικά, αλλά και κατά την ορκωμοσία του Δημοτικού Συμβουλίου στις 27-12-2006.

Δηλαδή, η **τουριστική ανάπτυξη του τόπου μας μέσω της ανάδειξης και προβολής του πολιτισμού μας αρχαιολογικού, βυζαντινού και νεότερου καθώς ήταν κοινή πεποίθηση πως ο πολιτισμός μας αποτελεί το μεγαλύτερο συγκριτικό πλεονέκτημα** που διαθέτουμε.

Θεωρήσαμε αυτονόητο χρέος όλων μας να υπηρετήσουμε αυτό τον μνημειακό πολιτισμό, να τον συντηρήσουμε, να τον αναδείξουμε και να τον διαδώσουμε στις νεότερες γενιές του τόπου μας, αλλά και στους επισκέπτες που θα ενδιαφερθούν να τον γνωρίσουν.

Όσον αφορά ειδικά το Αρχαιολογικό Μουσείο να συμβάλει και ο Δήμος με τις δυνάμεις του, ώστε αυτό να αξιοποιηθεί κατά τον καλύτερο δυνατό τρόπο προς όφελος του τόπου μας.

Θυμάμαι το πάθος, που δεν διέκρινε μόνο εμένα, αλλά και τους συνεργάτες μου, να στηρίζουμε το έργο της διευθύντριας.

Ως πρώτη σοβαρή μας ενέργεια ήταν χρηματοδοτήσουμε, με ανάθεση σε εργολάβο, την άμεση στεγανοποίηση της σκεπής του αίθριου - αίθουσα Ε΄, εκεί που είναι το άγαλμα του λέοντα, καθώς είχε κατασκευαστικά προβλήματα και έσταζε το νερό της βροχής. Η δαπάνη δεν ξεπερνούσε τις 7.000,00€, αλλά ήταν σαφής ένδειξη των προθέσεων μας για ουσιαστική υποστήριξη.

Ως δεύτερη εξίσου σοβαρή ενέργεια ήταν η αντίδραση μας να διαμαρτυρηθούμε όταν διαπιστώσαμε στην ιστοσελίδα του ΥΠΕΣΔΔΑ, επί εποχής του κ. Προκόπη Παυλόπουλου, στην ενότητα **Αρχαιολογικοί χώροι – Μουσεία** υπήρχαν τα πάντα πλην Αιανής.

Αρχαιολογικοί χώροι - Μουσεία

ΒΟΡΕΙΑ ΕΛΛΑΔΑ

- ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ - Τηλ.: 2310 - 83.05.38
- ΕΘΝΟΛΟΓΙΚΟ ΚΑΙ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
Τηλ.: 2310 - 83.05.91
- ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ - Τηλ.: 2310 - 23.86.01
- ΒΕΡΓΙΝΑ - Τηλ.: 23310 - 92.347
- ΔΙΟΝ. Μουσείο, Τηλ.: 23510 - 53.206
- ΠΕΛΛΑ. Μουσείο, Τηλ.: 23820 - 31.278, 0382 - 31.160
- ΦΙΛΙΠΠΟΙ. Μουσείο, Τηλ.: 2510 - 51.62.61
- ΘΑΣΟΣ - Τηλ. 25930 - 22180.
- ΦΙΛΙΠΠΟΙ - Τηλ. 2510 - 516470.
- ΕΔΕΣΣΑ - Τηλ. 23810 - 25261.
- ΑΜΦΙΠΟΛΗ - Τηλ. 23220 - 32474.
- ΝΑΟΥΣΑ - Τηλ. 23320 - 41121.
- ΜΕΣΗΜΒΡΙΑ (ΕΒΡΟΥ) - Τηλ. 25510 - 96214.
- ΑΒΔΗΡΑ - Τηλ. 25410 - 51424, 51003, 51783.
- ΜΟΥΣΕΙΟ ΣΑΜΟΘΡΑΚΗΣ - Τηλ. 25510 - 41474.
- ΜΟΥΣΕΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ - Τηλ. 2310 - 836973, 831037.
- ΜΟΥΣΕΙΟ ΚΙΑΚΙΣ - Τηλ. 23410 - 22477.

- ΜΟΥΣΕΙΟ ΠΟΛΥΓΥΡΟΥ - Τηλ. 23710 - 22148.
- ΜΟΥΣΕΙΟ ΒΕΡΟΙΑΣ - Τηλ. 23310 - 24972.
- ΜΟΥΣΕΙΟ ΦΛΩΡΙΝΑΣ - Τηλ. 23850 - 28206.
- ΜΟΥΣΕΙΟ ΚΑΒΑΛΑΣ - Τηλ. 2510 - 222335.
- ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΜΦΙΠΟΛΗΣ/ ΣΕΡΡΩΝ - Τηλ. 23220 - 32474.
- ΜΟΥΣΕΙΟ ΔΡΑΜΑΣ - Τηλ. 25210 - 31365.
- ΜΟΥΣΕΙΟ ΚΟΜΟΤΗΝΗΣ - Τηλ. 25310 - 22411, 21517.

Αποστείλαμε την με αρ. πρ. 6908/26-09-2007 επιστολή μας με θέμα «Απουσία του Αρχαιολογικού Μουσείου Αιανής από λίστα Μουσείων της ιστοσελίδα του ΥΠ. ΕΣ. Δ. Δ. Α». **Ενδιαφέρθηκε ο ίδιος και εν τέλει έδωσε εντολή για να συμπεριληφθεί και η Αιανή στην σχετική ιστοσελίδα.**

Κατά τη διάρκεια του Ιουλίου 2007 άρχισαν να εκτελούνται στην Αιανή οι εργασίες του έργου της οικιστικής ανάπλασης, κυρίως κατά μήκος του κεντρικού δρόμου - οδός Αιανού και οδός Ελίμειας - από την είσοδο του οικισμού εξωκλήσι Αγίας Παρασκευής ως το κέντρο του, χρηματοδοτούμενο ως επί το πλείστον από Ευρωπαϊκά κονδύλια από τα ΠΕΠ.

Από την αρχική μελέτη δεν προβλέπονταν η σύνδεση του έργου με το δρόμο που οδηγεί αριστερά προς το αρχαιολογικό μουσείο - οδός Αγίου Αθανασίου, συνέχεια της Παύλου Μελά, ανάμεσα στα σπίτια Πάντζιου - Κύρινα Κ. - Γκαραλιού Ι.

Θεωρήσαμε ως μεγάλη αστοχία την παράλειψη αυτή και ξεκινήσαμε μια προσπάθεια υπέρ γραφειοκρατική τροποποίησης της μελέτης ώστε συμπεριληφθεί και να κατασκευαστεί και το τμήμα που συνδέει τον κεντρικό δρόμο με κατεύθυνση αριστερά προς το αρχαιολογικό μουσείο, πλαταίνοντας το δρόμο και καθιστώντας τον συνδετήριο με τον περιφερειακό προς Λάρισα όπως και έγινε, αλλά σε βάρος του προϋπολογισμού του υπόλοιπου έργου που ένα τμήμα του αναπόφευκτα δεν θα εκτελούνταν.

Τι νόημα θα είχε να γίνει οικιστική ανάπλαση χωρίς αυτή να περιλαμβάνει και το δρόμο που οδηγεί προς το Αρχαιολογικό Μουσείο;

Για την ιστορία να αναφέρω πως για υπόθεση της τροποποίησης της μελέτης και της χρηματοδότησης της διάνοιξης του ως άνω δρόμου από τον προϋπολογισμό του έργου, ο Δήμος Αιανής τιμωρήθηκε με δημοσιονομική διόρθωση, ανάκτηση ποσού – πρόστιμο δηλαδή, που από λάθος της Διαχειριστικής Αρχής, του μελετητή και της ΤΥΔΚ το

υποστήκαμε και η υπόθεση του εκδικάζεται στο Ελεγκτικό Συνέδριο για τελευταία φορά τον Απρίλιο του 2018.

Συμμετοχή του Δήμου Αιανής στην Διεθνή Έκθεση Διακοπών- Τουρισμού στο Λουγκάνο Ελβετίας με τη συνεργασία του Αρχαιολογικού Μουσείου Αιανής.

Ο Δήμος Αιανής μαζί με άλλους έντεκα Δήμους από την Ελλάδα, συμμετείχε για πρώτη φορά στην Διεθνή Έκθεση Διακοπών - Τουρισμού στο Λουγκάνο της Ελβετίας, από 1-4 Νοεμβρίου 2007. Στην αποστολή του Δήμου, με απόφαση μας, συμμετείχαν οι αρχαιολόγοι κ.κ. Καραμήτρου-Μεντεσίδη Γεωργία, Διευθύντρια του Μουσείου Αιανής, Μοσχάκης Κώστας, υπάλληλος του Μουσείου Αιανής, Φτάκα Ελένη, ειδικός συνεργάτης του Δημάρχου, και Στάμου Αθανασία, εθελόντρια. Όλοι γνώριζαν από δύο ευρωπαϊκές γλώσσες.

Ο Δήμος Αιανής για αυτή την πρώτη συμμετοχή του σε διεθνή έκθεση δαπάνησε περίπου 11.000,00€ μετά από δωρεά μιας εταιρίας. Με τη συμμετοχή μας αυτή σηματοδοτούσαμε την ιδιαίτερη έμφαση μας στην ιστορία και τον πολιτισμό της περιοχής και ειδικά στα δυο συγκριτικά πλεονεκτήματα, δηλαδή το Αρχαιολογικό Μουσείο και τους αρχαιολογικούς χώρους της Αιανής.

Η Διευθύντρια του Μουσείου κα Γ. Καραμήτρου-Μεντεσίδη ανταποκρινόμενη στις ανάγκες μιας διεθνούς οργάνωσης, επιμελήθηκε την προετοιμασία για μια αξιοπρεπή εκπροσώπηση του Δήμου και των αρχαιοτήτων του και τα κατάφερε περίφημα.

Εκδηλώσεις Απολλοδώρου

Όπως είναι γνωστό τον Ιούλιο κάθε έτους το Αρχαιολογικό Μουσείο Αιανής διοργανώνει τις εκδηλώσεις με τον τίτλο *«Εορταί Μηνών Πανάμου, Λωίου, Γορπιαίου - Εκδηλώσεις πνεύματος και άσκησης σώματος»*, προς τιμή του Αιαναίου αρχαίου αθλητή Απολλοδώρου συμμετέχοντα στους Ολυμπιακούς αγώνες, σύμφωνα με το από 130 μ.Χ. επίγραμμα του Θεσσαλονικέα Αντιπάτρου.

Μια πραγματική γιορτή.

Το άγαλμα, μαρμάρινο γλυπτό δρομέα, που θέλαμε να απεικονίζει τον Απολλόδωρο και που ήταν στημένο και κοσμούσε την προηγούμενη πλατεία της Αιανής και πρέπει να ξαναστηθεί σ' αυτή σε περίοπτη θέση, είναι έργο του Θάνου του Καρώνη και φτιάχτηκε με χρηματοδότηση του Δήμου Αιανής κατά την διάρκεια του εργαστηρίου συμποσίου γλυπτικής στον προαύλιο χώρο του Αρχαιολογικού Μουσείου.

«Σκοπός δεν είναι ο πρωταθλητισμός αλλά η άθληση ως έκφραση της καθημερινής ζωής» διακηρύττουν οι διοργανωτές και έχουν δίκιο.

Από το 2007 και μετά οι εκδηλώσεις αυτές στηρίζονταν οργανωτικά και από το Δήμο Αιανής, ο οποίος αναλάμβανε και το μεγαλύτερο μέρος των δαπανών αυτών.

Ιδιαίτερο χαρακτηριστικό των εκδηλώσεων αυτών η κατ' έτος συμμετοχή Αμερικανών πολιτών κυρίως νέων φοιτητών από το πανεπιστήμιο της πολιτείας του Connecticut των USA. Έρχονται με επικεφαλής τον Ηλία Τομάζο, Πρόεδρο της Ελληνικής Εταιρίας Παιδείας, ο οποίος είναι καθηγητής Πανεπιστημίου στις USA, φίλος και γνώστης της σπουδαίας ιστορίας της Αιανής, που, αν και κατάγεται από τη Ρόδο, έρχεται εδώ και είκοσι εννέα χρόνια συνεχώς πρώτα στην Αιανή και μετά στα υπόλοιπα μέρη της Ελλάδας. Ο κύριος Τομάζος είναι ο καλύτερος πρεσβευτής μας στην μακρινή Αμερική και προβάλλει, εκτός των άλλων, την Αιανή.

Ως Δήμος Αιανής με την ομόφωνη απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου, με αριθμό 79 /12- 07-2010, τον ανακηρύξαμε **επίτιμο Δημότη Αιανής**, με απονομή ειδικής πλακέτας που του έγινε στις 24 Ιουλίου 2010 με όλη την επισημότητα στην πλατεία της Αιανής, κατά τη διάρκεια ειδικής εκδήλωσης, σε αναγνώριση της πολύχρονης προσφοράς του στην προβολή της Αιανής και της οικουμενικότητας του Ελληνισμού στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής.

Πέρα από τις εκδηλώσεις για τον Απολλόδωρο στηρίξαμε, συμμετείχαμε και χρηματοδοτήσαμε και τις λοιπές μεγάλες εκδηλώσεις του Αρχαιολογικού Μουσείου Αιανής, όπως :

1. Τα **Εργαστήρια** - Συμπόσια Γλυπτικής και αρχαίας Ζωγραφικής που γίνονταν κάθε καλοκαίρι στον προαύλιο χώρο και αποτελούσαν πραγματικές γιορτές. Σ' αυτά συμμετείχαν καταξιωμένοι γλύπτες που δημιουργούσαν σε ντόπιο μάρμαρο - που παρέδιδαν δωρεάν επιχειρηματίες του Τρανοβάλτου και Τριγωνικού - έργα εμπνευσμένα από την αρχαιότητα, την Αιανή, τη φύση και την ιστορία της Δυτικής Μακεδονίας. Από ένα τέτοιο εργαστήριο παρήχθη - φιλοτεχνήθηκε η επιτύμβια στήλη της Φίλας, Αιαναίας συζύγου του Φιλίππου του Β', πατέρα του Μεγάλου Αλεξάνδρου, που κοσμεί το Μουσείο, έργο και αυτό του Θάνου Καρώνη, με χρηματοδότηση του Δήμου με 5,550,00€ το 2010. (Απόφαση Δημ. Επιτρ. 217/2010)
2. **Τις Επιστημονικές Συναντήσεις** - Συμπόσια, όπως το Αρχαιολογικό Έργο στην Αιανή και την Άνω Μακεδονία, Νοέμβριος 2009 και άλλα.

3. Τις πάμπολλες μουσικές και ποιητικές βραδιές, εκθέσεις φωτογραφίας και ζωγραφικής, λογοτεχνικές βραδιές, θεατρικές παραστάσεις και εκδηλώσεις για την πανσέληνο του Αυγούστου.
4. Τις επετειακές εκδηλώσεις του Υπουργείου Πολιτισμού για τη Διεθνή Ημέρα Μουσείων, 18 Μαΐου, τις Ευρωπαϊκές Ημέρες Πολιτιστικής Κληρονομιάς και άλλα πολλά.

Μόνο για το 2009 να αναφέρω πως για τις εκδηλώσεις του Αρχαιολογικού Μουσείου πληρώσαμε και μετά χαράς **9.500,00 €**.

Αξιοποίηση δημοσιευμάτων των Μ.Μ.Ε. και ιδίως των μεγάλων για την προβολή και ανάδειξη του έργου του Αρχαιολογικού Μουσείου Αιανής

Όπως γνωρίζετε την Κυριακή 4 Ιανουαρίου 2009, η εφημερίδα «ΒΗΜΑ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ», κυκλοφόρησε με το ένθετο «Μακεδονία γη», στο οποίο υπήρχε εκτενέστατη αναφορά στην Αιανή, τα αρχαιολογικά ευρήματα της περιοχής, όπως και στο Αρχαιολογικό Μουσείο.

Εμείς ως Δήμος Αιανής θεωρώντας πως το συγκεκριμένο ένθετο αποτελούσε κάτι πολύ σημαντικό για τον τόπο μας, ζητήσαμε από την Διεύθυνση της εφημερίδας να μας αποστείλει 500 αντίτυπα τα οποία μας τα έστειλε και τα κατανείμαμε ως εξής:

- Α) 200 στο Αρχαιολογικό Μουσείο Αιανής
- Β) 200 για τις ανάγκες του Δήμου
- Γ) 100 για τα σχολεία της Αιανής

Το ένθετο αποτέλεσε για όλους τους Έλληνες αλλά και ολόκληρο τον κόσμο ένα ακόμη τεκμήριο ιστορίας και πολιτισμού για την Ελληνικότητα της Μακεδονίας μας. Ιδιαίτερα για εμάς τους κατοίκους της μικρής αυτής γωνιάς του Ελληνισμού, την Αιανή, ήταν ιδιαίτερη τιμή η αναφορά στον τόπο μας μέσα από τις σελίδες της μεγαλύτερης εφημερίδας.

Επισκέψεις πολιτικών προσώπων στην Αιανή

Αρκετά ήταν τα κεντρικά πολιτικά πρόσωπα, πέρα από τα τοπικά, που κατά τη διάρκεια της θητείας μας, είτε με κάποια αφορμή ή μετά από πρόσκληση μας, ήρθαν στην Αιανή και επισκέφθηκαν το Αρχαιολογικό Μουσείο. Σε όλα αυτά τα πρόσωπα τονίσαμε την ανάγκη της στήριξης και εκ μέρους τους του έργου που συντελείται σ' αυτό και σε

όλους σε ανάμνηση της επίσκεψης τους δώσαμε είτε αντίγραφα ειδωλίων είτε το αγαλματίδιο της Νίκης της Αιανής, ζητώντας να συνδράμουν κατά το μέρος της αρμοδιότητάς τους στην πραγματοποίηση των εγκαινίων.

Θυμίζω:

1. Πέτρος Δούκας, υφυπουργός εξωτερικών, στις 05-09-2008.
2. Γιάννης Μαγκριώτης, βουλευτής του ΠΑΣΟΚ στην Α΄ Θεσσαλονίκης και πρώην υπουργός, στις 14-03-2009.
3. Αλέξης Τσίπρας, ως αρχηγός του Συνασπισμού, στις 13-05-2009.
4. Ανδρέας Μακρυπίδης, βουλευτής του ΠΑΣΟΚ στην Αιτωλοακαρνανία, στις 18-05-2009.
5. Κώστας Σκανδαλίδης, βουλευτής του ΠΑΣΟΚ στην Αθήνα και πρώην υπουργός, στις 31-05-2009.
6. Παύλος Γερούλανος, βουλευτής του ΠΑΣΟΚ στην Αθήνα και πρώην υπουργός, στις 18-02-2010.

Για τα εγκαίνια του Αρχαιολογικού μουσείου

Θεωρούσαμε πως αν αυτά γίνονταν από Πρωθυπουργό και πάνω με μια λαμπρή τελετή θα επιτυγχάνονταν η μέγιστη δυνατή προβολή, που την είχε ανάγκη το Αρχαιολογικό Μουσείο για να εκτιναχτεί και να καταγραφεί και επίσημα ως λειτουργούν και επισκέψιμο. Αυτό δεν έγινε. Και σε αρκετούς από μας όταν αναφερόμαστε στο θέμα είναι εμφανής μια πικρία γιατί η επίσημη Πολιτεία αν και προσκλήθηκε τουλάχιστον δυο φορές δεν βρήκε το χρόνο να το κάνει.

Τι άλλο να κάναμε για αυτό πέραν των όσων κάναμε. Ως Δήμος με ομόφωνες αποφάσεις του Δημοτικού Συμβουλίου προσκαλέσαμε τους πρωθυπουργούς της χώρας κ.κ. Κ. Καραμανλή και Γ. Παπανδρέου να έρθουν. Και για αυτό ενημερώσαμε εγγράφως τους Υπουργούς Πολιτισμού και από όλους τους τοπικούς βουλευτές, ζητήσαμε την συνδρομή τους να μεσολαβήσουν.

Αιανή 20-07-2009

Αρ. Πρωτ.: 4326

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤ.ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΝΟΜΟΣ ΚΟΖΑΝΗΣ
ΔΗΜΟΣ ΑΙΑΝΗΣ**

Ταχ.Δ/ση : Αιανή
Τ.Κ. : 50 004
Πληροφ. : Γραφείο Δημάρχου
Τηλ. : 24613 52107
Ιστοσελίδα : www.aiani.gr

Προς:
Τον Πρωθυπουργό
κ. Κωνσταντίνο Καραμανλή

ΘΕΜΑ: «Εγκαίνια του Αρχαιολογικού Μουσείου Αιανής»

Αξιότιμε κύριε Πρωθυπουργέ,

Το Δημοτικό Συμβούλιο Αιανής, μετά την με αριθμό 60/02-04-2009 ομόφωνη απόφασή του, σας προσκαλεί να επισκεφθείτε το Δήμο μας και να πραγματοποιήσετε εντός του 2009, σε ημερομηνία που θα σας εξυπηρετεί, τα εγκαίνια της επίσημης έναρξης λειτουργίας του Αρχαιολογικού Μουσείου Αιανής.

Η Αιανή, την οποία έχετε επισκεφθεί κατά το παρελθόν, γνωρίζετε ότι είναι ένας σπουδαίος ιστορικός και αρχαιολογικός χώρος, το δε μουσείο της εξίσου σημαντικό.

Θα χαρούμε πολύ να αποδεχτείτε την πρόσκλησή μας αυτή και να λαμπρύνετε με την παρουσία σας το γεγονός των εγκαίνιων.

Πράγματι ενδιαφέρθηκε και τον Ιούλιο του 2009 μου τηλεφώνησε ο Συνεργάτης του κ. Λειβαδάς. Ωστόσο ήταν φανερό πως οδεύαμε προς εκλογές και μου πρότεινε τα εγκαίνια να τα πραγματοποιήσει ο τοπικός Βουλευτής και Υπουργός Αγροτικής Ανάπτυξης κ. Παπαδόπουλος Μιχάλης, αλλά, καταλαβαίνετε το γιατί, αρνηθήκαμε.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΝΟΜΟΣ ΚΟΖΑΝΗΣ
ΔΗΜΟΣ ΑΙΑΝΗΣ

Ταχ. Δ/ση : Αιανή
Τ.Κ. : 50 004
Πληροφ. : Φτάκα Ελένη
Τηλέφ. : 2461 352107
FAX : 2461098667
Ιστοσελίδα : WWW.aianigr.gr
Mail: dimarhos@dimosaianis.gr

Αιανή 30-11-2009

Αρ. Πρ.

Προς :

Τον Αξιότιμο Πρωθυπουργό
κ. Γεώργιο Α. Παπανδρέου

Θέμα: «Εγκαίνια Αρχαιολογικού Μουσείου Αιανής»

Αξιότιμε κύριε Πρωθυπουργέ,

Το Δημοτικό Συμβούλιο Αιανής, μετά την με αριθμό 173/30-10-2009 ομόφωνη απόφαση του, σας προσκαλεί να επισκεφθείτε το Δήμο μας και να πραγματοποιήσετε εντός του επομένου έτους 2010, σε ημερομηνία που θα σας εξυπηρετεί, τα εγκαίνια της επίσημης έναρξης λειτουργίας του Αρχαιολογικού Μουσείου Αιανής.

Η Αιανή, έδρα του Δήμου μας, είναι ένας σπουδαίος ιστορικός και αρχαιολογικός χώρος. Αποτελεί έδρα της Λ' Εφορείας Προϊστορικών και Κλασσικών Αρχαιοτήτων (Ε.Π.Κ.Α.), το δε Αρχαιολογικό της Μουσείο, με εκθεσιακό χώρο χιλίων (1.000) περίπου τ.μ. εξίσου σημαντικό και έτοιμο από κάθε άποψη να εγκαινιαστεί.

Θα χαρούμε πολύ να αποδεχθείτε την πρόσκληση μας αυτή και να λαμπρύνετε με την παρουσία σας το γεγονός των εγκαινίων.

Ζητήσαμε τη συνδρομή του κ. Γερουλάνου ως Υπουργού Πολιτισμού, ο οποίος με την ευκαιρία των αποκαλυπτηρίων της Προτομής του Αείμνηστου Δασκάλου Κωνσταντίνου Σιαμπανόπουλου, η οποία σημειωτέον πρέπει να ξαναστηθεί στην πιο περίοπτη θέση στην πλατεία της Αιανής, ήρθε μετά από πολύ προσπάθεια του κ. Κουκουλόπουλου Π. στην Αιανή, στις 19 Φεβρουαρίου του 2010, επισκέφθηκε το Αρχαιολογικό Μουσείο, είδε τι συμβαίνει, εκφράστηκε με τα καλύτερα λόγια, ωστόσο δεν κατάφερε να φέρει τον Πρωθυπουργό, που στο μεταξύ είχε μπλέξει σε ατέλειωτα ταξίδια ανά την υφήλιο για τους γνωστούς λόγους της οικονομικής κρίσης και του δανεισμού.

Εξακολουθώ να είμαι από αυτούς που πιστεύουν στην ανάγκη έστω και τώρα και στην αξία της πραγματοποίησης των εγκαινίων και το θέμα πρέπει να ανακινηθεί αρμόδια.

Υποψηφιότητα του Αρχαιολογικού Μουσείου Αιανής για το Ευρωπαϊκό βραβείο του Μουσείου της χρονιάς (European Museum of the Year Award / EMYA 2011)

Τον Μάρτιο του 2010 η κα Καραμήτρου μας ενημέρωσε σχετικά με την συμμετοχή του Αρχαιολογικού Μουσείου Αιανής στη διαδικασία για τη βράβευση του Μουσείου της χρονιάς από το Συμβούλιο της Ευρώπης (European Museum of the year Award / EMYA 2011), και ότι το Μουσείο πρέπει να καταθέσει την υποψηφιότητά του μέχρι και **31 Μαρτίου 2010. Ζήτησε την ουσιαστική ηθική και οικονομική μας συνδρομή.**

Ανταποκριθήκαμε άμεσα και χρηματοδοτήσαμε την υποψηφιότητα αναλαμβάνοντας όλα τα έξοδα, όπως:

A) τα έξοδα περίπου 4.500,00€ της παρουσίασης της υποψηφιότητας στο Tampere της Φινλανδίας στις 19-22 Μαΐου 2010, στην αποστολή της οποίας συμμετείχε εκ μέρους του Δήμου ο Προέδρος του Δ.Σ. κ. Σταθόπουλος Θ.

B) τα έξοδα της φιλοξενίας της Προέδρου της Επιτροπής για την απονομή του Ευρωπαϊκού Βραβείου Μουσείο της χρονιάς 2011 (EMYA) κ. Taja Vonk Van Gaal, Ολλανδέζα υπήκοο Σλοβένικης καταγωγής, που επισκέφθηκε τον Σεπτέμβριο του 2010 την Αιανή προκειμένου να εξετάσει η ίδια σε δεύτερο στάδιο την αίτηση υποψηφιότητας που υπόβαλλε το Αρχαιολογικό Μουσείο Αιανής για το Ευρωπαϊκό Βραβείο Μουσείο της χρονιάς 2011, βραβείο που απονέμεται κυρίως σε νέα μουσεία, όπως είναι το Μουσείο Αιανής, που πληρούν μια σειρά από ειδικές προϋποθέσεις.

Ανατρέχοντας λοιπόν, με αφορμή την σημερινή εκδήλωση, στο πρόσφατο παρελθόν της Δημοκρατικής μας θητείας, αισθάνομαι και το καταλαβαίνει κάθε καλόπιστος άνθρωπος αυτό, πως κάναμε πάρα πολλά για την στήριξη και ανάδειξη του έργου του Αρχαιολογικού Μουσείου Αιανής, αλλά καταλαβαίνω και εγώ πως δεν ήταν αρκετά ώστε να προβληθεί και να αξιοποιηθεί το Μουσείο στο βαθμό που του άξιζε.

Αυτό θα γινόταν σίγουρα στη συνέχεια, αν όπως είπα στην αρχή δεν τερματίζονταν βίαια ο ιστορικός Δήμος Αιανής.

Σας ευχαριστώ για την υπομονή σας.

Μητλιάγκας Πασχάλης

πρώην Νομάρχης Κοζάνης (1995-2002)

Φίλες και φίλοι, καθώς ο βιωματικός λόγος των πρώην Προέδρων και Δημάρχων της Αιανής νομίζω κάλυψε σε μεγάλο βαθμό όλα τα θέματα, δεν έχω σκοπό να σας ταλαιπωρήσω με πολύ χρόνο. Θα μου επιτρέψετε να ευχαριστήσω την Αρετή Χονδρογιάννη και τους συνεργάτες της για αυτή την πρόσκληση, για να πω δυο λόγια. Τον Ιούνιο – Ιούλιο του 2007, στην περιοδική έκδοση που διηύθυνε ο Σάκης ο Καραλιώτας, με δική μου πρωτοβουλία και ευθύνη, είχαμε μία αφιέρωση στα μουσεία του Νομού Κοζάνης. Με την πρώτη σελίδα να καλύπτει παραστάσεις της Αιανής, και θα μου επιτρέψετε να διαβάσω ακριβώς το προλογικό μου σημείωμα γι αυτή την ιστορία.

Λέω επί λέξει τα εξής: Για όλους τους ειδικούς αλλά και για την πλειονότητα των πολιτών, κοινή είναι η πεποίθηση πως τα μουσεία αποτελούν τους πιο αξιόπιστους και εμφανείς μάρτυρες της ιστορικής και πολιτιστικής κληρονομιάς κάθε τόπου και Χώρας, και μαζί με τα ήθη και τα έθιμα του λαού μας και με το περιεχόμενο της παιδείας μας προσδιορίζουμε την ταυτότητά μας.

Στο Νομό μας, τις τρεις δεκαετίες που ακολούθησαν μετά το 1970, αξιωθήκαμε να δούμε μια σειρά μουσείων ή συλλογών κατά κατηγορία και περιεχόμενο που αναδεικνύουν την περιοχή μας ως χώρο μουσειακού, ιστορικού και πολιτιστικού ενδιαφέροντος.

Ναυαρχίδα όμως αυτής της παρουσίας αποτελούν το Αρχαιολογικό Μουσείο Αιανής από τη μια μεριά, που όλοι ελπίζουμε πως βρίσκει την ολοκλήρωσή του, - 2007 και γι αυτό είναι αυτή ευχή - και το Λαογραφικό Μουσείο και Μουσείο Φυσικής Ιστορίας Κοζάνης. Και τα δύο μουσεία φέρουν τη σφραγίδα δύο εμπνευσμένων ανθρώπων. Της κας Καραμήτρου-Μεντεσίδη Γεωργίας, την ψυχή της συνολικής και επίπονης προσπάθειας, 20 και πλέον ετών. Με τους αξιόλογους συνεργάτες της, με πλήρη επιστημονική επίγνωση και αυστηρές προδιαγραφές, που είναι οι δημιουργοί του πιο σύγχρονου μουσείου της Χώρας. Και το ανέφερα τότε ως το πιο σύγχρονο γιατί ήταν το τελευταίο που είχε μέχρι τότε δημιουργηθεί, και του αείμνηστου βέβαια Κώστα Σιαμπανόπουλου για το άλλο μουσείο.

Είναι βέβαια δύο μουσεία με διαφορετικά χαρακτηριστικά. Εάν ανέφερα αυτό το πράγμα το ανέφερα κυρίως για να συναισθανθούμε όλοι μας την αξία αυτών των δομών και υποδομών. Δεν θα αναλωθώ σε λεπτομέρειες της συνταύτισής μας με την Γεωργία

Καραμήτρου σε πολλά και δύσκολα θέματα, έτσι που λίγοι από εσάς γνωρίζετε ακόμη και οι εργαζόμενοι. Θέλω να θυμίσω πως οι χρηματοδοτήσεις για τη συνέχιση της ανασκαφικής έρευνας, γιατί χωρίς ανασκαφές και ευρήματα δεν υπάρχουν μουσεία. Ήταν αρκετές δεκάδες εκατομμύρια και όπως ξέρει και η Αρετή Χονδρογιάννη, κι αυτή νεαρή τότε, πολλοί συμπατριώτες, μην ξεχνάμε πως την περίοδο εκείνη είχαμε τη μεγάλη αποβιομηχάνιση του Νομού, δίπλα η ΜΑΒΕ είχε κλείσει και τότε πολλοί Αιανιώτες αλλά και άλλοι συμπολίτες μας ήταν στην ανεργία και βρήκαν δουλειά, μεροκάματο, βοηθώντας βέβαια την επιστημονική ομάδα για τις αρχαιολογικές ανασκαφές. Ένα δεύτερο που ήθελα να θυμίσω και να επισημάνω είναι η μεγάλη δυσκολία και τα εμπόδια που έθετε η κεντρική Αρχαιολογική Υπηρεσία για την έγκριση της μελέτης του περιβάλλοντος χώρου. Βασική αιτία, όπως θα εξηγήσω αμέσως μετά, ήταν η μη διάθεση του μεγάλου ποσού που απαιτούνταν για την κάλυψη της δαπάνης. Άριστος γνώστης η κα Καραμήτρου.

Σε μια κάθοδό μας στην Αθήνα, μαζί με τη Γεωργία, την ημέρα που συνεδρίαζε το ΚΑΣ, λίγο νωρίτερα, επισκεφθήκαμε το γραφείο του Υπ. Πολιτισμού κ. Βενιζέλου και όταν τον πληροφορήσα ότι η Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση αναλαμβάνει τη δέσμευση, παρ' ότι αναρμόδια να καλύψει το σύνολο της δαπάνης, αργότερα στο ΚΑΣ, παρόντος επί τούτου του κ. Υπουργού, λύθηκαν ως δια μαγείας οι προβαλλόμενες αντιρρήσεις και σε σύντομο χρόνο υλοποιήθηκε όλο το έργο. Και ήθελα εδώ να ευχαριστήσω θερμά τον πρώην Δήμαρχο κ. Τζέλλο Γιώργο, που είχε το θάρρος να αναφερθεί σε συγκεκριμένα στοιχεία και αριθμούς, για τις πολλαπλές και γενναίες χρηματοδοτήσεις της Ν.Α. Κοζάνης προς το Μουσείο της Αιανής. Στη σημερινή μας εποχή αυτό δεν είναι αυτονόητο.

Καθώς αγαπητοί μου φίλοι, πάντα είχα την αντίληψη, πως ο πολιτισμός, με την ευρεία έννοια και ιδιαίτερα το έργο της αρχαιολογίας και των μουσείων, δεν μπορεί ούτε να κηδεμονεύεται, ούτε να κατευθύνεται, παρά μόνο να στηρίζεται.

Γι' αυτό και ανταποκρίθηκα ως πρόσωπο και ως Ν.Α., της οποίας είχα την ευθύνη από το 1995 ως το 2002, σε ότι μου ζητήθηκε, για την ολοκλήρωση και στήριξη του Μουσείου της Αιανής. Και θα ήθελα κλείνοντας να ευχαριστήσω τη Γεωργία και τους συνεργάτες της για την ακώλυτη συνεργασία μας και την προσφορά τους στην ανάδειξη του μουσείου και την προβολή του τόπου μας.

Παπαθεμελής Στέλιος

Υπουργός, Επίτιμος Δημότης Αιανής

ΕΥΧΕΣ

Προς

Την Εφορεία Αρχαιοτήτων Κοζάνης

Χαιρετίζω τις εργασίες της Ημερίδας για το Αρχαιολογικό Μουσείο της Αιανής.

Είχα την τύχη να παρακολουθήσω το Μουσείο από τις παραμονές των γενεθλίων του και τα πρώτα δύσκολα βήματά του, οπότε και προσπάθησα να είμαι χρήσιμος.

Διατηρώ ζωνρή την ανάμνηση των πρωτεργατών εκείνου του ξεκινήματος και κατ' εξοχήν του μακαριστού Δασκάλου Κωνσταντίνου Σιαμπανόπουλου.

Τα εξαιρετικά ευρήματα – εκθέματά του αποστομώνουν εσαεί τους πάσης προελεύσεως πλαστογράφους της αναντίλεκτης ελληνικότητας και μοναδικότητας της Μακεδονίας μας και των Μακεδόνων.

Εις έτη πολλά.

Καλό Πάσχα, Καλή Ανάσταση

Με φιλικούς χαιρετισμούς

Στέλιος Παπαθεμελής

Λιλιμπάκη-Ακαμάτη Μαρία

Δρ. Αρχαιολόγος, πρώην Προϊσταμένη ΙΖ' ΕΠΚΑ, Επίτιμη Προϊσταμένη του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού

Κύριοι εκπρόσωποι της τοπικής αυτοδιοίκησης, αγαπητοί φίλοι και συνεργάτες κυρίες και κύριοι, ευχαριστώ θερμά της Εφορεία Αρχαιοτήτων Κοζάνης και ιδιαίτερα την Προϊσταμένη της, την κα Αρετή Χονδρογιάννη, για την πρόσκληση να παραστώ στη σημερινή εκδήλωση και να μοιραστώ μαζί της κάποιες μνήμες που σχετίζονται με το μουσείο της Αιανής και τους ανθρώπους του. Επειδή το μουσείο της Αιανής είναι άμεσα δεμένο με την Γεωργία Καραμήτρου – Μεντεσίδη, θα αναφερθώ πρώτα σ' αυτήν γιατί υπήρξε όχι μόνο μια καλή συνάδελφος, αλλά και μια αγαπημένη φίλη.

Με τη Γεωργία Καραμήτρου συναντηθήκαμε πρώτη φορά στην Πέλλα το 1976 ως επιστημονικοί βοηθοί, όπως λέγονταν μέχρι τότε οι συμβασιούχοι αρχαιολόγοι. Επέβλεπε τότε την ανασκαφή μιας οικίας. Είχε την τύχη τότε να βρεθούν στην ανασκαφή της σημαντικά ευρήματα όπως ένα θαυμάσιο κεφάλι ειδωλίου Ηρακλή κι ένας θησαυρός 307 αργυρών νομισμάτων μέσα σ' ένα πήλινο αγγείο. Και τα δύο ευρήματα αυτά εκτίθενται σήμερα στο μουσείο Πέλλας, κι εγώ όταν αναφέρομαι σ' αυτά τα ονομάζω πάντα ευρήματα της Γεωργίας.

Ξαναβρεθήκαμε μετά το 1980 όταν μετά από διαγωνισμό, διοριστήκαμε ως μόνιμες αρχαιολόγοι στην ΙΖ' Εφορεία Προϊστορικών και Κλασσικών Αρχαιοτήτων, με αρμοδιότητα σε πέντε Νομούς και Προϊσταμένη την αείμνηστη Μαίρη Σιγανίδου. Αν και η Γεωργία είχε την ευθύνη του αρχαιολογικού έργου στο Νομό Κοζάνης συχνά συναντιόμασταν στην Πέλλα όπου συναντιόνταν κάποιες μέρες της εβδομάδας όλοι τότε οι νέοι αρχαιολόγοι για την ενημέρωση της Προϊσταμένης και την επίλυση διοικητικών θεμάτων. Αυτές οι μέρες ήταν έντονης συντροφικότητας όπου τα εν οίκω γίνονταν εν δήμω, με τη Μαίρη Σιγανίδου να είναι παρούσα σε κάθε συζήτηση υπηρεσιακή ή κουτσομπολική. Ήταν μια ωραία εποχή κατά την οποία αν και άρτι νυμφευμένες και νεαρές μητέρες είχαμε ενθουσιασμό και ανεξάντλητο ενδιαφέρον για τη δουλειά μας. Ήμασταν καλή παρέα, στήριζε η μία την άλλη και είχαμε τη Μαίρη Σιγανίδου σημείο αναφοράς. Η καλή αυτή σχέση που έγινε στενότερη με οικογενειακές συγκεντρώσεις στα σπίτια μας αλλά και με την παρέα των σχεδόν συνομήλικων παιδιών μας διατηρείται ακλόνητη ως σήμερα.

Με τη Γεωργία Καραμήτρου στο Νομό Κοζάνης τη δεκαετία του 1980 το αρχαιολογικό έργο συστηματοποιήθηκε και οργανώθηκε επιστημονικά. Αφιερωμένη ψυχή τε και σώματι στο αρχαιολογικό έργο, διενήργησε πλήθος ανασκαφών και άπειρες περιοδείες και περισυλλογές αρχαίων πάνω στα αποτελέσματα των οποίων στηρίχτηκαν οι στόχοι της αρχαιολογικής έρευνας. Εντοπίστηκε πλήθος αρχαιολογικών θέσεων που καταγράφηκαν και αξιοποιήθηκαν στη συνέχεια μέσα από μια σειρά αξιολογών μελετών.

Η Αιανή στη δεκαετία του '80 αποτέλεσε επίκεντρο έντονης αρχαιολογικής δραστηριότητας με αποτέλεσμα να εντοπιστούν μνημεία και ευρήματα που έριξαν φως σε άγνωστες για την περιοχή αυτή περιόδους της ιστορίας. Η ανασκαφή και ανάδειξη του αρχαιολογικού έργου της Αιανής και η ανέγερση μουσείου ήταν πρωταρχικοί στόχοι της Εφορείας που μπόρεσαν να υλοποιηθούν χάρη στο έργο της Γεωργίας Καραμήτρου και των συνεργατών της, και χάρη στη στήριξη πάντα των Δημοτικών φορέων με τους οποίους η Γεωργία είχε πάντα άριστες σχέσεις. Έτσι έγινε δυνατή και η εκπόνηση της μελέτης του μουσείου και το 1992 είχα την τύχη να παρευρεθώ στην τελετή θεμελίωσης του μουσείου, εκπροσωπώντας πλέον την Εφορεία, καθώς η Μαίρη Σιγανίδου συνταξιοδοτήθηκε τον προηγούμενο χρόνο. Ήταν μια εκδήλωση στην οποία σύσσωμη η πολιτική ηγεσία, οι τοπικοί φορείς, υπηρεσιακοί παράγοντες και οι κάτοικοι του Νομού Κοζάνης συμμετείχαν πανηγυρικά.

Τα επόμενα βέβαια χρόνια κατά την υλοποίηση της ανέγερσης του μουσείου τα πράγματα δεν ήταν πάντα ευχάριστα καθώς έπρεπε να αντιμετωπίζουμε καθημερινά την πίεση γραφειοκρατικών διαδικασιών που δεν γνωρίζαμε ως τότε. Δεν υπήρχε στην Εφορεία αρμόδιο για τις διάφορες υπηρεσίες προσωπικό που να έχει σχετική εμπειρία και τότε αρκετές φορές συνειδητοποιήσαμε γιατί κάποια έργα δεν γίνονται ποτέ, γιατί λείπει ο κινητήριος νους, δεν επηρεάζεται με εξωτερικά γεγονότα και στην περίπτωση της Αιανής ο κινητήριος αυτός νους υπήρχε και είχε την αμέριστη πάντα συμπαράστασή μας.

Το προσωπικό της Αιανής μετά τον καταστροφικό σεισμό του 1995 κατέβαλε έναν titάνιο αγώνα για να προστατευτούν οι αρχαιότητες που μεταφέρθηκαν από το δημοτικό κατάστημα σε αίθουσες του νεόδμητου μουσείου κι εκεί να αποθηκευτούν με συστηματική μέθοδο και να καταγραφούν επιστημονικά. Ως το 1997 είχε εκπονηθεί μουσειολογική μελέτη και ακολούθησε άλλος titάνιος αγώνας για την έγκρισή της. Λίγο αργότερα ακολούθησαν διαγωνισμοί για την προμήθεια προθηκών, την εγκατάσταση κλιματισμού και τη διαμόρφωση του περιβάλλοντος χώρου. Καθένας από αυτούς και μια περιπέτεια, κλόνιζε συχνά τα νεύρα και τις αντοχές μας αλλά όχι την επιμονή και τις

άριστες σχέσεις μας. Το μουσείο το 2002 είχε επισκέψιμους δύο εκθεσιακούς χώρους, λειτουργούσαν, η αίθουσα πολλαπλών χρήσεων και τα εργαστήρια συντήρησης πλήρως εξοπλισμένα. Ήταν άριστα τακτοποιημένοι οι αποθηκευτικοί χώροι, ενώ σε πλήρη δράση βρίσκονταν τα εκπαιδευτικά προγράμματα.

Η συνέχιση της υλοποίησης του εκθεσιακού προγράμματος του μουσείου, συνέπεσε με την υποχρεωτική ενασχόληση των αρχαιολόγων της Κοζάνης με τις εκτεταμένες ανασκαφές σωστικού χαρακτήρα στο Νομό, τόσο στο πλαίσιο της Εγνατίας οδού όσο και των υπηρεσιών στο λιγνιτωρυχείο της ΔΕΗ αλλά και άλλων δημόσιων έργων. Από τις ανασκαφές αυτές προέρχεται καθημερινά ένα μεγάλο πλήθος ευρημάτων που συγκεντρώνονται στις αποθήκες του μουσείου, απαιτώντας μια ασφυκτική διαχείριση όχι μόνο του αρχαιολογικού υλικού αλλά και μερικών εκατοντάδων ανθρώπων που απασχολούνται στα παραπάνω έργα.

Το 2004 δημιουργείται νέα Εφορεία με αρμοδιότητες στους Νομούς Κοζάνης και Γρεβενών με έδρα την Αιανή και Προϊσταμένη την Γεωργία Καραμήτρου. Από την εποχή εκείνη και μετά δεν έχω σαφή εικόνα της τελευταίας φάσης του μουσειακού έργου, το οποίο μετά την αποπεράτωσή του δημοσιοποιήθηκε με σειρά ανακοινώσεων σε συνέδρια, συμπόσια και Ημερίδες εντός και εκτός Ελλάδας και αποτέλεσε αντικείμενο πολυπληθών δημοσιεύσεων επιστημονικών και εκλαϊκευμένων. Αισθάνομαι ευτυχής που είμαι παρούσα σ αυτή την εκδήλωση που οργάνωσε η Εφορεία Κοζάνης και το μουσείο της Αιανής. Οι αρχαιολόγοι που ανέλαβαν τη διεύθυνση της Εφορείας μετά την Γεωργία Καραμήτρου, πρώτα η Χριστίνα Ζιώτα και μετά η Αρετή Χονδρογιάννη και οι δύο στενές συνεργάτριες από τα φοιτητικά τους χρόνια, διενεργώντας ένα σημαντικό αρχαιολογικό έργο, συνεχίζουν την παράδοση μιας υποδειγματικής Περιφερειακής Υπηρεσίας στο Υπουργείο Πολιτισμού που διέθετε πάντα και εξακολουθεί να διαθέτει ένα αξιόλογο προσωπικό, αρχαιολόγους, συντηρητές, τεχνίτες, διοικητικούς, φύλακες, δυναμικούς, εργατικούς και αφοσιωμένους στο αντικείμενό τους.

Πολλοί από αυτούς με τους οποίους συνεργάστηκα παλιότερα και βρίσκονται σ' αυτή την αίθουσα σήμερα μου θυμίζουν τις παλιές καλές στιγμές, τότε που όλοι ερχόμασταν στην Αιανή ή στην Κοζάνη για την κοπή της Βασιλόπιτας και για να γευτούμε τα νοστιμότατα εδέσματα στα τοπικά μαγαζιά.

Κυρία Χονδρογιάννη, αγαπητή Αρετή εύχομαι από καρδιάς σε εσένα και στους συνεργάτες σου να έχετε υγεία και να εκτελείτε πάντα με επιτυχία το έργο σας.

Ευχαριστώ πολύ.

ΜΕΡΟΣ Β΄

ΟΜΙΛΙΕΣ – ΣΥΝΤΟΜΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ

**«Αρχαιολογικό Μουσείο Αιανής:
Στοχεύοντας το μέλλον»**

Θεόδωρος Καρυπίδης

Περιφερειάρχης Δυτικής Μακεδονίας

Χαιρετισμός του Περιφερειάρχη Δυτικής Μακεδονίας

(για τα Πρακτικά της Ημερίδας)

Μία πολύ σημαντική ημερίδα πραγματοποιήθηκε την Παρασκευή 30 Μαρτίου 2018, στην Αίθουσα Πολλαπλών Χρήσεων του Αρχαιολογικού Μουσείου Αιανής, με θέμα την ιστορία του Μουσείου, τη δυναμική του παρελθόντος του και τη στόχευσή του στο μέλλον.

Το Αρχαιολογικό Μουσείο Αιανής εδώ και επί δύο δεκαετίες σχεδόν αποτελεί την έδρα της Εφορείας Αρχαιοτήτων Κοζάνης και ο εκθεσιακός του χώρος φιλοξενεί αρχαία της Αιανής αλλά και της ευρύτερης περιοχής, αναδεικνύοντας έτσι με τον καλύτερο τρόπο την ιστορία της αρχαίας Μακεδονίας.

Οφείλουμε όλοι μας αυτό το ζωντανό κύτταρο της τοπικής και όχι μόνον κοινωνίας, να το στηρίξουμε με όλες μας τις δυνάμεις, διότι με τις συνεχείς δράσεις του και τα εκπαιδευτικά προγράμματα, τις εκδηλώσεις και τα συνέδρια, αλλά και τη συμμετοχή του στα πολιτιστικά δρώμενα του τόπου, προβάλλει την πολιτιστική κληρονομιά και αποτελεί παρακαταθήκη για το μέλλον και τις επόμενες γενιές.

Ο Περιφερειάρχης Δυτικής Μακεδονίας

Θεόδωρος Καρυπίδης

Δασκαλόπουλος Αντώνης

Αντιπεριφερειάρχης Παιδείας-Πολιτισμού-Τουρισμού και Αθλητισμού Δυτικής Μακεδονίας

Εκ μέρους όλων, της Περιφερειακής Αρχής, της Περιφέρειας της Δυτικής Μακεδονίας, χαιρετίζω τη σημερινή εκδήλωση που στόχο έχει να παρουσιάσει, να προβάλλει την ιστορία και την εξέλιξη του Αρχαιολογικού Μουσείου Αιανής, όχι μόνο στους επιστημονικούς κύκλους, αλλά και στους πολίτες, γιατί κακώς θεωρούνταν πως μόνο οι επιστήμονες είχαν αναφορά στα αρχαιολογικά πράγματα. Κι εμείς, οι πολίτες, κι αυτό ειπώθηκε προηγουμένως από πολλούς ομιλητές, έχουμε δικαίωμα, έχουμε λόγο, έχουμε παρουσία, συμβάλλουμε στην δημιουργία των αρχαιολογικών δρώμενων. Πολλές φορές βοηθάμε αφιλοκερδώς, υπερασπιζόμαστε την ανάδειξη και αξιοποίηση της πολιτιστικής μας κληρονομιάς, η οποία είναι πάρα πολύ πλούσια.

Με εξωστρέφεια λοιπόν στην προσπάθεια προβολής, καλύτερης ανάδειξης και εξέλιξης του συνόλου των αρχαιοτήτων της Π.Ε., όχι μόνο του δικού μας χώρου αλλά του συνόλου της Περιφέρειας, θα πρέπει η αρχαιολογική κοινότητα να κάνει την υπέρβαση, να φύγει από τα στενά όρια του επιστημονικού αρχαιολογικού της έργου, να αφουγκραστεί, να συνομιλήσει με την κοινωνία έτσι ώστε μαζί να δημιουργήσουμε τον πυλώνα και τις προϋποθέσεις για την συντήρηση, ανάδειξη και εξέλιξη των αρχαιοτήτων της Χώρας μας, που είναι πάρα πολύ μεγάλος αυτός ο πλούτος.

Θέλω να σας μεταφέρω το ενδιαφέρον της Περιφερειακής Αρχής, προσωπικά του ίδιου του Περιφερειάρχη ο οποίος είναι αρωγός στην προσπάθειά σας, εγώ θα μεταφέρω τις προτάσεις - διεκδικήσεις - αιτήματα που ακούστηκαν στη σημερινή ημερίδα, έτσι ώστε όλα σας τα αιτήματα να προωθηθούν, να επιλυθούν όσο το δυνατόν καλύτερα. Θέλω πραγματικά να εκφράσω τα συγχαρητήριά μου σε αυτούς που συνέβαλαν στη δημιουργία αυτού του μουσείου.

Προέρχομαι από μια Π.Ε. δίπλα στην Κοζάνη, τα Γρεβενά. Θέλω πραγματικά να σας πω μια υστέρηση που έχουν τα Γρεβενά σε σχέση με εσάς. Αν και πρωτεύουσα Νομού, δεν κατόρθωσαν μέχρι τώρα να έχουν αρχαιολογικό μουσείο. Άρα λοιπόν η δικιά σας προσπάθεια είναι ένα επίτευγμα, το ότι μπορέσατε να έχετε ένα κόσμημα για το οποίο θα πρέπει να είστε υπερήφανοι και για το οποίο θα πρέπει να κάνετε όνειρα για την ανάδειξη και την προβολή του στο μέλλον.

Συγχαρητήρια και καλή επιτυχία στο έργο σας.

Κύρινας Χρ. Αντώνης

Πρόεδρος Δημοτικού Συμβουλίου Δήμου Κοζάνης

Σκόπευα αλλιώς να ξεκινήσω την ομιλία μου, παίρνω αφορμή έτσι όπως έκλεισε ο κ. Αντιπεριφερειάρχης.

κ. Αντιπεριφερειάρχη, δεν είναι δικό μας το μουσείο, δεν είναι της Αιανής, είναι όλου του Νομού, όλης της Δυτικής Μακεδονίας, είναι όλης της Ελλάδας. Αν δεν είναι τέτοιο, δεν έχει κανένα μέλλον και νομίζω ότι έτσι όλοι οι αυτοδιοικητικοί, πρέπει να το αντιμετωπίσουμε για να έχουμε μέλλον, να υπάρχει ζωή γι αυτό το μουσείο, κατά τη γνώμη μου.

Να έρθω στο πώς αυτό το πράγμα που ερχόμαστε σήμερα και μας φέρνει ειδικά για τους ντόπιους, ειδικά στο ξεκίνημα αυτής της εκδήλωσης, δάκρυα στα μάτια και φοβερή συγκίνηση, να πω πως τίποτα από αυτό δεν θα υπήρχε αν μια ολόκληρη κοινωνία δεν εμπνεόταν, αν δεν έριχνε κάποιος το σπόρο της έμπνευσης, ότι αυτό το πράγμα αξίζει. Λοιπόν, αυτός ο άνθρωπος που ενέπνευσε όλους μας, και τη δεκαετία του 1980 να μοιάζει σαν ένα φωτεινό πολιτιστικό πανηγύρι όλα του τα καλοκαίρια, ήταν η Γεωργία Καραμήτρου. Σ' ευχαριστούμε Γεωργία. Αυτό ήταν Αιανή εκείνο το διάστημα. Όσοι τη ζήσαμε τη δεκαετία του 1980, τα καλοκαίρια πραγματικά ήταν ένα πανηγύρι. Εμείς τότε ήμασταν φοιτητές, δεν το ζήσαμε όλο αυτό από μέσα, αυτές τις αγωνίες και τις προσπάθειες. Όμως είδα μια φωτογραφία, δεν ήξερα ότι υπήρχε, που ερχόμασταν τα καλοκαίρια, όλοι εθελοντικά από αυτόν τον τόπο, ανεβαίναμε στη Μεγάλη Ράχη και σκάβαμε όλοι μαζί, λες και ήταν μια τελετουργία μαγική, όλο το χωριό. Κι όλο αυτό έβαλε το σπόρο για δημιουργηθεί, όλο αυτό που έχουμε σήμερα.

Και θέλω να πω και κάτι ακόμα για τους εργαζόμενους όλα αυτά τα χρόνια σε αυτό το μουσείο, δεν ήταν απλώς εργαζόμενοι, δεν ήταν δημόσιοι υπάλληλοι, δεν ήταν έκτακτοι, όλοι αυτοί οι άνθρωποι που δούλεψαν και συνεχίζουν να δουλεύουν εδώ πέρα ήταν σπίτι τους αυτό, ήταν δικό τους. Δεν είχαν ωράριο, δεν υπήρξε ωράριο γι' αυτό το χώρο. Τους ευχαριστούμε πολύ όλους.

Πέρασαν τα χρόνια, έγινε όλο αυτό και οφείλουμε να συνεχίσουμε και να δώσουμε τη δυναμική που του αξίζει. Όπως είπα και πριν, δεν είναι αυτό το μουσείο της Αιανής, αν μείνει της Αιανής έχουμε χάσει το παιχνίδι, πρέπει αυτό το μουσείο να γίνει του Νομού, της Δυτικής Μακεδονίας, δεν υπάρχει ανάλογο στη Δυτική Μακεδονία, είναι κόσμημα, κι αυτό πρέπει να το συνειδητοποιήσουμε όλοι, θα πρέπει να γίνει μουσείο όλης της

Ελλάδας, όλου του κόσμου. Το προσπάθησε η Γεωργία Καραμήτρου, έγιναν προσπάθειες, οφείλουμε να τις συνεχίσουμε, οφείλουμε να βρούμε εκείνους τους τρόπους αυτός ο ζωντανός οργανισμός να παραμείνει ζωντανός, κι όχι απλώς ένα ωραίο πράγμα, σ' έναν ωραίο τόπο, αλλιώς δεν θα έχει κανένα νόημα.

Όταν αναλάβαμε το 2014 την Δημοτική αρχή, η πρώτη επίσκεψη που κάναμε ήταν εδώ. Δεν είχαμε την τύχη να βρούμε τη Γεωργία Καραμήτρου εδώ. Περιέγραψε πολύ έντονα η ίδια το τι τράβηξε το 2011. Κάποιοι φωστήρες εμπνεύστηκαν την εφεδρεία, βρήκαμε όμως τη Χριστίνα Ζιώτα ως Προϊσταμένη εδώ. Η πρώτη επίσκεψη με τον Δήμαρχο, τον Λευτέρη τον Ιωαννίδη, ήταν να δούμε το μουσείο Αιανής, γιατί αποτελεί ναυαρχίδα και πρέπει να αποτελεί ναυαρχίδα όχι μόνο για το Δήμο, αλλά όπως είπα και για όλη την περιοχή. Εκεί είδαμε δυστυχώς ότι υπάρχει το τεράστιο πρόβλημα που λέγεται ιδιοκτησιακό και πρέπει να λυθεί. Ευτυχώς, και νομίζω πως είμαστε σε καλό δρόμο πια, είμαστε προς το τέλος του, με όλες τις διαδικασίες, με όλες τις αλλαγές των νόμων και με όλη τη γραφειοκρατία που υπήρξε.

Είχαμε την ατυχία να πέσουμε και στην απεργία ενός χρόνου των συμβολαιογράφων σ' αυτό το διάστημα, εν πάση περιπτώσει όμως λύνεται και νομίζω ότι από κει και πέρα θα ξεκινήσουν άλλες διαδικασίες. Θεωρούμε πολύ σημαντικό αυτό, θεωρούμε πως η επιστημονική κοινότητα πρέπει να το στηρίζει, το προσωπικό της Εφορείας Αρχαιοτήτων πρέπει να το υποστηρίξει, πρέπει να το στηρίζουμε όλοι οι διοικητικοί, όλοι αυτοί που έχουν ευθύνη. Δεν λείπουν τα εγκαίνια από αυτό το μουσείο για να γίνει γνωστό, λείπει η συνεχής διεργασία η οποία θα το φέρει στο προσκήνιο προς τα έξω, με τις δραστηριότητες, ώστε να έχει πάντα αντίκρισμα σε όλο τον Ελλαδικό χώρο και όχι μόνο. Αν δεν το κάνουμε αυτό τα εγκαίνια είναι μια μέρα, δύο μέρες λάμψη, δύο μέρες φωτογραφίες. Από κει και πέρα όμως η συνεχής λειτουργία και να μην το απομονώσουμε το μουσείο, να μην το αποστειρώσουμε το μουσείο, θα φέρει τα αποτελέσματα που θέλουμε.

Τα τελευταία δύο χρόνια, είχαμε διάφορες επισκέψεις, εγώ τουλάχιστον συνόδεψα μαζί με τον Δήμαρχο, τουλάχιστον 25 φορές προσκεκλημένους του δήμου εδώ πέρα. Θυμάμαι τι μου είχαν πει, οι παίκτες της Εθνικής Βόλεϊ όταν τους φέραμε εδώ πέρα, δεν πιστεύουμε ότι υπάρχει τέτοιο πράγμα εδώ, στη μέση του πουθενά. Δεν είμαστε στη μέση του πουθενά, πρέπει να γίνουμε μέρος και κέντρο της Ελλάδας και όλου του κόσμου.

Σας ευχαριστώ πολύ, καλή συνέχεια.

Κύρινας Ι. Κωνσταντίνος

Πρόεδρος Δ.Κ. Αιανής - Ιστορικής έδρας του Δήμου Κοζάνης

Καλησπέρα κι από μένα.

Είναι χαρά μου που βρίσκομαι εδώ σήμερα. Εγώ προσωπικά την ιστορία του πως ξεκίνησε το μουσείο δεν την έζησα. Δεν ζούσα καν τότε και δεν έζησα και τον αγώνα που δόθηκε από τους κατοίκους, την κα Γεωργία Καραμήτρου και όλους όσους συνέβαλαν στο να γίνει αυτό το στολίδι στην περιοχή μας. Τώρα μένει αυτό το στολίδι να δικαιωθεί και να δέχεται καθημερινά χιλιάδες επισκέπτες, γιατί είναι ένα εξαιρετικό μουσείο, έχω παρακολουθήσει την έκθεσή του αρκετές φορές και έχει μέλλον. Αυτά, δεν θα πω κάτι άλλο.

Σας ευχαριστώ πολύ.

Παππάς Μιχάλης

Διευθυντής Γυμνασίου Αιανής

Κυρίες και κύριοι, Φίλες και φίλοι,

Αρχικά θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά τη Διεύθυνση του Αρχαιολογικού Μουσείου Αιανής για την τιμή που έκανε να με προσκαλέσει στην παρούσα εκδήλωση και να παραστώ με έναν σύντομο χαιρετισμό.

Έχει αποδειχθεί ότι πολιτισμός χωρίς παιδεία είναι αδύνατο να υπάρξει. Αντίστοιχα και παιδεία χωρίς πολιτισμό. Για την ιστορικότητα αυτής της σχέσης, νομίζω ότι δε χρειάζεται να πούμε πολλά. Αρκεί να στρέψουμε το βλέμμα μας στο παρελθόν και θα δούμε ότι η ιστορία του τόπου μας βρίθκει από την πληθώρα των αποδεικτικών στοιχείων αυτής. Θα χρειαστεί όμως να σταθούμε στους εκφραστές αυτών των δύο εννοιών στον τόπο μας.

Κύριος φορέας έκφρασης του αρχαίου και όχι μόνο πολιτισμού στην Αιανή είναι το Αρχαιολογικό της Μουσείο, ενώ αντίστοιχα κύριος φορέας έκφρασης της παιδείας είναι οι σχολικές της μονάδες. Σαφώς και υπάρχουν φορείς που λειτουργούν επικουρικά αλλά και συμβάλλουν με τον καλύτερο δυνατό τρόπο στην ανάπτυξη της πολιτιστικής κληρονομιάς και στη διαμόρφωση της προσωπικότητας των νέων, όπως είναι ο Πολιτιστικός - Μορφωτικός Σύλλογος, ο Σύλλογος Γυναικών, ο Αθλητικός Σύλλογος κ.ά.

Τα τελευταία χρόνια, η σχέση αυτή παιδείας και πολιτισμού εκφράστηκε ποικιλότροπα και πολυεπίπεδα μέσα από την αгаστή συνεργασία του Γυμνασίου Αιανής και του Αρχαιολογικού Μουσείου. Είχαμε τη χαρά ως Σχολική Μονάδα να συνοδεύσουμε μαθητές και συναδέλφους εκπαιδευτικούς από σχολεία της χώρας αλλά και της Ευρώπης και να συμβάλουμε στην ιστορική τους γνώση, στη βιωματική προσέγγιση και στη διάχυση της σημαντικότητας της ύπαρξης και συνέχειας του Αρχαιολογικού Μουσείου.

Είχαμε την τύχη και την περηφάνια να συνοδεύσουμε τον Ουαλό καθηγητή Ιστορίας, Γλώσσας και Πολιτισμού κ. Gareth Owens γνωστό για τη συμβολή του στη σπουδή της Γραμμικής Β και για τις προσπάθειές του να συντονίσει τις εργασίες επιστημόνων που εργάζονται για την αποκρυπτογράφηση της Γραμμικής Α, την κα Γεωργία Λαδογιάννη, καθηγήτρια Νεοελληνικής Λογοτεχνίας στο Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων κ.ά.

Δόθηκε η ευκαιρία στους μαθητές μας να εντρυφήσουν στις πολιτισμικές αξίες του αρχαιοελληνικού κόσμου, όχι μόνο μέσα από τη θέαση των εκθεμάτων αλλά και μέσα από

την ενασχόλησή τους με τα εκπαιδευτικά προγράμματα, από το έμπειρο προσωπικό του Μουσείου με στόχο τη βιωματική τους δράση. Είναι αξιοσημείωτη η προσφορά του Μουσείου στη μουσειακή παιδεία, στο μάθημα της τοπικής ιστορίας, στο αντικείμενο του Σχολικού Επαγγελματικού Προσανατολισμού. Η άρτια μονάδα συντήρησης μνημείων και αρχαιοτήτων δίνει τη δυνατότητα και το έναυσμα στους νέους να ασχοληθούν μ' αυτό. Στο πλαίσιο αυτό, θεωρώ ότι θα συνέδραμε θετικά η ίδρυση αντίστοιχου τμήματος στο ΕΠΑΛ Κοζάνης για την ευρύτερη ανάπτυξη της περιοχής, του Μουσείου και της προοπτικής επαγγελματικών επιλογών.

Τέλος, η συνεργασία με τη Διευθύντρια κα Αρετή Χονδρογιάννη-Μετόκη, με τις υπεύθυνες των εκπαιδευτικών προγραμμάτων, Αναγνωστοπούλου Κατερίνα και Θεοδώρου Δήμητρα, και με το υπόλοιπο προσωπικό, δεν ήταν απλώς και μόνο θετική. Εκτιμώ, ότι λειτούργησε καταλυτικά προκειμένου να μπολιάσει τον πολιτισμό με την παιδεία ώστε να συνεχίσει να δίνει καρπούς στο παρόν και στο μέλλον.

Θερμά ευχαριστήρια λοιπόν για την αγαστή, γόνιμη και άδολη συνεργασία, με ευχές για συνέχεια στο διηνεκές.

Ευχαριστώ πολύ

Βλάχος Νικόλαος

Διευθυντής Δημοτικού Σχολείου Αιανής

Καλησπέρα σας,

Θα ήθελα κι εγώ να συγχαρώ όλους αυτούς που συνετέλεσαν στην οργάνωση και πραγματοποίηση της σημερινής ημερίδας, αλλά προπάντων να ευχαριστήσω όλους αυτούς που συνέβαλαν στην ανέγερση και λειτουργία του Αρχαιολογικού Μουσείου Αιανής, ενός έργου ανεκτίμητης αξίας για την περιοχή μας.

Ακούσαμε πολύ ενδιαφέροντα πράγματα από τους προηγούμενους ομιλητές και πραγματικά θαυμάζουμε τον αγώνα που έδωσαν κάποιοι συμπολίτες μας που δεν είχαν κάποιο υψηλό αξίωμα, όπως π.χ. οι πρόεδροι της κοινότητας Αιανής και οι εργαζόμενοι, ώστε να υλοποιήσουν, διεκδικώντας, αυτό το τεράστιο έργο. Επίσης θα πρέπει να δώσουμε συγχαρητήρια στην προϊσταμένη την κα Αρετή Χονδρογιάννη-Μετόκη και ιδιαίτερα στην κα Καραμήτρου Γεωργία, η προσφορά της οποίας είναι τεράστια.

Είναι γνωστό σε όλους μας ότι κύριος σκοπός των αρχαιολογικών μουσείων είναι να διαφυλάξουν τις αρχαιότητες και να προβάλλουν την ιστορική, πνευματική και καλλιτεχνική τους αξία.

Όμως, το Αρχαιολογικό Μουσείο Αιανής, πέραν των σημαντικότερων αρχαιολογικών ευρημάτων και εκθεμάτων, έδωσε ιδιαίτερη βαρύτητα στον εκπαιδευτικό και μορφωτικό του χαρακτήρα, κάτι το οποίο αποτελεί βασική προτεραιότητα της σύγχρονης Παιδαγωγικής επιστήμης και της σύγχρονης μουσειακής πολιτικής.

Ας μην ξεχνάμε ότι η μουσειακή εκπαίδευση καθιερώνεται ουσιαστικά στη χώρα μας με το γνωστό πρόγραμμα «ΜΕΛΙΝΑ – Εκπαίδευση και πολιτισμός».

Θα αναφερθώ εν συντομία στη σημασία των εκπαιδευτικών προγραμμάτων που υλοποιούνται στο Αρχαιολογικό Μουσείο Αιανής, τα οποία συμβάλλουν ουσιαστικά στη μουσειακή αγωγή των μαθητών, όχι μόνο της Περιφερειακής Ενότητας Κοζάνης, αλλά και της ευρύτερης περιοχής.

Το Αρχαιολογικό Μουσείο Αιανής σχεδίασε και υλοποιεί τα τελευταία χρόνια πολλά εκπαιδευτικά προγράμματα καθώς και άλλες εκπαιδευτικές δράσεις.

Προγράμματα που προσεγγίζουν θέματα της καθημερινής ζωής μέσα από την Τέχνη, που αφορούν στο παιδί, στην οικογένεια, στο φυσικό περιβάλλον, στη διατροφή, στα αθλήματα, αλλά και σε ευρύτερους κοινωνικούς προβληματισμούς, με απώτερο στόχο τη διαμόρφωση μιας κοινωνίας ενεργών πολιτών.

Επίσης στόχος των εκπαιδευτικών προγραμμάτων είναι να προσεγγίσουν οι μαθητές μας την εθνική και πολιτιστική μας κληρονομιά, να τη γνωρίσουν, να την αγαπήσουν αλλά κυρίως να τη σεβαστούν.

Γνωρίζουμε όλοι ότι ο βασικός προορισμός των μαθητικών εκδρομών είναι τα μουσεία. Όμως μια εκπαιδευτική επίσκεψη των μαθητών της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης διαρκεί μία μέρα. Επομένως, το γεγονός ότι το μουσείο Αιανής υλοποιεί και εκπαιδευτικά προγράμματα, αυτό δίνει τη δυνατότητα στους μαθητές να έχουν πιο συχνή επαφή με το μουσείο.

Μέσα από μια επίσκεψη σ' ένα μουσείο οι μαθητές συνειδητοποιούν πως η μάθηση δεν περιορίζεται στα στενά όρια της αίθουσας και ότι οι γνώσεις δεν αποκτούνται μόνο μέσα από τα βιβλία ή το διαδίκτυο αλλά και με διασκεδαστικό τρόπο μέσω επισκέψεων σε χώρους ιστορικής, πολιτιστικής και πολιτισμικής κληρονομιάς.

Το Δημοτικό σχολείο Αιανής έχει άριστη συνεργασία με το μουσείο, συμμετέχει στα εκπαιδευτικά προγράμματα, έχει τη στήριξη του μουσείου σε θέματα υλικοτεχνικής υποδομής και το σχολείο αναγνωρίζοντας αυτή την προσφορά, φροντίζει να προβάλλει το μουσείο και σε άλλες περιοχές που επισκέπτονται οι μαθητές μας.

Στοχεύοντας το μέλλον, θα πρέπει η πολιτεία αλλά και η εκπαιδευτική κοινότητα σε συνεργασία πάντα με την αρχαιολογική υπηρεσία και τις Εφορείες Αρχαιοτήτων να δώσουν ιδιαίτερη βαρύτητα στη μουσειακή κατάρτιση των εκπαιδευτικών ώστε κάθε εκπαιδευτική επίσκεψη ή συμμετοχή στα εκπαιδευτικά προγράμματα των μουσείων, να φέρνει τα επιθυμητά αποτελέσματα και οι μαθητές να αποκομίζουν παιδαγωγικά οφέλη. Παραδείγματος χάριν η προετοιμασία των μαθητών, ο σχεδιασμός της επίσκεψης, η προεργασία γενικά στο σχολείο, θα κινήσουν το ενδιαφέρον, τη φαντασία αλλά και την περιέργεια των μαθητών, θα δημιουργήσουν με λίγα λόγια ερεθίσματα στα παιδιά για μια ενεργητική συμμετοχή.

Και από την πλευρά των μουσείων η επιλογή του κατάλληλου εκπαιδευμένου και παιδαγωγικά καταρτισμένου προσωπικού, είτε στην ξενάγηση, είτε στην παρουσίαση των προγραμμάτων, θα συμβάλλει ουσιαστικά στην επίτευξη των στόχων κάθε προγράμματος. Δεν επισκεπτόμαστε για παράδειγμα ένα χώρο επειδή είναι της μόδας ή επειδή έχουμε ακούσει ή διαβάσει ότι είναι καλό για τα παιδιά να επισκέπτονται μουσειακούς χώρους. Τέτοιες επισκέψεις μάλλον αρνητικά αποτελέσματα θα έχουν, προκαλώντας αποστροφή και ανία.

Κλείνοντας, να δώσουμε και πάλι συγχαρητήρια στους διοργανωτές αυτής της Ημερίδας και σε όσους συνετέλεσαν ώστε να έχουμε αυτό το κόσμημα στην περιοχή μας.

Σας ευχαριστώ

Μητσιάκος Α. Γεώργιος

Πρόεδρος Πολιτιστικού και Μορφωτικού Συλλόγου Αιανής «Η Πρόοδος»

Καλησπέρα και από τον Πολιτιστικό και Μορφωτικό Σύλλογο Αιανής «Η πρόοδος». Ήμουν κι εγώ πολύ μικρός όπως είπε και ο Κώστας ο Κύρινας, δεν είχα γεννηθεί καν από την αρχή του μουσείου.

Θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε τη Διευθύντρια της Εφορείας Αρχαιοτήτων την κ. Αρετή Χονδρογιάννη – Μετόκη για την πρόσκληση συμμετοχής στην Ημερίδα. Από την πλευρά μας, όσοι δεν είστε από την Αιανή, σας καλωσορίζουμε σε ένα από τα ωραιότερα στολίδια του τόπου μας, το μουσείο Αιανής που κοσμεί τον τόπο μας τα τελευταία 25-30 χρόνια.

Ένα μουσείο το οποίο έχει συλλογές και ευρήματα που αξίζει ο καθένας να επισκεφτεί και να δει. Πέρα από το έργο του, το μουσείο Αιανής από την πρώτη κιόλας στιγμή της στέγασής του συμβάλλει στην διατήρηση της ιστορίας του τόπου μας, μέσα από διάφορα εκπαιδευτικά προγράμματα. Μας έκανε η κα Καραμήτρου να θυμηθούμε τα παιδικά μας χρόνια στο ημιτελές εκπαιδευτικό κέντρο. Διάφορα προγράμματα όπως ζωγραφική, αγγειοπλαστική, συντήρηση έργων τέχνης με διάφορους αρχαιολόγους την κ. Καραμήτρου και άλλους που έχουν περάσει από τον τόπο. Σε συνεργασία πάντοτε με τα σχολεία της Αιανής και όχι μόνο.

Σημαντικό έργο η συμβολή στη διατήρηση των εθίμων του τόπου μας βοηθώντας πάντα τον πολιτιστικό σύλλογο στις δράσεις που διοργανώνει και μεγαλύτερη βοήθεια στο έθιμο των Λαζαρίων, ένα από τα μεγαλύτερα έθιμα του τόπου μας που έχει τις ρίζες του από την αρχαία Ελλάδα. Το έθιμο συνδέεται με τον ερχομό της άνοιξης και της ανανέωσης της ζωής, με το γυναικείο στοιχείο να επικρατεί. Ένα μεγάλο ευχαριστώ από πλευράς πολιτιστικού συλλόγου στο μουσείο αλλά και στην πρώην διευθύντρια της Εφορείας Αρχαιοτήτων Κοζάνης την κα Καραμήτρου – Μεντεσίδη Γεωργία για την πολύτιμη συνεισφορά και τη βοήθεια στη διατήρηση και μετάδοση των εθίμων και του εθίμου των Λαζαρίων, όπως επίσης και στη δημιουργία του φακέλου για την ένταξη του εθίμου στον διεθνή κατάλογο άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς της UNESCO. Αύριο, 31 Μαρτίου, να σας θυμίσουμε πως θα πραγματοποιηθεί κανονικά το έθιμο των Λαζαρίων στην πλατεία, 4 το απόγευμα. Οι Λαζαρίνες θα τραγουδήσουν και σας προσκαλούν να γιορτάσετε μαζί τον ερχομό της άνοιξης και της Ανάστασης.

Κλείνοντας, θα ήθελα να ευχαριστήσω για ακόμη μία φορά την κα Χονδρογιάννη καθώς επίσης θα ήθελα να ευχαριστήσω και όλο το προσωπικό του μουσείου για όλη τη δουλειά που έχουν κάνει όλα αυτά τα χρόνια. Ευχόμαστε καλή δύναμη στο έργο τους και καλό αγώνα. Όλοι μαζί ότι μπορέσουμε να καταφέρουμε για τον τόπο μας.

Ευχαριστώ.

Χονδρογιάννη- Μετόκη Αρετή

Δρ Αρχαιολόγος, Προϊσταμένη Εφορείας Αρχαιοτήτων Κοζάνης

Αρχαιολογικό Μουσείο Αιανής: Σχεδιάζοντας το μέλλον του.

Το Αρχαιολογικό Μουσείο της Αιανής συνιστά το όραμα μιας ολόκληρης γενιάς ανθρώπων της τοπικής και όχι μόνο κοινωνίας: Αρχαιολόγοι, πολιτικοί, αυτοδιοικητικοί και υπηρεσιακοί παράγοντες, κεντρικές Υπηρεσίες του Υπουργείου Πολιτισμού και απλοί πολίτες – εργαζόμενοι ή μη στην Αρχαιολογική Υπηρεσία, ένωσαν κάποτε τις δυνάμεις τους κι έγιναν μια μεγάλη «παρέα», με κεντρικό πρόσωπο την Γεωργία Καραμήτρου-Μεντεσίδη, και με έναν κοινό σκοπό: Την ανάδειξη του αρχαιολογικού πλούτου της Αιανής. Πως θα μπορούσε αυτό να αποτύχει; Και πως μπορεί να μην έχει συνέχεια;

Αλησμόνητα, βαθιά χαραγμένα στη μνήμη και την καρδιά όλων μας τα πρώτα χρόνια των ανασκαφών: Το μικρό ανασκαφικό συνεργείο, το πρόχειρο κιόσκι, η ανείπωτη χαρά του ευρήματος, η λύπη με την απουσία του, η αγωνία για το εύρημα της επόμενης μέρας και η γλυκιά προσμονή του πρωινού ξυπνήματος για δουλειά. Η ζωή μιας ολόκληρης κοινωνίας γύριζε γύρω από «τα αρχαία». Κι αυτά ανταπέδιδαν, βεβαιώνοντας μέσα από επιστημονικές μελέτες και αναλύσεις, την άμεση καταγωγή των σύγχρονων Αιανιωτών από τους αρχαίους Έλληνες – Μακεδόνες που έζησαν και μεγαλούργησαν στη Μεγάλη Ράχη, σημαντική πόλη της Άνω Μακεδονίας, 3.000 χρόνια πριν. Οι πληροφορίες για άγνωστους αρχαιολογικούς χώρους διαδέχονταν η μία την άλλη και οι αρχαιοφίλοι αυξάνονταν μέρα με τη μέρα, αφού κανείς δεν ήθελε να λείπει από αυτό το «πανηγύρι». Γιατί με πανηγύρι έμοιαζε η αντίδραση όλων κάθε φορά που αποκαλυπτόταν ένα σπουδαίο εύρημα, όπως το μαρμάρινο λιοντάρι που το περιέφεραν οι μεταφορείς του πάνω στο αγροτικό, κορνάροντας, σε όλο σχεδόν το χωριό, σαν τα προικιά τα νύφης. Μήπως και δεν είναι άραγε ο πολιτισμός μας η πολυτιμότερη προίκα μας;

Η ιδέα της ημερίδας ζωντάνεψε μέσα μας τα χρόνια της αθωότητας και η αναμέτρηση με τη μνήμη, σχεδόν οδυνηρή. Ήταν τότε που η νιότη και το πάθος για την ανασκαφή περίσσευαν, τότε που κανένας αγώνας και καμιά θυσία δεν ήταν αρκετά, όταν επρόκειτο για «τα αρχαία μας» και τον πολιτισμό μας. Τότε που η φύλαξη και η ανασκαφή του κτιστού ρωμαϊκού τάφου στα Λιβιάδια ήταν υπόθεση εξίσου ιερή με την Κυριακή των Βαΐων, που τον σκάψαμε. Τότε που με μια μικρή φωτογραφική μηχανή, την προσωπική

μας, τρέχαμε ολημερίς για να καταγράψουμε σημαντικά και ασήμαντα αρχαιολογικά κατάλοιπα, μικρές και μεγάλες στιγμές -πολλές από τις οποίες, αντιπροσωπευτικές πιστεύουμε, με τη συνεργασία πολλών από τους συμμετέχοντες και παριστάμενους στην ημερίδα, και με την τελική ευθύνη της επιλογής και των όποιων λαθών, της γράφουσας, καθώς μέχρι και την τελευταία ημέρα πριν την ημερίδα έφταναν φωτογραφίες ανθρώπων και γεγονότων που έπρεπε να συμπεριληφθούν, αποτυπώνονται στην έκθεση φωτογραφίας και στο βιντεάκι που προβλήθηκε με την έναρξη της ημερίδας. Ιστορία πια, μετά από 35 χρόνια. Και μη φαντασθείτε πως είναι ο χρόνος που ωραιοποιεί τα γεγονότα.

Η ημερίδα για το Αρχαιολογικό Μουσείο Αιανής έφερε στο νου μας ένα σχεδόν ρομαντικό αρχαιολογικό παρελθόν που συνθλίφτηκε ξαφνικά το 1995, και όχι από το μεγάλο σεισμό, αλλά υπό το βάρος της Ανάπτυξης: Από τις μεγάλες σωστικές ανασκαφές στο πλαίσιο Μεγάλων Δημοσίων Έργων, τους αυξημένους προϋπολογισμούς, το μεγάλο αριθμό εργαζομένων, τις μεγάλες ευθύνες και τα πιεστικά χρονοδιαγράμματα. Οι μικρές ανασκαφές μας μεταβλήθηκαν σε τεράστια εργοτάξια και η διαχείρισή τους (οργανωτική, διοικητική, λογιστική, ανασκαφική, μεθοδολογική) σε μια δύσκολη καθημερινότητα για το σύνολο του προσωπικού της Εφορείας, καθώς όλα τα έργα εκτελούνται δι' αυτεπιστασίας και με επιστημονική ευθύνη του εκάστοτε ανασκαφέα. Αυξημένος φυσικά και ο όγκος των ευρημάτων, που καθιστά ανεπαρκή και τον μεγαλύτερο και πιο οργανωμένο αποθηκευτικό χώρο, και θλιβερή την εικόνα των χιλιάδων σπουδαίων και συχνά μοναδικών ευρημάτων που δύσκολα θα βρουν τη θέση τους στην προθήκη ενός Μουσείου. Στον αντίποδα όλων αυτών, αναμφίβολα η σύγχρονη αυτή αναπτυξιακή δραστηριότητα, που είναι σε εξέλιξη, με μακρινό ορίζοντα περάτωσης, τουλάχιστον 10ετή, λόγω των λιγνιτωρυχείων της ΔΕΗ, κατέστησε το νομό Κοζάνης μια από τις πλέον ερευνημένες περιοχές της Ελλάδας, αλλάζοντας ριζικά την ιστορία του τόπου, την τοπική κοινωνία και την Αρχαιολογική Υπηρεσία. Τα στοιχεία που ήρθαν και συνεχίζουν να έρχονται στο φως, για την ιστορία και προϊστορία της περιοχής, εκπλήσσουν καθημερινά ανασκαφείς και μελετητές, αποκαλύπτοντας τις ιδιαίτερες πτυχές ενός πανάρχαιου και διαχρονικού πολιτισμού, αναγόμενου στην 7^η π.Χ. χιλιετία. Η ώθηση που δόθηκε τα τελευταία χρόνια στην αρχαιολογική έρευνα και ιδιαίτερα την προϊστορική, του ελλαδικού και ευρύτερου βαλκανικού χώρου, μόνο ως επανάσταση πλέον μπορεί να περιγραφεί.

Στο γενικό αυτό πλαίσιο θα δούμε στη συνέχεια το Αρχαιολογικό Μουσείο Αιανής, σχεδιάζοντας το μέλλον του πάνω σε νέα βάση και λαμβάνοντας υπόψη τις αλλαγές που έχουν επέλθει στη διάρθρωση της Υπηρεσίας, με την οργάνωση των Εφορειών ανά νόμο

και τη συνένωση του αντικειμένου τους – των προϊστορικών και κλασικών αρχαιοτήτων με τις βυζαντινές:

- Το Αρχαιολογικό Μουσείο Αιανής αποτελεί ένα μεγάλο κτηριακό συγκρότημα 4.500 τ.μ., με εκτεταμένο αύλειο χώρο, χωροθετημένο σε ένα πανέμορφο φυσικό τοπίο. Σ' αυτό στεγάζονται και εξυπηρετούνται πολλές από τις λειτουργίες της Εφορείας Αρχαιοτήτων Κοζάνης, Περιφερειακής Υπηρεσίας του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού. Είναι κτισμένο σε δύο οικόπεδα (τα αρ. 1132 και 1133), που παραχώρησαν η τότε Κοινότητα Αιανής και η Εκκλησιαστική Επιτροπή, η δεύτερη με αντικατάσταση. Ακολούθησε η χρονοβόρα διαδικασία να περιέλθουν αυτά κατά πλήρη κυριότητα στο Υπουργείο. Η εντατική από το 2013 ενασχόλησή μας με το θέμα, για διάφορους λόγους, δεν έχει αποφέρει ακόμα μέχρι σήμερα το επιθυμητό αποτέλεσμα, ωστόσο η επίλυσή του κρίνεται επιτακτική, καθώς αποτελεί βασικό ζητούμενο για κάθε περαιτέρω ενέργεια -ή όραμα εάν θέλετε, όπως η καθ' ύψος επέκταση του κτηρίου, σε μια προσπάθεια κάλυψης των αυξημένων αναγκών αποθήκευσης και έκθεσης των αρχαιοτήτων που φιλοξενεί. Για το σκοπό αυτό, το 2011 η Εφορεία εκπόνησε σχετική αρχιτεκτονική προμελέτη την οποία υπέβαλε προς έγκριση στο Υπουργείο. Η απάντηση ήταν θετική, με δύο παρατηρήσεις: να γίνει μελέτη σκοπιμότητας και να εξευρεθούν λύσεις για την αποθήκευση. Στις αρχές του 2017, κρίνοντας πως βρισκόμαστε κοντά πλέον στην επίλυση του ιδιοκτησιακού, έχοντας ολοκληρώσει παράλληλα, από τις αρχές του 2016, τη διαδικασία παραχώρησης στο Υπουργείο (για 25 χρόνια, με 10ετή παράταση), των όμορων οικοπέδων αρ. 1131-1136, και με το Δήμο Κοζάνης να έχει εξασφαλίσει την απαιτούμενη για τις σχετικές μελέτες χρηματοδότηση, αποφασίσαμε να προχωρήσαμε το θέμα, λαμβάνοντας υπόψη τα νέα αρχαιολογικά και υπηρεσιακά δεδομένα -χωρίς δηλαδή τις αρχαιότητες της Π.Ε. Γρεβενών και συμπεριλαμβανομένων των βυζαντινών της Π.Ε. Κοζάνης. Το αποτέλεσμα της μέχρι σήμερα προσπάθειας και η νέα πρότασή μας, παρουσιάζεται στην παρούσα ημερίδα αναλυτικά από την αρχιτέκτονα Ε. Γρηγοράκου, η οποία και εκπόνησε τη μελέτη.
- Το Μουσείο περιλαμβάνει σήμερα έναν σύγχρονο εκθεσιακό χώρο 1000 τ.μ. περίπου, στον οποίο εκτίθενται τα ευρήματα του Αρχαιολογικού χώρου Αιανής, τον οποίο αποτελούν κατά κύριο λόγο ο οικισμός της Μεγάλης Ράχης και η

βασιλική Νεκρόπολη στα Λειβάδια, αλλά και οι λοιποί ανασκαμμένοι χώροι στην ευρύτερη περιοχή. Ένα μεγάλο τμήμα του αρχαίου οικισμού, μαζί και οι δύο αγροικίες στα Λιβάδια, αποκαταστάθηκαν στο πλαίσιο έργου ενταγμένου στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Μακεδονίας – Θράκης 2007-2013 («Στερέωση και μερική αποκατάσταση του Αρχαιολογικού χώρου Αρχαίας Αιανής Κοζάνης και των Αγροικιών Α΄ και Β΄»), ενώ η ολοκλήρωση των εργασιών αναμένεται να γίνει με την ένταξη του έργου στο τρέχον Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα (Ολοκληρωμένες Χωρικές Επενδύσεις). Ο χώρος αποτελεί τον μοναδικό επισκέψιμο του νομού, σε σχέση με τις αρχαιότητες των ιστορικών και προϊστορικών χρόνων, ενώ η μεγάλη σημασία του για την Ιστορία της Μακεδονίας επέβαλε και την ίδρυση του Μουσείου, κατά το ανάλογο άλλων σημαντικών αρχαιολογικών χώρων - τουριστικών παράλληλα προορισμών στον ελλαδικό χώρο, όπως η Πέλλα και η Βεργίνα, και πολλοί άλλοι στη Νότια Ελλάδα.

Η Αιανή, ωστόσο, παρά τα λαμπρά αρχαία και βυζαντινά της μνημεία, τα σπουδαία κινητά ευρήματα και το αξιολογότερο κατά κοινή ομολογία Μουσείο της, δεν συγκαταλέγεται σήμερα στους ελκυστικούς τουριστικούς προορισμούς, κι αυτό είναι κάτι που θα πρέπει να μας προβληματίσει όλους. Συνέπεια αυτού είναι και η εξαίρεση του Μουσείου από το διευρυμένο ωράριο, με αποτέλεσμα να είναι επισκέψιμο μόνο κατά τις πρωινές ώρες. Το αρνητικό αυτό πρόσημο που εμφανίζει ο τομέας του τουρισμού στην περιοχή, κατά την άποψή μας, έχει να κάνει σε μεγάλο βαθμό με την απουσία υποστηρικτικών έργων υποδομής. Η μη ολοκλήρωση του οδικού άξονα Κοζάνης – Ρυμνίου, που θα ελαχιστοποιούσε την απόσταση από την πόλη της Κοζάνης αλλά και από την Εγνατία οδό, η καθυστέρηση στην κατασκευή του παραλίμνιου δρόμου που εκτιμούμε ότι θα δώσει νέες αναπτυξιακές δυνατότητες σε όλη την περιοχή, η ελλιπής συντήρηση και η μη ελκυστική εικόνα του υφιστάμενου οδικού δικτύου γύρω από τον αρχαιολογικό χώρο, αλλά και η μη τακτική δημόσια συγκοινωνία, δυσχεραίνουν την πρόσβαση πολιτών και επισκεπτών στο Μουσείο και τον Αρχαιολογικό Χώρο της Αιανής, αποτελώντας ανασταλτικούς παράγοντες για την ανάπτυξη της περιοχής. Η κατάσταση επιδεινώνεται φυσικά κατά τους χειμερινούς μήνες, ιδιαίτερα με τα χιόνια, αφού και ο καθαρισμός του δρόμου προς το Μουσείο δεν αποτελεί πάντα προτεραιότητα.

- Είναι γνωστό ότι από το 2005 το Μουσείο αποτελεί την έδρα της αρμόδιας για την Π.Ε. Κοζάνης, Εφορείας Αρχαιοτήτων. Στεγάζει δηλαδή μια αποκεντρωμένη Δημόσια Υπηρεσία, από τις ελάχιστες Αρχαιολογικές Εφορείες στον ελλαδικό χώρο, μαζί με την Ολυμπία, τους Δελφούς και την Αρχαία Κόρινθο, και αυτό αποτελεί τιμή για την Αιανή. Στο Μουσείο εργάζεται μεγάλος αριθμός υπαλλήλων, συμβασιούχων κυρίως, ιδιαίτερα τους καλοκαιρινούς μήνες. Πολλοί μάλιστα από αυτούς επιλέγουν να διαμείνουν στην Αιανή, τονώνοντας την οικονομία της περιοχής. Ως Υπηρεσία καλείται να εξυπηρετήσει καθημερινά μεγάλο αριθμό πολιτών και φορέων, στο πλαίσιο ποικίλων αδειοδοτήσεων, από τη νομιμοποίηση δασικών γεωτεμαχίων έως τη χωροθέτηση των Μεγάλων Δημοσίων Έργων, και παράλληλα να είναι σε άμεση συνεργασία με άλλες Υπηρεσίες, όπως η Εφορία, το ΙΚΑ, ο ΟΑΕΔ και οι Τράπεζες, για τη διεκπεραίωση των ποικίλων λογιστικών και διοικητικών θεμάτων, όπως οι προσλήψεις προσωπικού και οι πληρωμές. Υποστηρικτικά, στον τομέα αυτόν λειτουργεί σταθερά από το 1989, το γραφείο της Αρχαιολογικής Συλλογής Κοζάνης.
- Το Μουσείο Αιανής αποτελεί τον βασικότερο αποθηκευτικό χώρο για τις αρχαιότητες όχι μόνο της Αιανής, αλλά ολόκληρου του νομού. Παράλληλα, έξι ακόμα χώροι, ιδιοκτησίας του Υπουργείου Πολιτισμού ή ενοικιαζόμενοι -οι δύο από τους οποίους, οι μεγαλύτεροι, βρίσκονται στην Κοζάνη και επιβαρύνουν τον κρατικό προϋπολογισμό κατά 27.000 ευρώ ετησίως, χρησιμοποιούνται για να καλύψουν τις ανάγκες, οι οποίοι σήμερα για άλλη μια φορά δεν είναι επαρκείς. Τα Μεγάλα Δημόσια Έργα και κυρίως τα ευρήματα των ανασκαφών στα λιγνιτωρυχεία της ΔΕΗ καθιστούν επιτακτική και σταθερή την ανάγκη εξεύρεσης νέων χώρων αποθήκευσης του υλικού, διασπώντας την ενότητά του, δυσχεραίνοντας την μελέτη του, και αυξάνοντας τις ανάγκες για προσωπικό, ιδιαίτερα φυλακτικό, το οποίο αντιθέτως βαίνει συνεχώς μειούμενο. Το θέμα αποτελεί ένα μεγάλο και μόνιμο πρόβλημα για την Υπηρεσία μας, που και για το τρέχον έτος (2018) καλείται να επιλύσει άμεσα, και εδώ η στήριξη, στο μέτρο του δυνατού, των δύο εμπλεκόμενων Δήμων, Κοζάνης και Εορδαίας, θα απέβαινε σωτήρια.
- Άμεσα συνδεδεμένο με το θέμα της αποθήκευσης και της υποστελέχωσης σε φυλακτικό προσωπικό, είναι και αυτό της τεκμηρίωσης του υλικού. Η

αρχαιολογική έρευνα δεν τελειώνει με την ανασκαφή, μάλλον τότε αρχίζει: Πλύσιμο και συντήρηση των ευρημάτων, καταγραφή, φωτογράφιση, σχεδίαση, μελέτη αναδεικνύουν το Μουσείο της Αιανής ως ένα από τα μεγαλύτερα ερευνητικά κέντρα στον ελλαδικό χώρο, καθιστώντας επιτακτική την ανάγκη ολόημερης και καθημερινής λειτουργίας του -κάτι που τα τελευταία χρόνια, λόγω έλλειψης προσωπικού, επιτυγχάνεται δύσκολα και για μικρά χρονικά διαστήματα. Σ' αυτό εκπαιδεύονται πολλοί φοιτητές Αρχαιολογίας, ενώ έλληνες και ξένοι επιστήμονες και καθηγητές διάφορων Πανεπιστημίων εργάζονται κατά περιόδους προωθώντας την επιστημονική έρευνα, παράλληλα με το μόνιμο και έκτακτο προσωπικό της Εφορείας, που σηκώνει το κύριο βάρος της μελέτης και δημοσίευσης των ευρημάτων. Τα πορίσματα της αρχαιολογικής έρευνας παρουσιάζονται σε τοπικά ή διεθνή επιστημονικά συνέδρια και ημερίδες, αλλά και σε ομιλίες που στόχο έχουν την ενημέρωση της τοπικής κοινωνίας.

- Σημαντική κρίνεται η προσφορά του Μουσείου στην Εκπαίδευση. Από την ίδρυσή του μέχρι σήμερα έχουν υλοποιηθεί εκατοντάδες εκπαιδευτικά προγράμματα, σε συνεργασία με την Εκπαιδευτική κοινότητα, φέρνοντας με βιωματικό τρόπο τους μικρούς μαθητές σε επαφή με την πολιτισμική μας κληρονομιά. Ο απολογισμός του τελευταίου ακαδημαϊκού έτους 2016-2017, στο Αρχαιολογικό Μουσείο Αιανής, αριθμεί τους 2000 περίπου μαθητές, από 40 Σχολεία όλων των βαθμίδων της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης του νομού Κοζάνης και άλλων γειτονικών νομών. Παράλληλα, μαθητές με προβλήματα όρασης και ακοής είχαν την ευκαιρία να προσεγγίσουν την Αρχαιότητα μέσω του Συστήματος Braille και Αφής επιλεγμένων αρχαιοτήτων στην αίθουσα πολλαπλών χρήσεων (ή εκδηλώσεων). Η ανταπόκριση των σχολικών μονάδων είναι ιδιαίτερα μεγάλη, αλλά και η προσπάθεια που καταβάλλει η Εφορεία μας για τη διατήρηση των εκπαιδευτικών προγραμμάτων, υπέρμετρη, δεδομένης της υποστελέχωσής της σε επιστημονικό προσωπικό.
- Το Μουσείο αποτελεί αδιαμφισβήτητα τον καταλληλότερο χώρο υλοποίησης εκδηλώσεων μεγάλης κλίμακας, όπως η Πανσέληνος του Αυγούστου, αλλά και δράσεων όπως το Εργαστήριο - Συμπόσιο Γλυπτικής και το Εικαστικό Εργαστήριο που διαδοχικά υλοποιούνται από το 2008, το τελευταίο σε συνεργασία με το

Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας, στο οποίο αναφέρεται αναλυτικά η ανακοίνωση της καθηγήτριας και Επίκουρης Καθηγήτριας του TEET, Ζ. Γοδώση.

Κλείνοντας, θα θέλαμε να επισημάνουμε τα εξής: Η Αιανή έχει σήμερα τη δυνατότητα, με τον Αρχαιολογικό χώρο, το Μουσείο, και τα βυζαντινά της μνημεία, που ανάγονται στα τέλη του 11^{ου}- αρχές 12^{ου} αιώνα, από τα πρωιμότερα ιστάμενα μνημεία του νομού, να προσελκύσει επισκέπτες διαφορετικών ενδιαφερόντων. Κρίνουμε ωστόσο απαραίτητη τη δημιουργία, από πλευράς της Πολιτείας, και την ένταξη της Αιανής σε τοπικά και ευρύτερα πολιτισμικά και τουριστικά δίκτυα, τα οποία θα είχαν ως παράλληλο στόχο την ανάδειξη του συνόλου των πολύμορφων φυσικών και πολιτισμικών «θαυμάτων» της Π.Ε. Κοζάνης: Ενδεικτικά θα αναφέρουμε τα πέτρινα χωριά του Βοΐου, τα Αρχοντικά της Σιάτιστας, τους Μακεδονικούς τάφους και τα Παλαιοντολογικά ευρήματα της Εορδαίας, τα σπήλαια της Νεράιδας και της Ακρινής, τη βυζαντινή Καστροπολιτεία Σερβίων, το Μουσείο του Μακεδονικού Αγώνα, την παλαιοχριστιανική βασιλική της Αγίας Παρασκευής, με τα περίτεχνα ψηφιδωτά, όπως και αυτά των πρωτοβυζαντινών κτηρίων της Καισάρειας και του Βελβεντού, το Αρχοντικό Γρ. Βούρκα και την Αρχαιολογική Συλλογή Κοζάνης, αλλά και τον χαμένο προϊστορικό πολιτισμό της λίμνης Πολυφύτου, με αντιπροσωπευτικό τον οικισμό της Βασιλάρα Ράχης. Οι προτάσεις μας έχουν υποβληθεί ήδη στους αρμόδιους φορείς της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας.

Κούσουλα Αικατερίνη

Δρ Αρχαιολόγος, Εφορείας Αρχαιοτήτων Πόλης Θεσσαλονίκης (πρώην Προϊσταμένη του Τμήματος Βυζαντινών Αρχαιοτήτων Εφορείας Αρχαιοτήτων Κοζάνης)

Βυζαντινά της Αιανής

Ο ποταμός Αλιάκμονας, ο μεγαλύτερος σε μήκος ελληνικός ποταμός, πηγάζει από το όρος Γράμμος πάνω από την Καστοριά και διατρέχοντας την Δυτική Μακεδονία, εκβάλλει στο Θερμαϊκό κόλπο. Δύο βυζαντινές πόλεις ορίζουν τις πηγές και την εκβολή του, η Καστοριά και η Βέροια αντιστοίχως, πόλεις ακμάζουσες κατά τα μέσα βυζαντινά χρόνια³.

Η Αιανή βρίσκεται στην κοιλάδα του μέσου Αλιάκμονα. Η περιοχή αυτή, κατά τη μεσαιωνική περίοδο λειτουργούσε ως συνοριακή μεταξύ νότιας Μακεδονίας και Θεσσαλίας, χαρακτηρίζεται ως εκ τούτου από φρουριακές εγκαταστάσεις, με σημαντικότερο γνωστό δείγμα το βυζαντινό κάστρο των Σερβίων. Στην ευρεία αυτή γεωγραφική περιοχή, εντάσσονται οι πόλεις Σέρβια και Γρεβενά στα δεξιά του ποταμού και Κοζάνη και Σιάτιστα στην αριστερή του πλευρά. Κατά την μακρά οθωμανική περίοδο, η φρουριακή αυτή ζώνη, υφιστάμενη για πολλούς αιώνες, καταργείται, για να αποκτήσει ξανά τη στρατηγική της σημασία κατά τους βαλκανικούς πολέμους⁴. Με την οθωμανική κατάκτηση, ο χώρος διοικητικά υπάγεται στο εγιαλέτι της Ρούμελης.

Η αρχαία πόλη Αιανή ταυτίζεται πλέον με τον οικισμό στον οχυρό λόφο της "Μεγάλης Ράχης", 1 χλμ. ΒΔ⁵. Κατά τη ρωμαϊκή και ιδιαίτερα την αυτοκρατορική περίοδο η πόλη επεκτείνεται, όπως μαρτυρούν τα τελευταία αρχαιολογικά δεδομένα προς τη θέση του σημερινού οικισμού και νοτιότερα ως τη "Ράχη Τσέικα". Κατά την ύστερη ρωμαϊκή και παλαιοχριστιανική περίοδο η Αιανή παρακμάζει και μεταβάλλεται σε απλή κώμη λόγω των βαρβαρικών επιδρομών και της ιδιαίτερης ανάπτυξης που γνωρίζει η γειτονική

³ Μαρία Χριστίνα Χατζηϊωάννου, Η ιστορική εξέλιξη των οικισμών στην περιοχή του Αλιάκμονα κατά την Τουρκοκρατία - Ο κώδικας αρ. 201 της Μονής Μεταμορφώσεως του Σωτήρος Ζάβορδας, Κέντρο Νεοελληνικών Ερευνών / Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών (ΚΝΕΕΙΕ) 75, Αθήνα 2000, 15-19.

⁴ Χατζηϊωάννου, ό.π.

⁵ Καραμήτρου-Μεντεσιδη Γεωργία, Αιανή Κοζάνης: Αρχαιολογικός Οδηγός, Θεσσαλονίκη 1989.

Καισαρειά⁶, όπου ιδρύεται επισκοπή, πιθανότατα τον 4ο αι., μαρτυρημένη από τις πηγές κατά τους 5ο-6ο αι. (Συνέκδημος Ιεροκλέους, επιγραφικά δεδομένα), η οποία υπαγόταν στη μητρόπολη Λαρίσης. Οι βαρβαρικές επιδρομές του 4ου-5ου αι. έχουν ως συνέπεια την καταστροφή πολλών κάστρων της Δ. Μακεδονίας, ανάμεσα στα οποία και της Καισαρειάς, το οποίο επισκευάζει ο Ιουστινιανός τον 6ο αι. Από τον 7ο αι. και εξής με τις επιδρομές και την εγκατάσταση Σλάβων σε περιοχές της Μακεδονίας αποκτά ιδιαίτερη σημασία λόγω της οχυρής στρατηγικής θέσης του το γειτονικό κάστρο των Σερβίων.

Στην κοινότητα της Αιανής, τα σωζόμενα μνημεία (Κοίμηση της Θεοτόκου, Άγιος Δημήτριος) μαρτυρούν κατοίκηση από τον 11^ο αιώνα⁷. Η Αιανή κατά τους βυζαντινούς και υστεροβυζαντινούς χρόνους ακολουθεί ανάλογη πορεία με αυτήν των φρουρίων και οικισμών της Δ. Μακεδονίας. Πλήττεται διαδοχικά από τις επιδρομές των Βουλγάρων, των Νορμανδών, των Φράγγων, των Σέρβων με περιοδικές ανακαταλήψεις από τους Βυζαντινούς μέχρι την οριστική κατάληψη από τους Οθωμανούς. Επί Αλεξίου Α΄ ή των διαδόχων του, κατά τους 11ο-12ο αι., στα πλαίσια της διοικητικής μεταρρύθμισης, υπάγεται στο κατεπανίκιο με έδρα τη γειτονική Βάνιτσα (σημερινή Άνω Κώμη).

Κατά την παλαιότερη σωζόμενη σχετική γραπτή πηγή⁸, το 1530 η Κάλιανη, όπως πλέον ονομαζόταν η Αιανή σύμφωνα με τους κώδικες της μονής Ζάβορδας, είχε 457 χριστιανικά και 3 μουσουλμανικά νοικοκυριά. Το χωριό μετονομάστηκε πάλι σε Αιανή το 1927.

Επί Τουρκοκρατίας η Κάλιανη ήταν τσιφλίκι Οθωμανών που συνυπήρχε με χριστιανικά εκκλησιαστικά κτήματα και μετόχια, στα οποία ξεκουράζονταν μοναχοί οδοιπορώντες από και προς τις μονές της Ζάβορδας και του Ζιδανίου. Στην περιοχή της γειτονικής της Αιανής, φαίνεται ότι διατηρούσε κτήματα και μετόχι⁹ η μονή της Θεοτόκου, η επονομαζόμενη του Ζιδανίου - Στανού, ιδρυμένη τον 16ο, πιθανότατα, αιώνα, σε περιοχή που βρίσκεται κοντά σε εξαφανισμένο οικισμό και στο φρούριο του Σοσκού¹⁰.

⁶ Τα αρχαιολογικά ευρήματα στο λόφο Παλαιόκαστρο μαρτυρούν την παρουσία οικισμού σε αυτή τη θέση από τους ρωμαϊκούς έως και τους πρώιμους βυζαντινούς χρόνους, βλ. σχετ. Φλώρα Γ. Καραγιάννη, Οι Βυζαντινοί οικισμοί στη Μακεδονία μέσα από τα αρχαιολογικά δεδομένα (4^{ος}-15^{ος} αιώνας), ΑΙΜΟΣ-ΕΜΜΑΒΙΠ, Θεσσαλονίκη 2010, 169.

⁷ Καραγιάννη, ό.π. 165.

⁸ Συνοπτικό Οθωμανικό Φορολογικό Κατάστιχο TT 167.

⁹ Μετά το 1912 κατά την περίοδο των απαλλοτριώσεων, αναγνωρίστηκαν στη μονή 477 στρέμματα εκεί, βλ. Κ. Σαμπανόπουλος, Αιανή, Ιστορία – τοπογραφία – αρχαιολογία, Θεσσαλονίκη, α' εκδ. 1974, β' εκδ. 1995.

¹⁰ Χατζηϊωάννου, ό.π., 54.

Στην περίοδο της Τουρκοκρατίας με την εγκατάσταση των Κονιάρων στη βόρεια όχθη του Αλιάκμονα ο γηγενής πληθυσμός βρήκε καταφύγιο στα πλησιέστερα προς τον ορεινό όγκο του Μπούρινου χωριά, μεταξύ άλλων και την Αιανή που είχε αμιγή ελληνικό πληθυσμό. Στην Αιανή αυτήν την περίοδο, καθώς, όπως είπαμε, υπήρχαν πολλά κτήματα μοναστηριών, κυρίως τοπικών, τα οποία απολάμβαναν ιδιαίτερα προνόμια δημιουργήθηκαν ευνοϊκοί όροι διαβίωσης για τους κατοίκους, τουλάχιστον κατά τους πρώτους μεταβυζαντινούς χρόνους. Η Κάλλιανη παραμένει Κεφαλοχώρι και διατηρεί την ανεξαρτησία των κτημάτων της από εκείνα του στέμματος. Η οικονομική ευρωστία της περιοχής με την ανάπτυξη της γεωργίας και κτηνοτροφίας συνετέλεσε στην επισκευή, ανοικοδόμηση και αγιογράφηση πολλών ναών με χορηγίες τοπικών αρχόντων, πιστών και μοναχών, ιδιαίτερα κατά το β' μισό του 16ου αι. Ο 18ος αι. σηματοδοτείται με την καταστροφική επιδρομή συμμοριών ληστών στα 1765 και την κατάληψη της Αιανής από τον Αλή Πασά κατά την τελευταία εικοσαετία. Η καλλιέργεια του κρόκου στην περιοχή και η εξαγωγή του από τους πραγματευτάδες της Δ. Μακεδονίας στις αγορές της Κεντρικής Ευρώπης συντελούν στην ανασυγκρότηση της οικονομικής ζωής της Αιανής από τα τέλη του 18^{ου} αι¹¹.

Τα μνημεία

Στην άμεση περιοχή του σημερινού οικισμού της Αιανής, καθώς και εντός του ίδιου του χωριού, εντοπίζονται έντεκα τον αριθμό ιστάμενα βυζαντινά και μεταβυζαντινά κηρυγμένα μνημεία, με εξέχουσα σημασία για την ιστορία του νομού Κοζάνης (Εικ. 1).

Τα κηρυγμένα βυζαντινά και μεταβυζαντινά μνημεία στην Αιανή είναι δέκα, εδώ, ωστόσο, κρίνουμε ότι θα πρέπει να συμπεριλάβουμε και το μοναστήρι του Ιλαρίωνα, τη Μονή Λαριούς, όσο κι αν δεν βρίσκεται στο ίδιο το χωριό παρά στην άμεση περιφέρειά του, μιας και σχετίζεται άρρηκτα με την ιστορία και τη λαογραφία της αγροτικής, παραδοσιακής Αιανής.

1. Ναός Κοιμήσεως Θεοτόκου (Παναγίας)

Ο ναός της Κοίμησης της Θεοτόκου εντός του χωριού¹², ένα μικρό αρχιτεκτονικό κόσμημα, οικοδομήθηκε τη βυζαντινή εποχή, αλλά δέχθηκε διαδοχικές επεμβάσεις και

¹¹ http://odysseus.culture.gr/h/3/gh351.jsp?obj_id=5109

¹² Σχετικά με το ναό, βλ. στο Η Παναγία του Μικροκάστρου και τα άλλα μοναστήρια του νομού Κοζάνης, Ιερά Μονή Κοιμήσεως Θεοτόκου Μικροκάστρου, Έκδοση Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Κοζάνης,

μετασκευές στο πέρασμα των αιώνων (Εικ. 2). Σύμφωνα με την κτητορική του επιγραφή, τουλάχιστον κατά τη μεταβυζαντινή περίοδο, από το 16ο αιώνα και εξής, αποτελούσε καθολικό μονής. Μέχρι τη δεκαετία του 1950, από τη μονή αυτή διατηρούνταν ακόμη σε ερειπιώδη κατάσταση ο περίβολος, η κινστέρνα, τα κελλιά και το κωδωνοστάσιο. Κατά τη μεταβυζαντινή περίοδο έως και το 18ο αιώνα, τόσο ο εξωτερικός χώρος του ναού, όσο και ο εξωνάρθηκας χρησίμευσαν ως χώροι ταφής κληρικών και μοναχών, όπως δείχνουν οι ενεπίγραφοι σταυροί και όπως προκύπτει από τις ανασκαφικές μας έρευνες του 2015-2016.

Ο ναός είναι μονόχωρος με νάρθηκα και εξωνάρθηκα. Η αρχική φάση του τοποθετείται από τον πρώτο του μελετητή, Στυλιανό Πελεκανίδη, την εποχή των Κομνηνών, τέλος του 11ου με αρχή του 12ου αιώνα. Φέρει τοιχογραφίες του 11ου-12ου αιώνα (στα εσωρράχια των παραθύρων των πλάγιων πλευρών και του κατώτερου τριλόβου της νότιας πλευράς), του 16^{ου} - αρχών 17ου αιώνα οπότε αγιογραφήθηκε όλος ο ναός, ο νάρθηκας και ο εξωνάρθηκας, του 18ου αιώνα, οπότε αγιογραφήθηκε εκ νέου ο εξωνάρθηκας από το ζωγράφο Πάνο εξ Ιωαννίνων, ενώ το 1877 επιζωγραφίστηκαν ή ζωγραφίστηκαν εκ νέου, τα κατεστραμμένα τμήματα του προγενέστερου διακόσμου στον κυρίως ναό και στο νάρθηκα, από το Σαμαριναίο αγιογράφο Δημήτριο Αδάμ Πιτένη.

2. Ναός Αγίου Αθανασίου

Πρόκειται για Μοναστηριακό συγκρότημα ΝΑ του οικισμού της Αιανής, προς την έξοδο του οικισμού και αποτελούσε μετόχι της Ιεράς Μονής Οσίου Νικάνορος Ζάβορδας¹³. Ο ναός¹⁴, τα υπόλοιπα οικήματα του μετοχίου (κελλιά, ηγουμενείο, σταύλος, αποθήκες)

Μικρόκαστρο 2002, 257-261. Επίσης, Πελεκανίδης Σ., ΑΔ 16 (1960), 226. Πελεκανίδης Σ., Μακεδονικά 5 (1962), 363-414. BCH (Chronique des fouilles en 1957) LXXXII (1958), 766. ΑΔ 25 (1970), 412. ΑΔ 50 (1995)

"Χαρακτηρίζουμε ως ιστορικά διατηρητέα μνημεία τους ναούς του Χωριού Αιανή:... 1) Παναγία. "Κ.Ν. 5351/1932, άρθρο 52 ΥΑ 136486/5632/6-10-1958 (ΦΕΚ 279/Β/20-10-1958)

¹³ Η Ιερά Μονή Μεταμόρφωσης του Σωτήρος ή γνωστότερα Μονή Ζάβορδας, βρίσκεται στην Κεντρική Ελλάδα, βορειοδυτικά της Βουνάσας, στην κορυφή του όρου Καλλίστρατου σε ύψος 160 μέτρων από τον ποταμό Αλιάκμονα. Ιδρύθηκε περί τα μέσα του 16ου αι. από τον Όσιο Νικάνορα, σημαντική πνευματική προσωπικότητα και ασκητική μορφή της περιόδου. Η ανοικοδόμησή της τοποθετείται μέσα στο πλαίσιο μιας γενικότερης άνθησης της κατασκευής μοναστικών κέντρων σε όλη την ελληνική επικράτεια από το 16ο έως τα μέσα του 17ου αι. Όπως και τα υπόλοιπα μοναστήρια της πρώτης περιόδου της Τουρκοκρατίας, έτσι και η Μονή Ζάβορδας διαδραμάτισε σημαντικό ρόλο για την ευρύτερη περιοχή, τόσο σε πνευματικό όσο και οικονομικό επίπεδο (Βογιατζής, 2002).

¹⁴ "Κηρύσσουμε το μοναστηριακό συγκρότημα Αγίου Αθανασίου Δήμου Αιανής Κοζάνης, ως μνημείο χρήζοντος ειδικής κρατικής προστασίας. Πρόκειται για συγκρότημα, που ευρίσκεται ΝΑ του οικισμού Αιανής, στην έξοδο και αποτελούσε μετόχι της Ιεράς Μονής Οσίου Νικάνορα Ζάβορδας. Ο Ναός του Αγίου Αθανασίου, τα υπόλοιπα οικήματα του μετοχίου (κελλιά, ηγουμενείο, σταύλος, αποθήκες) και ο περίβολος

και ο περίβολος έχουν δεχθεί πολλαπλές ανακαινίσεις με τελευταία το έτος 1908, σύμφωνα με επιγραφή στην κόγχη της κύριας εισόδου του ναού. Είναι κτισμένο πιθανότατα στη θέση αρχαίου ιερού¹⁵, όπως μαρτυρούν τα αρχαία ευρήματα από τη θέση αυτή καθώς και τα σπόλια που χρησιμοποιήθηκαν στην ανέγερση του καθολικού. Μετά το σεισμό του 1995 ευρίσκεται σε ερειπιώδη κατάσταση.

Το μοναστήρι της Ζάβορδας μέσα από το μετόχι διατηρούσε στενές σχέσεις με την Αιανή και τους γειτονικούς σε αυτήν οικισμούς. Είναι χαρακτηριστικός ο ρόλος που έπαιξε η Μονή στην προώθηση της τοπικής παιδείας και την ανάπτυξη της οικονομίας κυρίως μέσα από την κτηνοτροφία¹⁶. Αλλά και οι ίδιοι οι ντόπιοι έτρεφαν και τρέφουν μεγάλη θρησκευτική ευλάβεια για τη Ζάβορδα και τον Όσιο Νικάνορα¹⁷.

Κατά τα νεότερα χρόνια το μετόχι φαίνεται να λειτουργήσε ως γυναικείο μοναστήρι μέχρι και τις αρχές της δεκαετίας του 1940. Από τότε έως και τα μέσα του '50, διέμενε στο συγκρότημα μια οικογένεια από την Αιανή, η οποία ήταν υπεύθυνη για τη φροντίδα όλου του χώρου. Ο ναός λειτουργήσε έως και τις αρχές του 1990, οπότε και σταδιακά εγκαταλείφθηκε. Λίγα χρόνια μετά, ο σεισμός της 13ης Μαΐου 1995, επιβάρυνε με πρόσθετα στατικής φύσεως προβλήματα, το ερειπωμένο συγκρότημα.

3. Ναός Ταξιάρχη (Μιχαήλ Αρχιστράτηγος)

Ο Ιερός Ναός Αρχιστράτηγου Μιχαήλ βρίσκεται στη νοτιοανατολική είσοδο της κωμόπολης της Αιανής, 1,5 χλμ μακριά από το κέντρο της. Είναι δρομικός μονόχωρος ναός με τοιχογραφίες των μέσων του 16ου αιώνα (1548 ή 1549)¹⁸. (Εικ. 3)

έχουν δεχθεί πολλαπλές ανακαινίσεις με τελευταία το έτος 1908, σύμφωνα με επιγραφή στην κόγχη της κύριας εισόδου του ναού. Το παραπάνω συγκρότημα είναι κτισμένο πιθανότατα στη θέση αρχαίου ιερού, όπως μαρτυρούν τα αρχαία ευρήματα από τη θέση αυτή καθώς και τα σπόλια που χρησιμοποιήθηκαν στην ανέγερση του καθολικού. Μετά το σεισμό του 1995 ευρίσκεται σε ερειπιώδη κατάσταση." Ν. 5351/1932 ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Β1/Φ36/ΚΗΡ/46587/1592/25-9-1997 ΦΕΚ 904/Β/14-10-1997

¹⁵ Αρχ. Δελτίο 52, 1997. Ο Heuzey θεωρεί πως ο Πλούτωνας ήταν ο θεός αρχηγός και προστάτης της Αιανής (Heuzey, Daumet 1876, σ. 288).

¹⁶ Η ιστορικά στενή σχέση της Μονής Ζάβορδας με την Αιανή είναι γνωστή και τεκμηριωμένη από τις γραπτές πηγές και τον Κώδικα της Μονής, γνωστό και ως Παρρησία (Χατζηιωάννου, 2000). Για το λόγο αυτό η ίδρυση του μετοχιού στην Αιανή φαίνεται πως υπήρξε μια επιλογή διόλου τυχαία. Καταρχήν, η Αιανή βρίσκεται σε εγγύτητα τόσο με τη Ζάβορδα όσο και τα μεγάλα αστικά κέντρα της ευρύτερης περιοχής όπως τα Σέρβια, τη Κοζάνη ακόμη και τη Θεσσαλονίκη.

¹⁷ Αυτό, μπορεί να πιστοποιηθεί και μια σημαντική ιστορική μαρτυρία η οποία αποδεικνύει πως το 1774 ο πλούσιος Αιανιώτης έμπορος Δήμος Ι. Τολιόπουλος, χρηματοδότησε την έκδοση της «Ακολουθίας του Οσίου και Θεοφόρου Πατρός ημών Νικάνωρος», στη Βενετία. Στο εξώφυλλο της ακολουθίας καταγράφεται : « ...τύποις εκδοθείσα, δι' εξόδων και δαπάνης, του τιμιωτάτου, και χρησιμωτάτου εν πραγματευταίς αρίστου, Κυρίου. Δήμου Ιωάννου Τολιοπούλου, Του εκ της Χώρας Κάλιανης».

¹⁸ "Χαρακτηρίζουμε ως διατηρητέα μνημεία τους ναούς του Χωρίου Αιανή: ...4) Ταξιάρχην."Κ.Ν. 5351/1932, άρθρο 52, ΥΑ 136486/5632/6-10-1958 (ΦΕΚ 279/Β/20-10-1958)

Ο Ναός είναι χαρακτηρισμένος ως ιστορικό διατηρητέο μνημείο¹⁹, έχει, όμως, δυστυχώς καταπέσει από το σεισμό της 13ης Μαΐου 1995. Οι πληροφορίες για τη μορφή και τον διάκοσμό του προέρχονται από το έργο του Στυλιανού Πελεκανίδη²⁰.

Ο ναός του Ταξιάρχη Μιχαήλ είναι μονόκλιτη βασιλική, που απολήγει στην ανατολική του πλευρά σε ημικυκλική κόγχη και σε τρίπλευρη εξωτερική κόγχη. Στη δυτική πλευρά του ναού έχει προστεθεί μεταγενέστερα νάρθηκας. Ο ναός καλύπτονταν από αμφικλινή ξύλινη στέγη. Στη δυτική και ανατολική πλευρά η στέγη επικάθονταν σε τριγωνικά αετώματα. Σύμφωνα με τα γραφόμενα του Πελεκανίδη, ο ναός του Ταξιάρχη ήταν κατάγραφος με τοιχογραφίες αναπτυγμένες σε ζώνες· μετά το σεισμό, διατηρούνται οι τοίχοι του ναού με τις τοιχογραφίες της κάτω ζώνης.

Ο ναός φέρει κτητορική επιγραφή πάνω από τη δυτική είσοδο στην οποία δίδεται η χρονολογία κατά την οποία αγιογραφήθηκε. Η εικονογράφησή του ολοκληρώθηκε στις 28 Ιουλίου 1549. Στην επιγραφή δεν υπάρχουν στοιχεία για τον αγιογράφο, παρά μόνο για τον κτήτορα, ο οποίος είναι ο άρχων Στόλης (Αποστόλης) και η σύζυγος αυτού.

Ο Στυλιανός Πελεκανίδης στην έρευνά του για το ναό του Ταξιάρχη, εντόπισε κοινά γνωρίσματα στην τεχνική του αγιογράφου των Ταξιάρχων με αυτόν στον παρακείμενο ναΐσκο του Αγίου Νικολάου. Μετά από σύγκριση διαπίστωσε πως τα γράμματα της επιγραφής του Αγίου Νικολάου είναι ίδια με αυτά του Ταξιάρχη, όπως και ο κτήτορας και των δύο ναών είναι ο ίδιος (άρχων Στόλης και σύζυγος αυτού). Ο ναός του Αγίου Νικολάου είναι αγιογραφημένος το 1552, μόλις τρία χρονιά μετά τον Ιερό Ναό του Ταξιάρχη Μιχαήλ. Στην επιγραφή του ναού αναφέρεται και το όνομα του αγιογράφου, του ιερομόναχου Ζαχαρία²¹.

Σύμφωνα λοιπόν με τον Στυλιανό Πελεκανίδη η αγιογράφιση του Ι.Ν. Αρχιστράτηγου Μιχαήλ έχει πραγματοποιηθεί από τον ιεροδιάκονο Ζαχαρία, άγνωστο μέχρι και σήμερα, μάλλον αγιορείτη αγιογράφο, που εργάστηκε στην Άνω Μακεδονία, και

Βιβλ. βλ. Πελεκανίδης Σ., ΑΔ 16 (1960), 227. BCH 1958, 766. Γνωριμία με το νομό Κοζάνης, 1970, 362. Πελεκανίδης Σ., Μακεδονικά 5 (1962-63), 400.

¹⁹ Υ.Α. 136486/5632/6-10-1958 και ΦΕΚ 279/Β/20-10-1958.

²⁰ Στυλιανού Πελεκανίδη, "Μελέτες Παλαιοχριστιανικής και Βυζαντινής Αρχαιολογίας, έρευναι εν άνω Μακεδονία", ΙΜΧΑ, Θεσσαλονίκη 1977.

²¹ ΑΝΗΓΕΡΘΙ Κ(ΑΙ) ΑΝΗΣΤΟΡΗΘ(Η) Ο ΘΗ(Ο)C Κ(ΑΙ) Π(ΑΝ)CΕΠΤΟC ΝΑΟC ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΙΕΡΑΡΧΟΥ Κ(ΑΙ) ΘΑΥΜΑΤΟΥΡΓΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΔΙΑ ΣΗΝΔΡΟΜΗC Κ(ΑΙ) ΕΞΟΔΟΥ ΤΟΥ ΕΝΤΙΜΟΤΑΤΟΥ CΤΟΛΙ Κ(ΑΙ) Τ(ΗC) CΗΒΙΟΥ ΑΜ(Α): ΕΤ(ΟΥC) ΖΞ ΙΟΥ(ΛΙΟΥ) ΙΖ/ΔΙΑ ΧΕΙΡΟC ΕΜΟΥ ΖΑΧΑΡΙΟΥ Ι(Ε)Ρ(Ο)ΔΙΑΚΟΝΟΥ ΤΑΧΑ Κ(ΑΙ) ΑΜΑΘ(ΟΥC)

έργα του αποτελούν ο Ταξιάρχης, ο Άγιος Νικόλαος αλλά και ο ερειπωμένος σήμερα Άγιος Νέστορας Αιανής.

4. Ναός Αγίου Νικολάου (Εικ. 4-5)

Ο μικρός μονόχωρος ναός του Αγίου Νικολάου²², επίσης πρωτομελετημένος από τον Στυλιανό Πελεκανίδη, φέρει δίρριχτη κεραμοσκεπή στέγη και διασώζει αξιόλογες τοιχογραφίες του 1552, έργα του ιεροδιάκονου Ζαχαρία, όπως προαναφέραμε. Ο ναός, που είναι κηρυγμένος, δέχθηκε αναστηλωτικές εργασίες και εργασίες συντήρησης του πολύ σημαντικού τοιχογραφικού του διακόσμου.

5. Ναός του Αγίου Δημητρίου στο μικροτοπωνύμιο ' Βακουφικά' (Εικ. 6)

Δυτικά του οικισμού, σε απόσταση 2 χλμ., βρίσκεται ο βυζαντινός ναός του Αγίου Δημητρίου²³. Πρόκειται για τρίκλιτη ξυλόστεγη βασιλική χωρίς νάρθηκα με υπερυψωμένο το μεσαίο κλίτος. Σώζει τοιχογραφίες σε δύο στρώματα, που χρονολογούνται στη μέση βυζαντινή περίοδο (11ος-13ος αι.) με δεύτερο στρώμα του 15ου - 16ου αιώνα στην κόγχη του ιερού. Ο ναός αποτελούσε καθολικό μονής.

6. Ναός Αγίου Νέστορα (Εικ. 7)

Ο κηρυγμένος ναός του Αγίου Νέστορα²⁴, σήμερα πλήρως ερειπωμένος, βρίσκεται 2 χιλ. δυτικά του οικισμού Αιανής, 200 μ. από τον κηρυγμένο βυζαντινό ναό του Αγίου Δημητρίου. Αποτελεί μονόχωρο ναό, όπου στον χώρο του ιερού διασώζεται (:) τοιχογραφικός διάκοσμος του 16ου αιώνα (Πλατυτέρα-Άγγελοι).

²² "Χαρακτηρίζομεν ως ιστορικά διατηρητέα μνημεία τους ναούς του Χωρίου Αιανή: ...3) Αγ. Νικόλαον." Κ.Ν. 5353/1932, άρθρο 52, ΥΑ 136486/5632/6-10-1958 (ΦΕΚ 279/Β/20-10-1958). Πελεκανίδης Στ., ΑΔ 16 (1960), 227, Daux G., BCH 1958, 766. Γνωριμία με το νομό Κοζάνης, 1970, 362. Πελεκανίδης Σ., Μακεδονικά 5 (1961-63), 405. ΑΔ 43 (1988) Β'2 Χρονικά ΑΔ 50 (1995). Το Αρχαιολογικό Έργο στη Μακεδονία και Θράκη τ. 3 (1989), 135. Αριθμός φακέλου: 203, 73 και 198 Τεχνική έκθεση εργασιών συντήρησης για το έργο συντήρηση και στερέωση τοιχογραφιών στα σεισμόπληκτα μνημεία της Αιανής, 2013 Μελέτη αναστήλωσης, 1989 Μελέτη αποκατάστασης, 1997 Μελέτη συντήρησης τοιχογραφιών, 1999 Εγκεκριμένη μελέτη κατάστασης διατήρησης τοιχογραφιών, 23/2/2010.

²³ "Χαρακτηρίζουμε ως ιστορικά διατηρητέα μνημεία τους ναούς του Χωρίου Αιανή: ... 2) Αγιον Δημήτριον." Κ.Ν. 5351/1932, άρθρο 52, ΥΑ 136486/5632/6-10-1958 (ΦΕΚ 279/Β/20-10-1958).

²⁴ "Κηρύσσουμε τον Ιερό Ναό Αγίου Νέστορα, που βρίσκεται δυτικά του Δήμου Αιανής (2 χιλ.) επαρχίας Κοζάνης, Νομού Κοζάνης, 200 μ. από τον κηρυγμένο βυζαντινό ναό του Αγίου Δημητρίου, και αποτελεί μονόχωρο ναό σε ερειπώδη κατάσταση. Στο χώρο του ιερού διασώζει τοιχογραφικό διάκοσμο του 16ου αιώνα (Πλατυτέρα-Άγγελοι). Ν. 5351/1932, ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Β1/Φ36/32197/875/25-9-1997 (ΦΕΚ 908/Β/14-10-1997).

7. Ναός Αγίας Παρασκευής (Εικ. 8)

Πρόκειται για κοιμητηριακό μονόχωρο ναό²⁵, ο οποίος έχει επεκτάσεις και επισκευές νεωτέρων χρόνων (δεκαετία 1970). Διατηρεί τοιχογραφίες του 16ου αι. στον ανατολικό τοίχο του Ιερού (Ανάληψη, Ευαγγελισμός, Πλατυτέρα, Μελισμός, Ιεράρχες). Βρίσκεται βόρεια του οικισμού Αιανής.

8. Ναός Αγίας Τριάδας (Εικ. 9)

Βρίσκεται στο ΝΑ άκρο του οικισμού Αιανής και πολύ κοντά στον Άγιο Αθανάσιο (300 μ.) και στους ναούς των Αγ. Ταξιάρχων και Αγ. Νικολάου, κηρυγμένα μεταβυζαντινά μνημεία. Πρόκειται για κοιμητηριακό ναό²⁶. Είναι μονόχωρος με νεότερη επέκταση στα δυτικά (1962). Στον ανατολικό και σε τμήμα του βόρειου τοίχου του ιερού σώζονται τοιχογραφίες του 16ου αιώνα (Πλατυτέρα, Ευαγγελισμός, Εις Άδου Καθοδος, Μελισμός, Ιεράρχες).

9. Ναός Αγίου Ιωάννη Πρόδρομου

Βρίσκεται ΒΑ του οικισμού Αιανής, στην κορυφή βραχώδους, γυμνού λόφου. Πρόκειται για μεταβυζαντινό ναό²⁷, που επεκτάθηκε και ανακαινίσθηκε το 1960. Διασώζει τοιχογραφίες του β' μισού του 19ου αιώνα στον ανατολικό τοίχο του Ιερού (Πλατυτέρα, Ιεράρχες, Διάκονος, Αποκαθήλωση).

²⁵ "Κηρύσσουμε ως ιστορικό διατηρητέο μνημείο τον Ιερό Ναό Αγ. Παρασκευής, δήμου Αιανής, Ν. Κοζάνης, που βρίσκεται βόρεια του οικισμού Αιανής και διατηρεί τοιχογραφίες του 16ου αιώνα στον ανατολικό τοίχο του ιερού (Ανάληψη, Ευαγγελισμός, Πλατυτέρα, Μελισμός, Ιεράρχες). Ο ναός έχει υποστεί μετασκευές και επισκευές στα νεότερα χρόνια (δεκαετία 1970). Ν. 5351/1932, ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Β1/Φ36/ΚΗΡ/48980/1641/10-10-1997 (ΦΕΚ 948/Β/22-10-1997).

²⁶ Κηρύσσουμε τον Ιερό Ναό Αγ. Τριάδας Δήμου Αιανής επαρχίας Κοζάνης, Νομού Κοζάνης, ως ιστορικό διατηρητέο μνημείο. Πρόκειται για κοιμητηριακό ναό στο ΝΑ άκρο του οικισμού Αιανής και πολύ κοντά στον Άγιο Αθανάσιο (300 μ.) και στους ναούς των Αγ. Ταξιάρχων και Αγ. Νικόλα, κηρυγμένα μεταβυζαντινά μνημεία. Είναι μονόχωρος με νεότερη επέκταση στα δυτικά (1962). Στον ανατολικό και σε τμήμα του βόρειου τοίχου του ιερού σώζονται τοιχογραφίες του 16ου αιώνα. Οι υπόλοιπες επιφάνειες είναι επιχρισμένες (Πλατυτέρα, Ευαγγελισμός, Εις Άδου Καθοδος, Μελισμός, Ιεράρχες). Κ.Ν. 5351/1932, ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡ/Β1/Φ36/ΚΗΡ/46586/1591/25-9-1997 (ΦΕΚ 904/Β/14-10-1997).

²⁷ "Κηρύσσουμε τον Ιερό Ναό Αγ. Ιωάννη Προδρόμου Δήμου Αιανής Ν. Κοζάνης, ως μνημείο χρήζον ειδικής κρατικής προστασίας. Πρόκειται για μεταβυζαντινό ναό, που ευρίσκεται ΒΑ του οικισμού στην κορυφή βραχώδους γυμνού λόφου. Ο ναός επεκτάθηκε και ανακαινίσθηκε το 1960. Διασώζει τοιχογραφίες του β' μισού του 19ου αιώνα στον ανατολικό τοίχο του Ιερού (Πλατυτέρα, Ιεράρχες, Διάκονος, Αποκαθήλωση). Ν. 5351/1932, ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Β1/Φ36/ΚΗΡ/46589/1594/25-9-1997 (ΦΕΚ 904/Β/14-10-1997).

10. Ναός Αγίας Αναστασίας Φαρμακολύτριας (Εικ. 10)

Βρίσκεται 1 χιλ. βόρεια του οικισμού Αιανής. Ανακαίνισθηκε στα 1968. Στο εσωτερικό του φέρει ξύλινο τέμπλο με εικόνες του 19ου αιώνα, ενώ στον ανατολικό τοίχο του ιερού διασώζει τοιχογραφίες του β' μισού του 19ου αιώνα φιλοτεχνημένες από Σαμαριναίο αγιογράφο (Ανάληψη, Πλατυτέρα, Ιεράρχες, Αποκαθήλωση, Ευαγγελισμός)²⁸.

11. Μονή Ιλαρίωνα (Αγίας Τριάδας Λαριούς) περιοχή Αιανής / Χρωμίου (Εικ. 11)

Βρίσκεται λίγα μέτρα από την αριστερή όχθη του Αλιάκμονα, στο στόμιο του φαραγγιού, «στενά της Λαριούς» στην πλαγιά Αϊ-Λιάς. Πρόκειται για τρίκλιτη, λιθόστρωτη, με πεντάπλευρη κόγχη, διαρθρωμένη με πεσσούς βασιλική²⁹, που κτίστηκε το 1861 και είναι δομημένη σύμφωνα με το ψευδοϊσόδομο σύστημα. Από πυρκαγιά του 1991 διασώθηκαν μόνο οι τοιχογραφίες της κόγχης του Ιερού Βήματος και της πρόθεσης, καθώς και τρεις φορητές εικόνες του 18 ου αι. Το μοναστήρι της Λαριούς, όπως είναι γνωστό από παλιά, δεν γνωρίζουμε πότε ιδρύθηκε. Ίσως η παλαιότερη φάση του να ανάγεται γύρω στο 1100, εποχή ιδρύσεως της Παναγίας και του Αγίου Δημητρίου Αιανής. Εξάλλου ο παλαιότερος ναός της μονής ήταν βασιλική με τρούλο, τα ερείπια της οποίας σώζονταν μέχρι το 1908. Ανάμεσα σ' αυτά υπήρχαν και τμήματα των παλαιών τοιχογραφιών μαζί με τα χαλάσματα του οικοδομήματος.

Ο σημερινός ναός της Αγ. Τριάδας κτίστηκε λίγα μέτρα βορειότερα από τον παλαιότερο στα 1872, με φερμάνι του 1861, σε ρυθμό βασιλικής. Πρόκειται για τρίκλιτη λιθόστρωτη με πεντάπλευρη κόγχη διαρθρωμένη με πεσσούς βασιλική, δομημένη

²⁸ "Κηρύσσουμε τον Ιερό Ναό Αγ. Αναστασίας της Φαρμακολύτριας, ο οποίος ευρίσκεται σε απόσταση 1 χιλ. βόρεια του οικισμού Αιανής και ανακαίνισθηκε στα 1968. Στο εσωτερικό του φέρει ξύλινο τέμπλο με εικόνες του 19ου αιώνα, ενώ στον ανατολικό τοίχο του ιερού διασώζει τοιχογραφίες του β' μισού του 19ου αιώνα φιλοτεχνημένες από Σαμαριναίο αγιογράφο (Ανάληψη, Πλατυτέρα, Ιεράρχες, Αποκαθήλωση, Ευαγγελισμός)." Ν. 5351/1932, ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡ/Β1/Φ36/ΚΗΡ/46590/1595/25-9-1997 (ΦΕΚ 904/Β/14-10-1997).

²⁹ "Κηρύσσουμε την Ιερά Μονή Ιλαρίωνα (Αγ. Τριάδας) Ν. Κοζάνης, ως ιστορικό διατηρητέο μνημείο, που έχει ανάγκη από ειδική κρατική προστασία. Πρόκειται για τρίκλιτη, λιθόστρωτη, με παντάπλευρη κόγχη διαρθρωμένη με πεσσούς βασιλική, που κτίστηκε το 1861 και είναι δομημένη σύμφωνα με το ψευδοϊσόδομο σύστημα. Από πυρκαγιά του 1991 διασώθηκαν μόνο οι τοιχογραφίες της κόγχης του Ιερού Βήματος και της πρόθεσης, καθώς και τρεις φορητές εικόνες του 18ου αι." ΚΝ5351/32, Ν 1469/50, ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Β1/Φ36/15592/340/30-5-1995 (ΦΕΚ 610/Β/12-7-1995).

Σιαμπανόπουλος Κ., Αιανή. Ιστορία – Τοπογραφία - Αρχαιολογία, Θεσσαλονίκη 1974. Σιαμπανόπουλος Κ., Ο Νομός Κοζάνης, Κοζάνη 1993.

σύμφωνα με το ψευδοϊσόδομο σύστημα³⁰. Σε πατριαρχικό σιγίλλιο του 1798 (Γρηγορίου Ε΄) αναφέρεται ότι η Αγία Τριάδα ήταν σταυροπηγιακή και ότι ιδρυτής της υπήρξε κάποιος μοναχός Διονύσιος.

Η πυκνή παρουσία τόσο σημαντικών μνημείων στον ίδιο χώρο, από μόνη της καταμαρτυρεί την σημασία της περιοχής της Αιανής κατά τα βυζαντινά και μεταβυζαντινά χρόνια, παρόλον ότι οι γραπτές σχετικές πηγές ελλείπουν. Η μεταγραφή από την πλούσια αρχαία πόλη σε σημαντικό οικισμό του χριστιανικού πλέον κόσμου, είναι τυπική ανάλογων παραδειγμάτων πολύ σημαντικών κέντρων της εθνικής αυτοκρατορίας, που μεταγράφηκαν σε πολύ σημαντικά και πάλι κέντρα κατά την ενσωμάτωση της νέας ιδεολογίας του χριστιανικού, πλέον, κράτους. Δεν είναι, ασφαλώς, τυχαίο, ότι το μετόχι του μοναστηριού της Ζάβορδας³¹ που βρίσκεται σήμερα ημιερείπωμένο στην περιφέρεια της Αιανής, ο γνωστός Άγιος Αθανάσιος, είναι χτισμένος επάνω στα ερείπια αρχαίου ιερού, πιθανότατα του Πλούτωνα, ούτε ότι οι σημερινοί φανοί της αποκριάς έλκουν άμεση την καταγωγή τους από διονυσιακά οργιαστικά δρώμενα.

Ο τόπος είναι αρχαίος, με συνεχή εγκατοίκηση έως τις μέρες μας, αν και, όσον αφορά στην βυζαντινή ιστορία του, δεν υπάρχουν μέχρι στιγμής ανασκαφικά ευρήματα που θα ταυτίσουν με ασφάλεια τοπογραφικά τον βυζαντινό οικισμό της Αιανής και θα τον συσχετίσουν επακριβώς με τα δύο βυζαντινά μνημεία της, τον μοναστηριακό ναό της Κοιμήσεως της Θεοτόκου, εντός του χωριού, και το ναό του Αγίου Δημητρίου, σε μικρή απόσταση προς τα βόρεια όριά του.

Η ύπαρξη δύο ιστάμενων μεσοβυζαντινών μνημείων σε μικρή απόσταση, ωστόσο, καθώς και ο εμπλουτισμός της Αιανής με νέα σημαντικά μνημεία κατά την πρώιμη μεταβυζαντινή περίοδο, η πληροφορία περί της ανεύρεσης εφυαλωμένης κεραμικής στα ριζά του δασωμένου σήμερα λόφου στα νότια του χωριού καθώς και η μορφολογία του

³⁰ Δυστυχώς στα τελευταία χρόνια η ΔΕΗ διενεργεί έργα καταστροφικά για το τοπίο και τον περιβάλλοντα χώρο του μνημείου. Ως επιστέγασμα ήρθε η πυρκαγιά το μεσημέρι της 26ης Σεπτεμβρίου 1991, που αποτέφρωσε το ναό εκτός από τις τοιχογραφίες της κόγχης του Ιερού Βήματος και της πρόθεσης, καθώς και τρεις φορητές εικόνες του 18ου αι. Οι εργασίες της ΔΕΗ διενεργούνται στον άμεσο περιβάλλοντα χώρο του μνημείου, όπου έχει εγκατασταθεί το εργοτάξιο.

³¹ Η Ιερά Μονή Μεταμόρφωσης του Σωτήρος ή γνωστότερα Μονή Ζάβορδας, βρίσκεται στην Κεντρική Ελλάδα, βορειοδυτικά της Βουνάσας, στην κορυφή του όρου Καλλίστρατου σε ύψος 160 μέτρων από τον ποταμό Αλιάκμονα. Ιδρύθηκε περί τα μέσα του 16ου αι. από τον Όσιο Νικάνορα, σημαντική πνευματική προσωπικότητα και ασκητική μορφή της περιόδου. Η ανοικοδόμησή της τοποθετείται μέσα στο πλαίσιο μιας γενικότερης άνθησης της κατασκευής μοναστικών κέντρων σε όλη την ελληνική επικράτεια από το 16ο έως τα μέσα του 17ου αι. Όπως και τα υπόλοιπα μοναστήρια της πρώτης περιόδου της Τουρκοκρατίας, έτσι και η Μονή Ζάβορδας διαδραμάτισε σημαντικό ρόλο για την ευρύτερη περιοχή, τόσο σε πνευματικό όσο και οικονομικό επίπεδο. (Βογιατζής, 2002).

μαζί με την οχυρή του θέση, η όλη δυναμική του τόπου και του τοπίου εν γένει, καταδεικνύουν ότι στην Αιανή θα πρέπει να υπήρχε σημαντική βυζαντινή εγκατάσταση η οποία λανθάνει, είτε λόγω της συνεχούς χρήσης του ίδιου χώρου για αιώνες και κατόπιν της τελικής αλλοίωσης της μορφής του χωριού με τους σεισμούς του 1995, είτε της αλλαχού χωροθέτησης του βυζαντινού οικιστικού πυρήνα στην γύρω αγροτική περιοχή, για την οποία μας λείπει η ανασκαφική πληροφορία.

Η δικαιολογημένα εντατική έρευνα των αρχαιότερων φάσεων του οικισμού της Αιανής, με τα εξαιρετικά αποτελέσματα που απέδωσε, προσανατόλισαν την προσοχή κυρίως στην αρχαία ιστορία του τόπου, είναι όμως πλέον βέβαιο πως μια συστηματική ανάλογη έρευνα περί τα βυζαντινά και μεταβυζαντινά της μνημεία και χώρους, θα μας προσφέρει αναπάντεχα σημαντικά αποτελέσματα.

Όπως γίνεται φανερό και μόνον από την απλή καταγραφή τους, τα ιστάμενα μνημεία της Αιανής, καταρτίζουν ευλόγως ένα δίκτυο, υποδεικνύοντας από την ίδια τους τη φύση θεματικούς άξονες, πιθανούς για επιλογή ως κορμός μιας επίσκεψης: θρησκευτική ζωγραφική του 16ου αιώνα, βυζαντινή και μεταβυζαντινή εκκλησιαστική αρχιτεκτονική, μοναστήρια και μετόχια στην Αιανή της Τουρκοκρατίας, περίπατος στο χρόνο και τον τόπο: 11ος-19ος αιώνας, ζωγραφίζω τον χτισμένο χρόνο (εκπαιδευτικό πρόγραμμα για μικρά παιδιά), περίπατος στο δάσος της μνήμης, κ.ο.κ. (Εικ. 12)

Το απείραχτο φυσικό τοπίο και η άμεση και εύκολη πρόσβαση των μνημείων της Αιανής, την καθιστούν ένα αυτονόητο αρχαιολογικό πάρκο, πρόσφορο για επίσκεψη μικρών και μεγάλων ομάδων διαφόρων ηλικιών. Το γεγονός, δε, ότι τα μνημεία βρίσκονται είτε εντός είτε στην άμεση γειτνίαση του σύγχρονου οικισμού, δίδει στην επίσκεψή τους τον εύσημο χαρακτήρα εκδρομής, που μπορεί να συνδυάσει πολλά επιμέρους παράλληλα ευχάριστα καθήκοντα και δράσεις.

Στο τόσο ευνοϊκό για την επισκεψιμότητα του τόπου αυτό πλαίσιο, θα μπορούσαμε να συμπεριλάβουμε το άνοιγμα του Αρχαιολογικού Μουσείου Αιανής, με τον πλούτο και την αυτάρκεια των συλλογών του τροφοδοτούμενων από την αρχαία ιστορία του χώρου, προς τη διαχρονία, μέσω της έκθεσης αντικειμένων προερχόμενων από την μετέπειτα ιστορία του οικισμού. Σημαντική για αυτό παρακαταθήκη υπάρχει ήδη. Στην Αιανή φυλάσσεται ένα σημαντικό σύνολο φορητών εικόνων, ιερών κειμηλίων, γλυπτών, νομισμάτων, σπαραγμάτων τοιχογραφιών και άλλων αντικειμένων βυζαντινών και

μεταβυζαντινών χρόνων, που αποτελεί τμήμα της Αρχαιολογικής Συλλογής της πόλης³², η οποία δημιουργήθηκε στα 1952-53 από τον Κ. Σιαμπανόπουλο, κατά την περίοδο που διετέλεσε δάσκαλος στην Αιανή και εμπλουτίζεται από τις νεότερες έρευνες στην περιοχή, τις περισυλλογές και τις παραδόσεις των κατοίκων.

Η συλλογή³³ αποτελείται από εικόνες και ξυλόγλυπτα αντικείμενα (147) προερχόμενες από ναούς της Αιανής, χαρακτηριστικά (2), μεταλλικά (360), υφάσματα / άμφια (20) και λίθινα αντικείμενα (2). Συμπεριλαμβάνονται αξιόλογα έργα ζωγραφικής και ξυλογλυπτικής που χρονολογούνται στον 15ο, 16ο, 17ο, 18ο και 19ο αιώνα, που σαφώς καταρτίζουν ένα πολύ ενδιαφέρον και άξιο να εκτεθεί σύνολο. Καθώς στη συντριπτική τους πλειοψηφία είναι ασυντήρητα, η συντήρησή τους αναμένεται να μας επιφυλάξει εκπλήξεις, όσον αφορά στην χρονολόγηση και την καλλιτεχνική τους αξία (Εικ. 13-16).

Τα αντικείμενα αυτά, ενδεικτικά της καλλιτεχνικής δημιουργίας στην περιοχή αποτελούν την ζωντανή απόδειξη της συνεχούς ανθρώπινης παρουσίας στον τόπο, φωνές ενός ζωντανού παρελθόντος μέσα από επιγραφές, τεχνοτροπίες, ονόματα, λατρείες. Δικαιωματικά περιμένουν να φιλοξενηθούν στο Μουσείο της Αιανής, δίδοντας στο κοινό του τη σκυτάλη που θα ενώσει το χθες με το σήμερα.

Με την προσθήκη της νέας αυτής συλλογής του, το Μουσείο Αιανής ολοκληρώνει τον εκπαιδευτικό του ρόλο και τον ρόλο του θεματοφύλακα της μνήμης, όπως εξαρχής ορίστηκε.

Με την φαρέτρα του παρελθόντος, η Αιανή με το Μουσείο της, στοχεύει πλέον στο φωτεινό της μέλλον³⁴.

³² Η καταγραφή, τεκμηρίωση και φωτογράφιση των αντικειμένων της εν λόγω συλλογής, πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο του Υποέργου 1 «ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΨΗΦΙΟΠΟΙΗΣΗΣ ΚΑΙ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ ΑΚΑΤΑΓΡΑΦΩΝ ΚΙΝΗΤΩΝ ΜΝΗΜΕΙΩΝ», του Έργου «ΕΜΠΛΟΥΤΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΨΗΦΙΑΚΩΝ ΣΥΛΛΟΓΩΝ ΤΩΝ ΚΙΝΗΤΩΝ ΜΝΗΜΕΙΩΝ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΝΕΟΥ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΑΡΧΕΙΟΥ ΜΝΗΜΕΙΩΝ», που υλοποιείται από τη Διεύθυνση Διαχείρισης Εθνικού Αρχείου Μνημείων, Τεκμηρίωσης και Προστασίας Πολιτιστικών Αγαθών (ΔΔΕΑΜΤΠΠΑ). Η καταγραφή, υπό την εποπτεία της Εφορείας Αρχαιοτήτων Γρεβενών και σε αгаστή συνεργασία με την Εφορεία Αρχαιοτήτων Κοζάνης, διενεργήθηκε από την αρχαιολόγο αυτεπιστασίας Λεβεντέλη Παρασκευή και έλαβε τόπο στο (Παλιό) Τυροκομείο Αιανής. Κάποια ευρήματα μεταφέρθηκαν στο Αρχοντικό Γρηγορίου Βούρκα στην πόλη της Κοζάνης και είναι υπό καταγραφή.

³³ Η συλλογή, εκτός από αντικείμενα κυρίως μεταβυζαντινής περιόδου, διαθέτει και αντικείμενα λαογραφικού χαρακτήρα από την καθημερινή, κοσμική και θρησκευτική ζωή των ανθρώπων προερχόμενα από δωρεές.

³⁴ Ευχαριστώ τη συνάδελφο αρχαιολόγο της Εφορείας Αρχαιοτήτων Κοζάνης Κατερίνα Αναγνωστοπούλου, για την ουσιαστική συμβολή της στην οργάνωση και την παρουσίαση της εν λόγω ανακοίνωσης σε Ημερίδα που οργανώθηκε στο Μουσείο Αιανής το 2018.

Ενδεικτική βιβλιογραφία

Η Παναγία του Μικροκάστρου και τα άλλα μοναστήρια του νομού Κοζάνης, Ιερά Μονή Κοιμήσεως Θεοτόκου Μικροκάστρου, Έκδοση Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Κοζάνης, Μικρόκαστρο 2002.

Καλλιανιώτης Θανάσης, "Η Κάλιανη (Αιανή) στην αυγή του 20ού αιώνα: ο εκλογικός κατάλογος του 1908", *Παρέμβαση* 144 (Ιούν. –Αύγ. 2008), 76-8.

Καραγιάννη Γ. Φλώρα, *Οι Βυζαντινοί οικισμοί στη Μακεδονία μέσα από τα αρχαιολογικά δεδομένα (4^{ος} -15^{ος} αιώνες)*, ΑΙΜΟΣ-ΕΜΜΑΒΠ, Θεσσαλονίκη 2010.

Καραμήτρου-Μεντεσίδη Γεωργία, *Αιανή Κοζάνης: Αρχαιολογικός Οδηγός*, Θεσσαλονίκη 1989.

Καραμήτρου-Μεντεσίδη Γεωργία, «Η αρχαία Αιανή», στο *Αρχαία Μακεδονία*, 5ο Διεθνές Συνέδριο, τ. 1, Θεσσαλονίκη 1993, 653-667.

Πελεκανίδης Στ., «Αιανή», *Αρχαιολογικόν Δελτίον: Χρονικά*, 16 (1960), 226-227.

Πελεκανίδης Στ., «Ερευναι εν Άνω Μακεδονία», *Μακεδονικά*, 5 (1961 - 1963), 363 - 414.

Προκόπιος, *Φρούρια Δυτικής Μακεδονίας*.

Σαμσάρης Δ. Κ., *Ιστορική γεωγραφία της ρωμαϊκής επαρχίας Μακεδονίας (Το τμήμα της σημερινής Δυτικής Μακεδονίας)*, Θεσσαλονίκη 1989, Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών, 70-71.

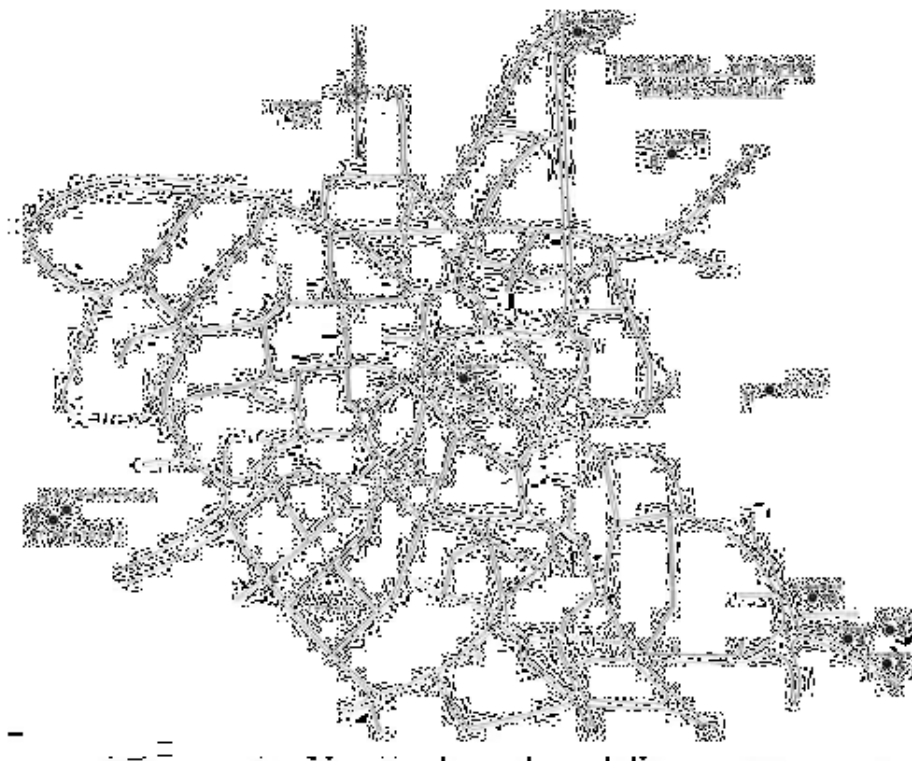
Σιαμπανόπουλος Κ., *Αιανή. Ιστορία - τοπογραφία - αρχαιολογία*, Θεσσαλονίκη, α' έκδοση 1974, β' έκδοση 1995.

Σιαμπανόπουλος Κ., *Ο Νομός Κοζάνης*, Κοζάνη 1993.

Σχινάς Ν. Θ., *Οδοιπορικές σημειώσεις Μακεδονίας, Ηπείρου, νέας οροθετικής γραμμής και Θεσσαλίας*, τχ 1, Αθήνα 1886.

Χατζηϊωάννου Μαρία - Χριστίνα, *Η ιστορική εξέλιξη των οικισμών στην περιοχή του Αλιάκμονα κατά την Τουρκοκρατία-Ο κώδικας αρ.201 της Μονής Μεταμορφώσεως του Σωτήρος Ζάβορδας*, Κέντρο Νεοελληνικών Ερευνών / Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών (ΚΝΕΕΙΕ) 75, Αθήνα 2000.

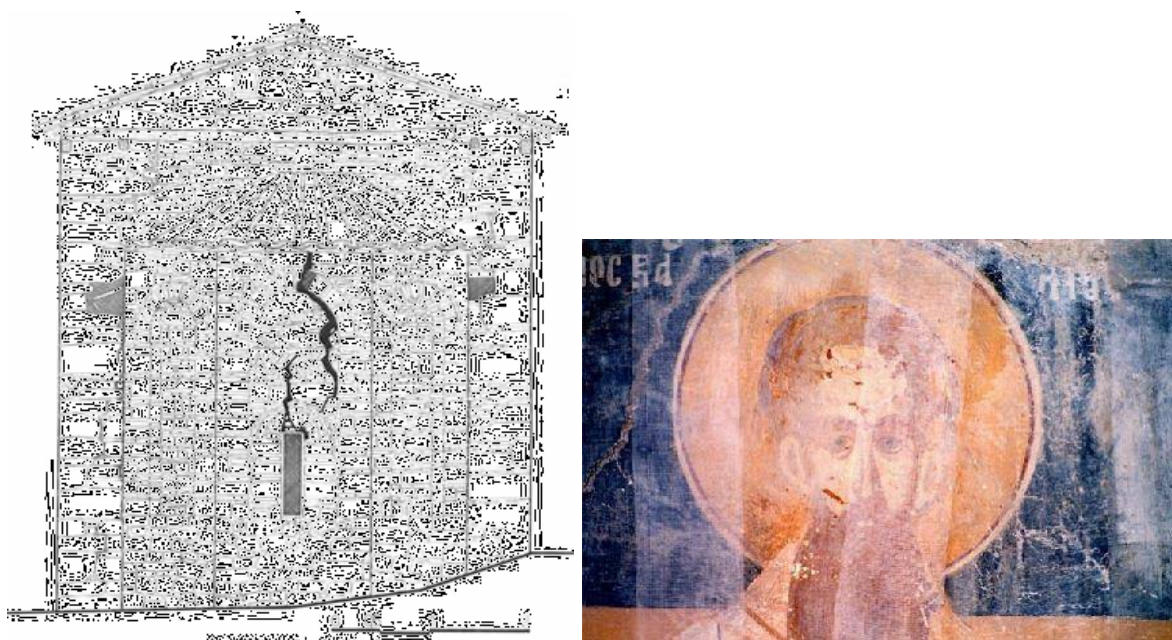
ΕΙΚΟΝΕΣ

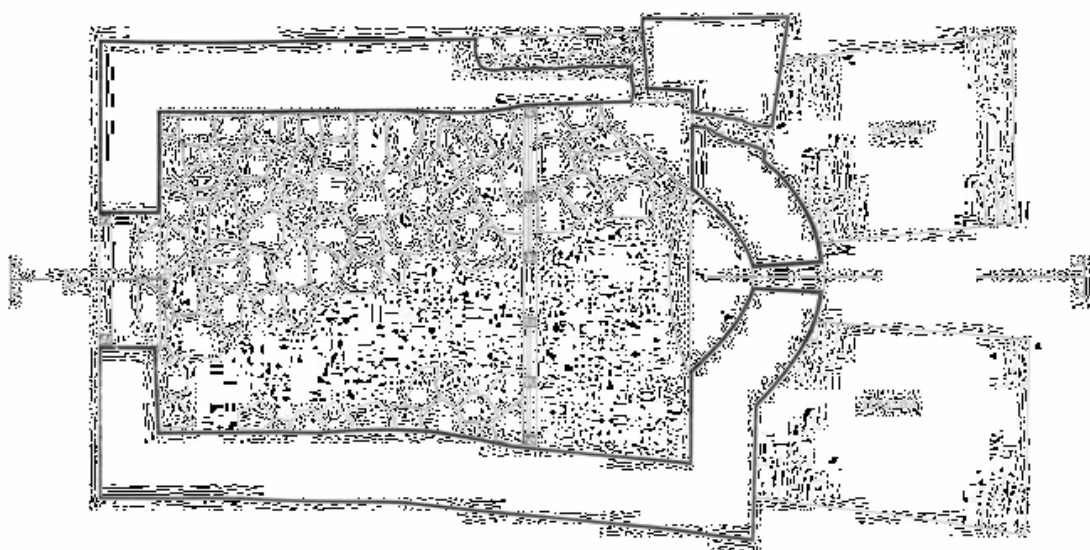
Εικ. 1: Τοπογραφικό διάγραμμα της Αιανής με τη θέση των ναών

Εικ. 2: Ναός Κοίμησης της Θεοτόκου

Εικ. 3: Ναός Ταξιάρχη (Μιχαήλ Αρχιστράτηγος)

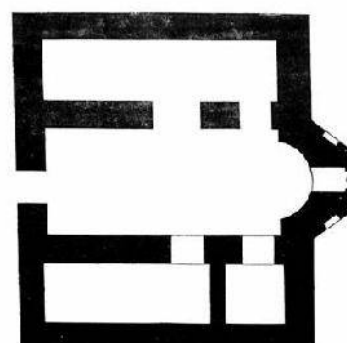
Εικ. 4: Ναός Αγίου Νικολάου

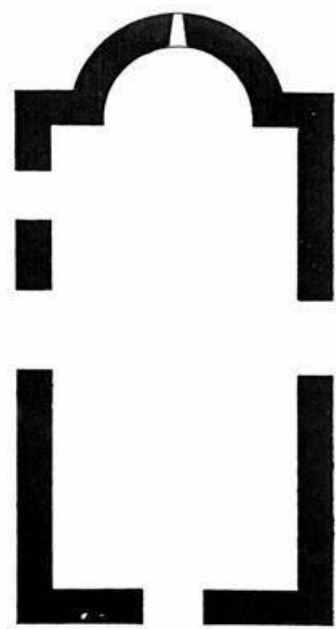
Εικ. 5: Ναός Αγίου Νικολάου

Εικ. 6: Ναός Αγίου Δημητρίου

ΚΑΤΟΨΗ - ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ
ΚΛ. 1:50

Εικ. 7: Ναός Αγίου Νέστορα

Εικ. 8: Ναός Αγίας Παρασκευής

Εικ. 9: Ναός Αγίας Τριάδας

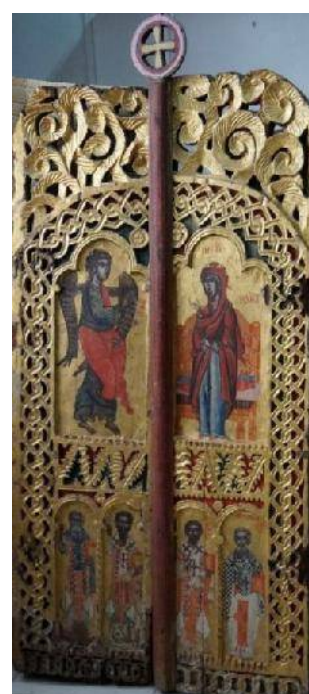
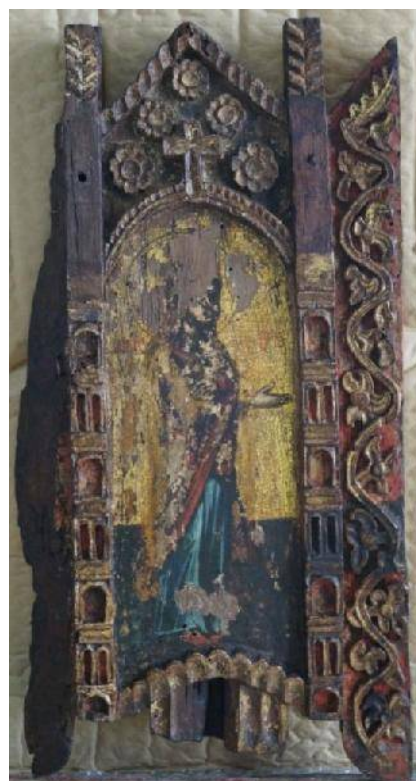
Εικ. 10: Ναός Αγίας Αναστασίας Φαρμακολύτριας

Εικ. 11: Μονή Ιλαρίωνα

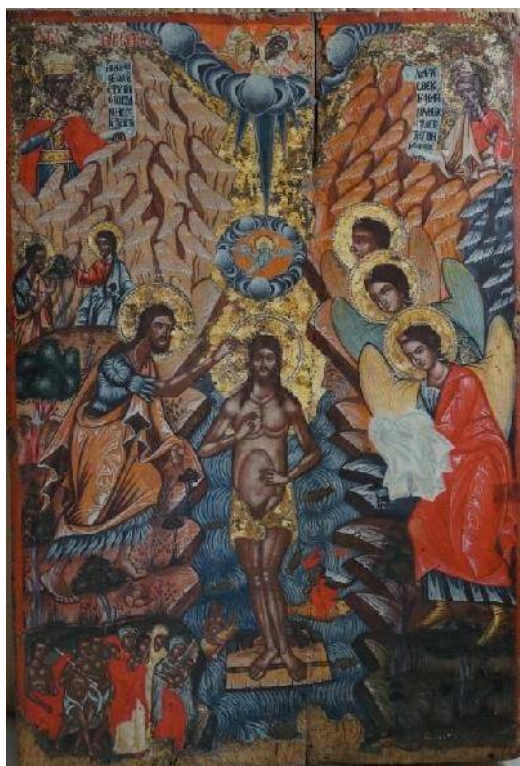

Εικ. 12: Ναός Κοίμησης της Θεοτόκου

Εικ. 13: Άμφια, ξυλόγλυπτα, υφάσματα

Εικ. 14: Εικόνες

Εικ. 15: Εικόνες και λεπτομέρειες αυτών

Εικ. 16. Εικόνες της Παναγίας

Γρηγοράκου Ελισάβετ

Msc Αρχιτέκτων Μηχανικός, ΕΦΑ Κοζάνης

Επέκταση καθ' ύψος του Αρχαιολογικού Μουσείου Αιανής

Η προμελέτη της επέκτασης καθ' ύψος του Αρχαιολογικού Μουσείου της Αιανής εκπονήθηκε με σκοπό την περαιτέρω ανάδειξη του συγκεκριμένου πολιτιστικού φορέα. Η ανάγκη της πραγματοποίησης του εν λόγω έργου γίνεται σαφής μέσα από μια ιστορική αναδρομή της εξέλιξης του μουσείου, η οποία καταλήγει στο ρόλο που κατέχει σήμερα. Επιπλέον, η περιγραφή της υφιστάμενης κατάστασης καταδεικνύει τις λειτουργικές και αισθητικές ανάγκες που οδήγησαν στη δημιουργία του νέου κτηριολογικού προγράμματος, ενώ σκιαγραφούνται οι προοπτικές ανάπτυξης του φορέα και οι στόχοι που αυτή η επέκταση καλείται να εκπληρώσει.

Τα βασικά ζητήματα προς επίλυση, αφορούν στην ενεργειακή αναβάθμιση του συνόλου του κτηρίου, καθώς και στον εκσυγχρονισμό των αρχιτεκτονικών του προδιαγραφών. Το μουσείο ξεκίνησε με μια διαφορετική λογική από τη σημερινή. Στην αρχική μορφή του, σκοπός ήταν κυρίως η αποθήκευση των εκθεμάτων, ενώ τώρα στόχος είναι η προβολή τους, δίνοντας μάλιστα έμφαση στο ψυχαγωγικό κομμάτι, μετατρέποντας το μουσείο σε έναν πολυπολιτισμικό χώρο. Είναι λοιπόν προφανές ότι ο ρόλος του μουσείου εξελίσσεται διαρκώς, γεγονός που το καθιστά έναν ζωντανό οργανισμό με τρεις διαστάσεις, την κοινωνική, την εκπαιδευτική-επιμορφωτική και την οικονομική.

Το Αρχαιολογικό Μουσείο Αιανής αποτελεί ένα πολιτιστικό ορόσημο για τη γύρω περιοχή αλλά και για την πόλη της Κοζάνης από τη δεκαετία του '90 που άρχισε να λειτουργεί.

Αναπτύσσεται σε δύο επίπεδα, από όπου το πρώτο έχει συνολική ωφέλιμη επιφάνεια 2850 τ.μ. (γραφεία, διοίκηση, εργαστήρια συντήρησης, βιβλιοθήκη, αποθήκες, συνεδριακό κέντρο) και το δεύτερο 1025 τ.μ. εκθεσιακού χώρου.

Οι ανάγκες του Μουσείου Αιανής με την πάροδο του χρόνου αυξάνονται ολοένα και περισσότερο. Το γεγονός αυτό έχει να κάνει τόσο με το ίδιο το Μουσείο και τον εκθεσιακό του χώρο, όσο και με τα χαρακτηριστικά του (μορφολογικά και λειτουργικά), τα οποία πρέπει να εκσυγχρονιστούν και να ακολουθούν τις απαιτήσεις στις οποίες η νέα εποχή καλείται να ανταποκριθεί. Είναι επίσης αδιαμφισβήτητο, πως η προσθήκη του

τομέα των Βυζαντινών Αρχαιοτήτων στις αρμοδιότητες της Εφορείας αύξησε περαιτέρω τις κτηριακές απαιτήσεις σε επιφάνεια. Όλα τα παραπάνω, σε συνδυασμό με τη ραγδαία αύξηση του αριθμού των ευρημάτων των τελευταίων ετών, οδήγησαν στην απόφαση της επέκτασης του Μουσείου Αιανής.

Επιπρόσθετα, οι ανάγκες της κοινωνίας αναφορικά με τον τουρισμό και τους πολιτιστικούς χώρους εντείνονται συνεχώς, ενώ το κοινό πλέον είναι πιο απαιτητικό, κυρίως λόγω της δυνατότητας σύγκρισης που πια διαθέτει, αφού η επισκεψιμότητα σε μουσεία και χώρους πολιτισμού ολοένα και αυξάνεται. Σ' αυτό συμβάλλει και ο ραγδαία εξελισσόμενος ρόλος της τεχνολογίας που εντάσσεται στην μουσειακή πρακτική (οθόνες αφής, οπτικοακουστικά μέσα, ψηφιακές εφαρμογές, κοινωνικά δίκτυα). Ο χαρακτήρας του μουσείου μεταλλάσσεται από κατεξοχήν εκπαιδευτικό και σε ψυχαγωγικό ταυτόχρονα, όπου τα εκπαιδευτικά προγράμματα αποκτούν χώρο δράσης, ενώ υπάρχει πια η ευελιξία για την οργάνωση περιοδικών εκθέσεων.

Η διάπλαση ενός κελύφους οργανωμένου με στοιχεία που θα το σηματοδοτούν και θα του προσδίδουν έναν ιδιαίτερο χαρακτήρα δημιουργεί αρχιτεκτονική ταυτότητα. Η νέα πτέρυγα θα μπορεί να πληροί τις προδιαγραφές ενός σύγχρονου μουσείου, τόσο με το εξωτερικό του περίβλημα όσο και με τον εσωτερικό σχεδιασμό του, και αποτελούν βασικά στοιχεία τα οποία έχουν αντιμετωπιστεί με τέτοιο τρόπο ώστε να είναι ενδιαφέροντα και να προκαλούν οπτικά ερεθίσματα στους επισκέπτες του χώρου, αλλά και στους ίδιους τους κατοίκους του χωριού.

Με τον καινούριο σχεδιασμό και την προσθήκη των νέων κτιριακών όγκων στον όροφο, η ωφέλιμη επιφάνεια του κτιριακού συνόλου θα αυξηθεί κατά 2.050,00 τ.μ.

Αναλυτικά, ο τομέας της διοίκησης προβλέπεται να αυξηθεί κατά 50%(+900 τ.μ.) για την κάλυψη των αναγκών που περιγράφηκαν, μετακινείται στον όροφο και ως εκ τούτου απελευθερώνονται 600 τμ στο ισόγειο που θα χρησιμοποιηθούν για αποθήκευση. Αυξάνεται ο εκθεσιακός χώρος της μόνιμης συλλογής, δημιουργείται ειδικός χώρος δράσης εκπαιδευτικών προγραμμάτων, εξοπλισμένος με την κατάλληλη υλικοτεχνική υποδομή, και αντίστοιχος χώρος αυτόνομων περιοδικών εκθέσεων. Δημιουργείται σημείο στάσης, χώρος αναψυχής και καφέ με θέα στη λίμνη. Η αίθουσα εκδηλώσεων μεταφέρεται στον όροφο και οργανώνεται κατάστημα πώλησης αναμνηστικών.

Η ενεργειακή αναβάθμιση του κτηρίου επιτυγχάνεται μέσω της αξιοποίησης του φυσικού φωτισμού στους χώρους εργασίας (κατάλληλη σχεδίαση των ανοιγμάτων), της τοποθέτησης περσίδων για την εκμετάλλευση της ηλιακής ακτινοβολίας, της

αντικατάστασης των κουφωμάτων με ενεργειακά, με την εγκατάσταση συστήματος γεωθερμίας και φωτοβολταϊκών στη στέγη, την αναβάθμιση των ηλεκτρομηχανολογικών εγκαταστάσεων και τέλος με την τοποθέτηση θερμοπρόσοψης στον κτιριακό σκελετό.

Δίνοντας την απαιτούμενη βαρύτητα στην αρχιτεκτονική σύνθεση του έργου, η προμελέτη ακολουθεί συγκεκριμένες αρχές σχεδιασμού που αφορούν στη διαμόρφωση νέας μορφολογίας δίνοντας έμφαση στην ογκοπλασία του χώρου και στην αισθητική αρμονία στο σύνολο του κτηρίου. Οι όψεις αναπλάθονται με τη χρήση σύγχρονων υλικών επενδύσεων, ενώ οι επισκέπτες, συμπεριλαμβανομένων των Ατόμων Με Ειδικές Ανάγκες, μπορούν εύκολα να περιηγηθούν στην έκθεση ακολουθώντας κυκλική πορεία.

Εν κατακλείδι, οι στόχοι που αυτή η επέκταση καλείται να εκπληρώσει είναι οι εξής:

- Η αρχιτεκτονική επίλυση με μορφολογικό ενδιαφέρον
- Ο εκσυγχρονισμός του υπάρχοντος όγκου και των εγκαταστάσεων
- Η προσβασιμότητα των Ατόμων Με Ειδικές Ανάγκες
- Η επίλυση του προβλήματος έλλειψης χώρων
- Η μείωση κατανάλωσης ενέργειας για τα συστήματα θέρμανσης – ψύξης
- Η εύκολη προσαρμογή σε ένα συνεχώς μεταβαλλόμενο περιβάλλον
- Η δημιουργία πολιτισμικού cluster στην Αιανή με επίκεντρο το μουσείο (τον πρόσφατα αποκατεστημένο Αρχαιολογικό χώρο και τα Βυζαντινά Μνημεία)
- Η διαμόρφωση χαρακτηριστικών μουσείου του 21ού αιώνα
- Η δημιουργία κώδικα επικοινωνίας με το κοινό
- Η αύξηση της επισκεψιμότητας, και τέλος,
- Η ενδυνάμωση της οικονομίας της τοπικής κοινωνίας.

Γοδώση Ζωή

Επίκουρος Καθηγήτρια, Τμήμα Εικαστικών και Εφαρμοσμένων Τεχνών, Σχολή Καλών Τεχνών, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας

«Με αφορμή το παρελθόν: Σύγχρονα έργα σε ιστορικούς τόπους»: Ανασκόπηση και προοπτικές μιας γόνιμης συνεργασίας.

Είναι ιδιαίτερα τιμητική η συμμετοχή μου στη σημερινή ημερίδα που συνοψίζει την ιστορία και το έργο του Αρχαιολογικού Μουσείου της Αιανής. Η δημιουργία του Μουσείου της Αιανής βασίστηκε στις ακάματες προσπάθειες της αρχαιολόγου κ. Γεωργίας Καραμήτρου - Μεντεσίδη, αγκαλιάστηκε από την τοπική κοινωνία και πλαισιώθηκε με θέρμη από το επιστημονικό, διοικητικό και τεχνικό προσωπικό που εργάζεται στο Μουσείο. Η ιστορία της δημιουργίας του Μουσείου, η λειτουργία και η πολύμορφη δράση του καταδεικνύει τις δυνάμεις που υπάρχουν στην περιφέρεια και οι οποίες θα πρέπει να αξιοποιηθούν με κάθε τρόπο, ώστε η ποιότητα ζωής στην επαρχία να ενδυναμωθεί με εκπαιδευτικές και πολιτιστικές δομές με ποιότητα αντίστοιχη εκείνης των δομών του κέντρου.

Στη σημερινή εισήγηση θα σας παρουσιάσω το Θερινό Εικαστικό Εργαστήριο με τίτλο «Με αφορμή το παρελθόν: Σύγχρονα έργα σε ιστορικούς τόπους» που γίνεται κάθε καλοκαίρι στο Αρχαιολογικό Μουσείο της Αιανής. Πρόκειται για μια συνεργασία που άρχισε το 2011 ανάμεσα στην Εφορεία Αρχαιοτήτων Κοζάνης και το Πανεπιστήμιου Δυτικής Μακεδονίας και ειδικότερα με το Τμήμα Εικαστικών και Εφαρμοσμένων Τεχνών, της Σχολής Καλών Τεχνών που έχει την έδρα της στη Φλώρινα. Η ιδέα του εργαστηρίου βασίστηκε στην πρόσκληση για τη συμμετοχή των φοιτητών και φοιτητριών του ΤΕΕΤ στα «Συμπόσια Γλυπτικής και Αρχαίας Ζωγραφικής» του Αρχαιολογικού Μουσείου Αιανής που μας απηύθυνε αρχικά η κ. Γεωργία Καραμήτρου - Μεντεσίδη. Είχε προηγηθεί το 2010 η εικαστική έκθεση «Χρόνος, Μνήμη, Λήθη» με ομαδικές και ατομικές εργασίες 115 φοιτητών και φοιτητριών από όλα τα εργαστήρια του Τμήματος στους χώρους του

Μουσείου.³⁵ Καθώς η σύμπραξη του Μουσείου με το TEET εξελισσόταν, το 2014 υπογράφηκε πρωτόκολλο συνεργασίας ανάμεσα στους δύο φορείς. Μέχρι σήμερα το εργαστήριο έχει υλοποιηθεί για επτά συνεχείς χρονιές, ενώ προετοιμάζεται το εργαστήριο για το 2018.

Η μορφή των εργαστηρίων μπορεί σύντομα να περιγραφεί ως μία «residency» μικρής διάρκειας, που είναι μία διεθνής πρακτική εργαστηρίων φιλοξενίας καλλιτεχνών. Οι καλλιτέχνες φιλοξενούνται για ένα διάστημα, τους παραχωρούνται τα υλικά, και ανταποδοτικά, αφήνουν το έργο τους στον φορέα φιλοξενίας. Πέρα όμως από αυτό, το εργαστήριο έχει κυρίως εκπαιδευτικό χαρακτήρα, διαρκεί επτά ημέρες και σε αυτό συμμετέχουν 6-8 φοιτητές, φοιτήτριες ή και απόφοιτοι οι οποίοι φιλοξενούνται από την Εφορεία Αρχαιοτήτων Κοζάνης. Κατά την περίοδο 2011-2017 συμμετείχαν στα θερινά εικαστικά εργαστήρια 32 μαθητευόμενοι καλλιτέχνες, οι οποίοι φιλοτέχνησαν συνολικά 68 έργα.³⁶

Οι συμμετέχοντες προέρχονται κυρίως από το TEET του ΠΑΜ. Συμμετείχαν όμως και φοιτητές του αντίστοιχου Τμήματος του ΑΠΘ. Δύο από αυτούς, απόφοιτοι σήμερα, ο Αλέξανδρος και ο Απόστολος Καραγιάννης, έχουν καταγωγή από την Αιανή, στηρίζουν το εργαστήριο, και αποτελούν συγχρόνως συνδετικό κρίκο ανάμεσα στους φοιτητές μας και την τοπική κοινωνία. Οι συμμετέχοντες/ουσες στα εικαστικά εργαστήρια των ετών 2011-2017 είναι: Ορέστης Διαμάντης, Έλενα Εφέογλου (ως υποψήφια διδάκτορας του TEET), Ρομάν Ζουέβ, Αλέξανδρος Καραγιάννης, Απόστολος Καραγιάννης, Παναγιώτα Καρβουνιάρη, Ίρις Κολλιδά, Μίνα Κουζούνη, Γεωργία Κόντου, Βασιλική Κυριάκη-Μπιτζάρου, Χρυστάλα Κυριάκου, Ειρήνη Κωνσταντίνου, Μαρία Λαγού, Χάρης Μαργαρίτης, Θωμάς Μακινatzής, Δώρα Μιχαηλίδου, Ηλίας, Μπαρκαλής, Αμαλία Μποζίνη-Κεχαγιά, Βάσω Μπουρμά, Βαρβάρα Μυστίλογλου, Ειρήνη Μώρου, Ελένη Νίσκα, Ευγενία Νόση, Δήμητρα Ξενάκη, Αριάδνη Πεδιωτάκη, Άννα Πιάτου, Σεβαστή Πέσχου, Αργύρης Ρήμος, Γιάννης Σπυρόπουλος, Καίτη Τουρτούρα, Αλεξάνδρα Τσιτσιντά, Αγγελίνα Τσουμάνη.

Τον συντονισμό για την Εφορεία Αρχαιοτήτων Κοζάνης από την πλευρά του Αρχαιολογικού Μουσείου της Αιανής είχαν οι προϊστάμενες της Εφορείας: Γεωργία Καραμήτρου (2011-2012), Χριστίνα Ζιώτα (2013-2014), Αρετή Χονδρογιάννη (2015-

³⁵ Υλικό από τη διοργάνωση των εργαστηρίων και των εκθέσεων υπάρχει στον παλιό και νέο ιστότοπο του TEET στις διευθύνσεις που αναφέρονται παρακάτω: <http://www.eetf.uowm.gr/?p=1746>

³⁶ <http://www.eetf.uowm.gr/?p=1765>. <http://www.eetf.uowm.gr/?p=1771>. <http://www.eetf.uowm.gr/?p=1774>. <http://www.eetf.uowm.gr/?p=3887>.

2017) και οι αρχαιολόγοι Κώστας Μοσχάκης (2011-2013) και Δήμητρα Θεοδώρου (2014-2016). Τον συντονισμό για το Τ.Ε.Ε.Τ. η Ζωή Γοδόση (2011-2018). Την επίβλεψη της εργασίας φοιτητών είχαν οι διδάσκοντες του ΤΕΕΤ, Φίλιππος Καλαμάρας (2011-2013), Ζωή Γοδόση (2014-2016) και Έλενα Εφέογλου με τη Ζωή Γοδόση (2017-2018).

Βασικοί στόχοι του Θερινού Εικαστικού Εργαστηρίου

Το Θερινό Εικαστικό Εργαστήριο «Με αφορμή το παρελθόν: Σύγχρονα έργα σε ιστορικούς τόπους» αποσκοπεί στο να γνωρίσουν οι φοιτητές και οι φοιτήτριες τον αρχαιολογικό χώρο και το Μουσείο της Αιανής, αλλά και να έρθουν σε επαφή με τον τόπο και τους σημερινούς κατοίκους. Επίσης, να κατανοήσουν τη διαδικασία με την οποία εντοπίζονται τα υλικά κατάλοιπα του παρελθόντος με τις ανασκαφικές πρακτικές και πώς, μέσα από την επιστημονική μελέτη, συντήρηση και έκθεσή τους στο μουσείο, παρέχεται η γνώση για τις κοινωνίες άλλων εποχών στο ευρύτερο κοινό. Ένας ακόμη στόχος είναι να γνωρίσουν πώς λειτουργεί ένα οργανωμένο Αρχαιολογικό Μουσείο, ένας επαγγελματικός χώρος στον οποίο θα μπορούσαν και οι ίδιοι να εργαστούν μετά το τέλος των σπουδών τους.

Όμως βασικός σκοπός του εργαστηρίου είναι η αναστοχαστική στάση απέναντι στο παρελθόν και η αναθεώρηση των στερεοτυπικών τρόπων πρόσληψης της αρχαιότητας, όπως η αποκλειστικά εθνοκεντρική οπτική και η άκριτη προγονολατρεία. Η βίωση του χώρου της σύγχρονης Αιανής και η επαφή με την υλική διάσταση του τόπου διευρύνει τον ορίζοντα των μαθητευόμενων καλλιτεχνών και δίνει την ευκαιρία για τη διαμόρφωση μιας προσωπικής αφήγησης για την αρχαιότητα με εικαστικά μέσα. Αυτή η δυνατότητα για την υποκειμενική πρόσληψη του παρελθόντος δεν παραβλέπει, ωστόσο, τη φύση της αρχαιολογικής έρευνας, που είναι η μετάδοση μέσα από το αρχαιολογικό εύρημα της πληροφορίας για τον άνθρωπο ως υποκείμενο ενός πολιτισμού, δηλαδή, μιας πληροφορίας που θα αφορά την ανθρώπινη δραστηριότητα σε συγκεκριμένο χώρο και χρόνο. Παράλληλα, όμως, γίνεται προσπάθεια να εντοπιστεί μέσα από την προβολή της γνώσης για το παρελθόν το οικουμενικό στοιχείο που αποτυπώνεται στα κατάλοιπα της ανθρώπινης δραστηριότητας. Η πρόσληψη της αρχαιότητας με αυτό τον τρόπο θα βασιστεί στην ενσώματη εμπειρία του αρχαιολογικού χώρου και την αντιμετώπιση του

αρχαιολογικού αντικειμένου ως φορέα της αισθητηριακής εμπειρίας των ανθρώπων σε μια διαφορετική χρονική στιγμή.³⁷

Προετοιμασία και υλοποίηση

Πριν από την πρόσκληση για την εκδήλωση ενδιαφέροντος συμμετοχής στο εργαστήριο οι φοιτητές ενημερώνονται για την Αιανή και ανακοινώνεται το ειδικό θέμα του εργαστηρίου σε ειδική συνάντηση ή στο πλαίσιο των μαθημάτων της Ιστορίας της Τέχνης. Η ενημέρωση για τον αρχαιολογικό χώρο της Αιανής και το Μουσείο συνεχίζεται επί τόπου από τους αρχαιολόγους με την ξενάγηση στον αρχαιολογικό χώρο, στο μουσείο και στα εργαστήρια μελέτης και συντήρησης του αρχαιολογικού υλικού. Πριν από την έναρξη του εργαστηρίου οι φοιτητές/τριες υποβάλλουν πρόταση για το έργο που θα υλοποιήσουν, σύμφωνα με το ειδικό θέμα που ορίζεται, και σε συνεννόηση με τους διδάσκοντες στα εργαστήρια θα πρέπει να έχουν επιλύσει τα τεχνικά ή κατασκευαστικά προβλήματα. Όταν στο εργαστήριο παρευρίσκεται και κάποιος από τους διδάσκοντες στα εργαστήρια του Τμήματος, διευκολύνεται η επίλυση των προβλημάτων στην διάρκεια της υλοποίησης των έργων. Βέβαια, πολλές φορές οι εικαστικές προτάσεις αλλάζουν και αναπροσαρμόζονται για τεχνικούς λόγους ή γιατί κάποιο νέο ερέθισμα οδηγεί σε αυτήν την αναπροσαρμογή.

Τα τέσσερα τελευταία χρόνια υιοθετήθηκε συγκεκριμένο θέμα για τα θερινά εικαστικά εργαστήρια. Εισηγήσεις, κείμενα, και πληροφοριακό υλικό θέτουν το πλαίσιο δράσης με αποτέλεσμα να προκύπτουν έργα με θεματική ενότητα, που διαμορφώνουν μια αφήγηση κατά την έκθεσή τους. Τα θέματα του Θερινού Εικαστικού Εργαστηρίου για την περίοδο 2014-2017 ήταν τα εξής:

2014 "Λόγια από χώμα": Το θέμα βασίστηκε σε κείμενα από το ομώνυμο βιβλίο του Γιώργου Χουρμουζιάδη για τις ανασκαφικές πρακτικές και την πρόσληψη του παρελθόντος. Οι φοιτήτριες που συμμετείχαν διερεύνησαν τον τρόπο με τον οποίο φτάνει σε μας η γνώση για το παρελθόν με τη μορφή ενός αμφίβολου ίχνους που δύσκολα μπορεί να ανασυσταθεί, έχοντας αναφορά στους ανώνυμους δημιουργούς ή τους χρήστες των

³⁷ Για την πρόσληψη του παρελθόντος μέσα από την αρχαιολογική έρευνα βλ. Χουρμουζιάδης, Γ. (1999), *Λόγια από χώμα*. Σκόπελος: Εκδόσεις Νησίδες. Πλάντζος, Δ. (2009), *Παγκοσμιοποίηση και εθνική κουλτούρα*. Αθήνα: Εκδόσεις Αλεξάνδρεια. Χαμηλάκης, Γ. (2012), *Το έθνος και τα ερείπιά του*. Αθήνα: Εκδόσεις του εικοστού πρώτου. Του ίδιου (2015), *Η Αρχαιολογία και οι αισθήσεις: Βίωμα, Μνήμη και Συν-κίνηση*. Αθήνα: Εκδόσεις του εικοστού πρώτου

τεχνουργημάτων που εκτίθενται στις προθήκες των Μουσείων και δημιουργώντας έργα σε σειρά από τα οποία προκύπτει μία οπτική εικαστική αφήγηση.³⁸

2015 "Βίος Γυναικών": τα εικαστικά έργα δουλεύτηκαν με αφορμή τα εκθέματα από την ελληνική αρχαιότητα στις βιτρίνες των μουσείων, και κυρίως του αρχαιολογικού μουσείου της Αιανής, που σχετίζονται με βίο και τα έργα των γυναικών. Μελέτησαν εικονογραφικό υλικό και τεχνουργήματα: κοσμήματα, αντικείμενα προσωπικής χρήσης, ειδώλια και παραστάσεις σε αγγεία. Παράλληλα χρησιμοποιήθηκαν κείμενα από την Ιλιάδα, τον Οικονομικό του Ξενοφώντα, τη Λυσιστράτη και τις Εκκλησιάζουσες του Αριστοφάνη, την Ελένη του Ευριπίδη από τα οποία προβάλλουν οι κοινωνικοί ρόλοι των γυναικών σε διάφορες περιόδους της αρχαιότητας, που διαμορφώνουν τη στερεοτυπική πρόσληψή τους διαχρονικά. Οι συμμετέχουσες επεξεργάστηκαν σχετική βιβλιογραφία για το βίο των γυναικών στην αρχαιότητα αλλά και για τη φεμινιστική προσέγγιση στην ιστορία της τέχνης, ώστε να υπάρξει η σύνδεση με την σύγχρονη προοπτική που αφορά τη δημιουργία και πρόσληψη του καλλιτεχνικού έργου.³⁹

2016 "Σπόροι και φυτά, άνθη και καρποί": αφορμή για τα εικαστικά έργα ήταν το πληροφοριακό από την έκθεση «Φυτά και Πολιτισμός: σπόροι της πολιτιστικής κληρονομιάς της Ευρώπης», που φιλοξενήθηκε στο Αρχαιολογικό Μουσείο Αιανής ως δάνειο από το Αρχαιολογικό Μουσείο Θεσσαλονίκης και η οποία αποσκοπούσε στο να αναδείξει τη σημασία των φυτών στη συγκρότηση μιας ευρωπαϊκής ταυτότητας. Με βάση το υλικό της έκθεσης διαμορφώθηκαν οι εικαστικές προτάσεις των φοιτητών.⁴⁰

2017 "Ζωντανοί οργανισμοί": Στο πλαίσιο του project διερευνήθηκε η παρουσία των ζώων στην αρχαιολογική συλλογή της Αιανής, παράλληλα με την αποτύπωση της σύγχρονης πανίδας στα όρια του οικισμού και τη γύρω περιοχή μέσα από ψηφιακά εικαστικά έργα (φωτογραφία, βίντεο, ηχητικές καταγραφές), ώστε να χαρτογραφηθεί η σχέση του ανθρώπου με τα ζώα στη σύγχρονη εποχή στον συγκεκριμένο τόπο και να συνδεθεί με την ιστορική διάσταση του θέματος, όπως προκύπτει από τα εκθέματα του Αρχαιολογικού Μουσείου της Αιανής. Οι φοιτητές και οι φοιτήτριες παρακολούθησαν εισηγήσεις για τις αναπαραστάσεις των ζώων στην τέχνη από την προϊστορική εποχή μέχρι τους νεώτερους χρόνους, καθώς και για τη μεθοδολογία και τη θεωρητική προσέγγιση της οπτικής εθνογραφίας και της οπτικής ανθρωπολογίας. Βασικό μέρος του εργαστηρίου

³⁸ Χουρμουζιάδης, Γ. (1999), ό.π. <http://www.eetf.uowm.gr/?p=5962>. <http://www.eetf.uowm.gr/?p=6077>

³⁹ <http://www.eetf.uowm.gr/?p=10707>

⁴⁰ <http://old.eetf.uowm.gr/?p=12422>

ήταν η παρατήρηση και η έρευνα πεδίου, οι οπτικές και ηχητικές καταγραφές ανθρώπων και ζώων, και η εφαρμογή τεχνικών ψηφιακής επεξεργασίας υλικού υπό την καθοδήγηση της διδάσκουσας του TEET Έλενας Εφέογλου. Στη διάρκεια του εργαστηρίου ιδιαίτερη περίπτωση καταγραφής αποτέλεσε η επίσκεψη στον εγκαταλειμμένο οικισμό της Μαυροπηγής στον οποίο έχουν απομείνει κάποια ζώα. Βέβαια, η καταγραφή εκεί επεκτάθηκε περισσότερο στην αποτύπωση του οικισμού.⁴¹

Περιεχόμενο και αξιολόγηση των έργων

Όταν ολοκληρωθούν τα έργα, όσοι και όσες συμμετέχουν συμπληρώνουν ένα δελτίο με τα στοιχεία τους και γράφουν ένα σύντομο κείμενο για αυτά. Τα έργα που προκύπτουν, γίνονται στο πλαίσιο των προπτυχιακών σπουδών. Το περιβάλλον και η συζήτηση για τα επιμέρους θέματα, που παρουσιάζονται, αποτελούν ερεθίσματα που κινητοποιούν κατά περίπτωση την καλλιτεχνική πράξη. Το τελικό αποτέλεσμα βασίζεται στη συγκρότηση του καθενός και της καθεμιάς, στη γενικότερη παιδεία που μπορεί να έχει ή στις δεξιότητες που έχει καλλιεργήσει, αλλά και στη διάθεση να ανταποκριθεί στις συγκεκριμένες συνθήκες. Στα έργα που παράγονται είναι εμφανείς οι ατομικές στάσεις και επιλογές, κάτι που είναι, άλλωστε, βασικό στοιχείο της καλλιτεχνικής δημιουργίας.

Μέσα από τα έργα φαίνεται η πρόσληψη της αρχαιότητας με ποικίλους τρόπους, όπως:

- Η επικέντρωση στη επεξεργασία εικονογραφικών θεμάτων και μοτίβων.
- Η «εικονογράφηση» του αφηγήματος για την αρχαιότητα σύμφωνα με την κυρίαρχη αντίληψη, όπως αυτή μεταδίδεται μέσα από τις εγκύκλιες σπουδές. Ορισμένα έργα «εικονογραφούν» κατά κάποιο τρόπο το αφήγημα για την αρχαιότητα, που προβάλλει ένα ιστορικό παρελθόν φορτισμένο με το προγονικό κλέος, μία τάση έκδηλη και κυρίαρχη για την πρόσληψη του παρελθόντος από την εποχή του Νεοελληνικού Διαφωτισμού αλλά και μετά την ίδρυση του ελληνικού κράτους.
- Ο σχολιασμός για το ιδεολογικό φορτίο που αποκτά το εύρημα σε μία εποχή μεταγενέστερη της δημιουργίας του, όταν, για παράδειγμα στην αρχή της εποχής της κρίσης, η Αφροδίτη της Μήλου χρησιμοποιήθηκε ως έμβλημα σε διεθνές επίπεδο με

⁴¹ Γοδόση Ζ., Εφέογλου Ε., Οι "Ζωντανοί οργανισμοί " με αφορμή το παρελθόν, *Θερινό Εικαστικό Εργαστήριο "Με αφορμή το παρελθόν: Σύγχρονα έργα σε ιστορικούς τόπους"*, Εφορεία Αρχαιοτήτων Κοζάνης, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας, Τμήμα Εικαστικών και Εφαρμοσμένων Τεχνών, Αιανή 2017.

ποικίλους τρόπους, για να δηλώσει τη διάσταση ανάμεσα στο ένδοξο παρελθόν και το προβληματικό νεοελληνικό παρόν.

- Η διερεύνηση υλικών και τεχνικών σχετικά με πρακτικές της καθημερινής ζωής στην αρχαιότητα, όπως: η χρήση των φυσικών υλικών και ο ρόλος του χώματος, ως βασικού στοιχείου στην τροφοπαραγωγή, την κεραμοπλαστική, τον ενταφιασμό και την ανασκαφή. Η υφαντική, ως βασική πρακτική για την κάλυψη των αναγκών της καθημερινής ζωής και των γυναικείων ενασχολήσεων.

- Σε άλλες εργασίες έγινε η σύνδεση των παραπάνω με τις εκδηλώσεις του νεότερου βίου και τοπικά έθιμα. Για παράδειγμα στο έργο της Καίτης Τουρτούρα τα χαρακτηριστικά με τα μοτίβα των αγγείων τα οποία συνδυάστηκαν με τα μοτίβα από την τοπική φορεσιά της Αιανής και τον χορό των γυναικών στις «Λαζαρίνες», το τοπικό έθιμο της Άνοιξης και του Πάσχα. Ένα έργο της από τη σειρά αυτή επιλέχθηκε μετά από διαγωνισμό και εκτέθηκε τον Δεκέμβριο του 2016 μαζί με 60 άλλα έργα στο Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο (Palazzo Massimo) της Ρώμης στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Προγράμματος NEARCH με συντονιστή το IBC - Institute for Cultural and Natural Heritage (Ιταλία) και συμμετοχή πολιτιστικών φορέων από όλη την Ευρώπη.⁴²

Η αποτίμηση της συμμετοχής των φοιτητών στα εργαστήρια και η παρουσίαση των έργων

Η αξιολόγηση της εμπειρίας από τα εργαστήρια γίνεται με ερωτηματολόγια στα οποία οι φοιτητές εκφράζουν την άποψή τους για τη διοργάνωση του εργαστηρίου. Γενικά οι εντυπώσεις είναι πολύ θετικές. Αρκετοί φοιτητές και φοιτήτριες, ιδιαίτερα όσοι μένουν σε κοντινά μέρη, συμμετείχαν στα εργαστήρια δύο ή και περισσότερες συνεχείς χρονιές, στηρίζοντας το έργο των εργαστηρίων με την εμπειρία τους, αλλά και εξελίσσοντας το προσωπικό τους έργο. Από τους 32 συμμετέχοντες/ουσες τέσσερις έχουν πάρει μέρος από τρεις φορές (Καραγιάννης Απόστολος, Καρβουνιάρη Γιώτα, Μυστίλογλου Βαρβάρα, Τουρτούρα Καίτη) και άλλες τρεις φοιτήτριες από δύο φορές (Ιρις Κολλιδά, Μαρία Λαγού, Αλεξάνδρα Τσιτσιντά). Η συμμετοχή τους ανατροφοδοτεί, σε μερικές περιπτώσεις, την καλλιτεχνική δημιουργία, καθώς προκύπτουν έργα μετά τη λήξη του εργαστηρίου. Έτσι, η εμπειρία από την Αιανή έχει διαμορφώσει την πρόταση τριών διπλωματικών εργασιών. (Θεοδώρα Μιχαηλίδου, Ευγενία Νόση, Καίτη Τουρτούρα).

⁴² <http://www.eetf.uowm.gr/?p=11696>. Guermandi, M.P. (ed.) (2016). *Archaeology and me, Looking at Archaeology in Contemporary Europe*. Regione Emilia Romagna, IBC: Bologna, 52.

Το εργαστήριο αποσκοπεί στη συνολική εμπειρία που θα αποκομίσουν όσοι και όσες συμμετέχουν. Και η εμπειρία αυτή δεν περιορίζεται μόνο στο να αποκτήσουν γνώσεις εκγυκλοπαιδικού χαρακτήρα. Ούτως ή άλλως η ποσότητα της πληροφορίας που μπορούν να πάρουν από το μουσείο ή τον αρχαιολογικό χώρο είναι πολύ μεγάλη και δύσκολα οριοθετείται ή γίνεται αντικείμενο επεξεργασίας, ακόμη και αν ο ορισμός ενός ειδικού θέματος εστιάζει ειδικότερα το ενδιαφέρον τους σε αυτό.

Αυτό που έχει ιδιαίτερη σημασία στη διαδικασία των εργαστηρίων είναι η συνύπαρξη, η συμβίωση, η συνεργατικότητα, η αλληλοβοήθεια στην επίλυση τεχνικών προβλημάτων, η συζήτηση για τα έργα. Και, βέβαια, σημαντική είναι η επαφή με τους αρχαιολόγους και το προσωπικό του μουσείου και τους επισκέπτες, γιατί τα εργαστήρια είναι ανοικτά και επισκέψιμα σε συγκεκριμένες ώρες. Παράλληλα, οι συμμετέχοντες συνυπάρχουν στον ίδιο χώρο με τα παιδιά της Αιανής στο εργαστήριο του ψηφιδωτού, που οργανώνεται από τον ντόπιο ψηφοθέτη Γρηγόρη Τζιαναμπέτη.

Θα πρέπει, επίσης, να επισημανθεί ότι οι συμμετέχοντες/ουσες στηρίζουν με τις δεξιότητές τους την υλοποίηση του εργαστηρίου. Οι φοιτήτριες που συμμετείχαν τα δύο προηγούμενα χρόνια έχουν σχεδιάσει το έντυπο υλικό του εργαστηρίου, για το οποίο, όπως και για τις εκτυπώσεις των φωτογραφιών για το 2017, είχαμε την υποστήριξη της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας και ειδικότερα της Περιφερειακής Ενότητας Φλώρινας.

Τα έργα παρουσιάζονται λίγο μετά την υλοποίησή τους στην έκθεση που διοργανώνει η Εφορεία Αρχαιοτήτων Κοζάνης με αφορμή τις θεσπισμένες από το ΥΠΠΟ εκδηλώσεις για την αυγουστιάτικη πανσέληνο. Βέβαια, επισημαίνεται ότι οι όροι παρουσίασής τους, συνήθως στον προθάλαμο του μουσείου, είναι πολύ περιοριστικοί. Στο τομέα αυτό μένει να λυθούν ακόμα αρκετά προβλήματα. Τα έργα εντάσσονται στην καλλιτεχνική συλλογή του Αρχαιολογικού Μουσείου της Αιανής, έχουν καταλογογραφηθεί και τεκμηριωθεί και τα περισσότερα εκτίθενται μόνιμα στους χώρους του και στον χώρο της Αρχαιολογικής Συλλογής της Κοζάνης. Βρίσκονται σε χώρους που αποτελούν μέρος του θεσμικού συστήματος προβολής του πολιτισμού και λειτουργούν με ανάλογους όρους.

Αποτίμηση του Θερινού Εικαστικού Εργαστηρίου και μελλοντικές προοπτικές

Με την τακτική παρουσίαση των έργων τα τελευταία έξι χρόνια δημιουργείται μια κανονικότητα στην επαφή των κατοίκων της Αιανής και της περιοχής της Κοζάνης με τους φοιτητές και τους διδάσκοντες του Τμήματος. Έτσι έχουν την ευκαιρία να περιεργαστούν

τα έργα και να συζητήσουν με τους δημιουργούς τους για τις ιδέες που τους οδήγησαν στην υλοποίησή τους. Αυτή η επικοινωνία είναι, νομίζω, η τελική θετική αποτίμηση του εργαστηρίου. Βέβαια, οι κάτοικοι της Αιανής έρχονται σε επαφή με εικαστικά έργα μέσω και άλλων εικαστικών εκθέσεων που διοργανώνει το Μουσείο, ενώ στο περίβολό του υπάρχει ένα πάρκο σύγχρονων γλυπτών που έχουν προκύψει από τα Συμπόσια Γλυπτικής που διοργάνωνε παλαιότερα.

Οι προοπτικές, που απορρέουν από την πρόθεσή μας για τη συνέχιση του εργαστηρίου, αφορούν αφενός την προβολή του καλλιτεχνικού έργου που παράγεται στο εργαστήριο και αφετέρου την ενίσχυση του εκπαιδευτικού σκέλους του. Σχετικά με την προβολή των έργων επισημαίνονται τα εξής: αν και πολλά από τα έργα του εργαστηρίου βρίσκονται τοποθετημένα στους χώρους του Μουσείου της Αιανής, όσα από αυτά δεν εκτίθενται και εφόσον πληρούν τις προδιαγραφές, θα μπορούσαν να εκτεθούν ως δάνειο σε δημόσια κτήρια της Κοζάνης ή και στην ευρύτερη περιοχή της Δυτικής Μακεδονίας. Έργα που έχουν προκύψει από το εικαστικό εργαστήριο έχουν παρουσιαστεί σε έκθεση στο Αρχαιολογικό Μουσείο Φλώρινας το 2014 στις Ευρωπαϊκές Ημέρες Πολιτιστικής Κληρονομιάς.⁴³ Επίσης, έργα φιλοξενούνται στο Δημοτικό Σχολείο Αιανής. Ανάμεσα στα άλλα συμπεριλαμβάνονται φωτογραφικά έργα που προέκυψαν από το εργαστήριο του 2017 με θέμα "Ζωντανοί οργανισμοί".

Ως προς το εκπαιδευτικό μέρος θα ήταν σκόπιμο να διεκρινθούν οι εισηγήσεις και να προγραμματιστούν επιστημονικές συναντήσεις στο πλαίσιο του εργαστηρίου, καθώς κατά τη διάρκειά του γίνονται εισηγήσεις και παρουσιάσεις ανάλογα με το ειδικό θέμα που υιοθετείται ανά έτος (2014-2018). Η οργάνωση ημερίδας με θέμα: «Η διαχείριση του παρελθόντος» το 2016 δημιούργησε μία νέα προοπτική για επιστημονικές συναντήσεις στο πλαίσιο του εργαστηρίου.⁴⁴

Αυτό που θα μπορούσε, επίσης, να δώσει μία διαφορετική εξέλιξη στο εργαστήριο είναι διαμόρφωση ενός θερινού σχολείου στο οποίο θα συμμετέχουν φοιτητές και από άλλες Σχολές Καλών Τεχνών και ενδεχομένως και από άλλους συναφείς κλάδους των

⁴³ Το εργαστήριο και οι εργασίες του παρουσιάστηκαν σε ημερίδα που οργανώθηκε με αφορμή την προαναφερθείσα έκθεση στο Αρχαιολογικό Μουσείο Φλώρινας (5 Δεκεμβρίου 2014). Επίσης η παρουσίασή του συμπεριλήφθηκε στην εισήγησή μου "Από την αίθουσα στο εργαστήριο: Συνεργατικές δράσεις ανάμεσα στα μαθήματα Ιστορίας της Τέχνης και τα εργαστηριακά μαθήματα στη Σχολή Καλών Τεχνών του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας" που έγινε στο συνέδριο "Για μια Σχολή Εικαστικών Τεχνών του 21ου αιώνα", διοργάνωση του TEET για τον εορτασμό των δέκα χρόνων της λειτουργίας του (Φλώρινα, 12 - 14 Μαΐου 2017). Μέρος της παρούσας εισήγησης συμπεριλαμβάνεται στην ανακοίνωση του συνεδρίου.

⁴⁴ <http://old.eetf.uowm.gr/?p=12392>

ανθρωπιστικών επιστημών. Αυτή θα ήταν μια ανανεωτική προοπτική που θα έφερνε περισσότερο κόσμο στην Αιανή και στην περιοχή, ενισχύοντας και την τουριστική ανάπτυξη. Ένα ανάλογο εγχείρημα όμως χρειάζεται προσεκτικό σχεδιασμό, εξασφάλιση των υποδομών για τη φιλοξενία περισσότερων ατόμων και τη συνδρομή της τοπικής αυτοδιοίκησης σε οικονομικό και όποιο άλλο επίπεδο χρειαστεί και βέβαια την αναζήτηση χρηματοδότησης μέσω κάποιων προγραμμάτων. Η Εφορεία Αρχαιοτήτων Κοζάνης και το Αρχαιολογικό Μουσείο της Αιανής αποτελούν μία ισχυρή υλική και οργανωτική βάση για κάτι ανάλογο. Πέρα από τις υποδομές υπάρχει ένα εξειδικευμένο επιστημονικό δυναμικό έχει τη δυνατότητα να συνδράμει σε αυτήν την προσπάθεια. Το Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας -και ειδικότερα η Σχολή Καλών Τεχνών της Φλώρινας- θα στηρίξουν το εγχείρημα με τις δικές τους δυνάμεις, ώστε η Δυτική Μακεδονία μέσα από αυτήν την προσπάθεια να αναδείξει με ουσιαστικό τρόπο την πολιτιστική της κληρονομιά σε τοπικό, πανελλαδικό αλλά και διεθνές επίπεδο.

Αν και οι σκέψεις για τη μελλοντική εξέλιξη του εργαστηρίου βρίσκονται στο στάδιο της επεξεργασίας, αυτό που εντάσσεται στον άμεσο σχεδιασμό είναι η υλοποίηση του Θερινού Εικαστικού Εργαστηρίου για το 2018. Η ευκαιρία της ημερίδας δίνει την αφορμή για τη διαμόρφωση του θέματος αυτής της χρονιάς, καθώς η Εφορεία Αρχαιοτήτων Κοζάνης και το Αρχαιολογικό Μουσείο Αιανής φιλοξενούν τους φοιτητές του TEET Άγη Ρόμπολα και Ρομάν Ζουέβ, από το μάθημα της εμβάθυνσης της φωτογραφίας με την καθηγήτριά τους Έλενα Εφέογλου, οι οποίοι πρόκειται αύριο να καταγράψουν το έθιμο με τις Λαζαρίνες. Το υλικό αυτό -πέρα από την καταγραφή- θα χρησιμοποιηθεί και για την παραγωγή εικαστικών έργων και θα μας δώσει τη φετινή θεματική του εργαστηρίου, το οποίο και πάλι θα βασιστεί στην χρήση φωτογραφίας και βίντεο.

Τελειώνοντας, θα ήθελα να ευχαριστήσω την Εφορεία Αρχαιοτήτων Κοζάνης για την αρμονική συνεργασία και τη θερμή φιλοξενία που μας προσφέρει όλα αυτά τα χρόνια. Ιδιαίτερα την κ. Γεωργία Καραμήτρου - Μεντεσίδη που είχε την ιδέα να μας καλέσει για πρώτη φορά, όπως και τις διευθύνουσες Χριστίνα Ζιώτα και Αρετή Χονδρογιάννη, τους αρχαιολόγους Κώστα Μοσχάκη και Δήμητρα Θεοδώρου που είχαν την επιμέλεια της προετοιμασίας των εργαστηρίων τα προηγούμενα χρόνια. Ευχαριστίες οφείλουμε, επίσης, στους αρχαιολόγους και τους συντηρητές της Εφορείας που μας ξεναγούν και μας δέχονται στα εργαστήρια: Κατερίνα Αναγνωστοπούλου, Αγγελική Αποστολίδου, Ελένη Ευσταθίου, Γιώργο Καζαντζή, Άννα Καρακάση, Δήμητρα Κοτζαχρήστου, Πασχάλη

Τούνα, Θεοφανία Τσεμπερά. Ο Κώστας Μύρος υποστηρίζει ηλεκτρονικά τις εργασίες, μας λύνει πολλά προβλήματα και τον ευχαριστούμε ιδιαίτερα. Και, φυσικά, το προσωπικό του Μουσείου και τους κατοίκους της Αιανής που διευκολύνουν με κάθε τρόπο τις εργασίες των εργαστηρίων. Από την πλευρά του TEET και του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας ελπίζουμε ότι η γόνιμη αυτή συνεργασία θα συνεχιστεί, εμπλουτίζοντας την εμπειρία των φοιτητών και φοιτητριών μας, αλλά και όσων συμπράττουν σε αυτήν την προσπάθεια.

Ο τόμος των Πρακτικών της Ημερίδας
δημοσιεύτηκε ψηφιακά
στο site του
Αρχαιολογικού Μουσείου Αιανής,
το Μάρτιο του 2020.

E-mail: efakoz@culture.gr

Site: www.mouseioaianis.gr

ΕΛΘΟΝ

ΜΕΛΛΟΝ

ΠΑΡΕΛΘ

ΜΕΛΛΟΝ

ΠΑΡΟΝ

ΠΑΡΕΛΘΟΝ

ΠΑΡΟΝ

ΜΕΛΛΟΝ

ΠΑΡΟΝ

ΠΑ

ΠΑΡΕΛΘΟΝ

ΠΑΡΟΝ

ΜΕΛΛΟΝ

ΠΑΡΕΛΘΟΝ

ΜΕΛΛΟΝ

ΠΑΡΟΝ

ΠΑΡΕΛΘΟΝ

ΠΑΡΕΛΘΟΝ

ISBN: 978-618-81407-5-2

ΠΑΡΕΛΘΟΝ

ΠΑΡΟΝ